

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZPSŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 17. MAJA 1974

ŠTEVILKA: 19. LETO: XVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, ZPSŽ Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: ČP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

Osebni dohodek za april

Ker smo v dobi vseh mogočih rekordov in dosežkov, pa se za mesec april pohvalimo še z enim. Ta mesec je bil namreč izplačan doslej najvišji osebni dohodek v Železarni, saj je znašal pri 194 urah 2.886 dinarjev na zaposlenega.

Če iščemo razloge in doseženi osebni dohodek v aprilu primerjamo z mesecem marcem, ko je znašal le-ta 2.714 dinarjev je višji osebni dohodek v aprilu pogojen: večje število ur za 5.4 ure na zaposlenega, 0,47 odstotkov večji učinek in vpliv nadurnega, nedeljskega in prazničnega pribitka, ki povečuje delež na 1,63 odstotkov. Pozitivno v samem premiku pa je tudi to, da so vsi obrati in s tem tudi vse temeljne organizacije združenega dela dosegle

višji nivo. Pri tem pa se moramo zavedati, da je bil mesec april za proizvodnjo na splošno zelo ugoden mesec in da je to eden izmed mesecev, ki ima 192 plačanih ur, odstopnost vsled dopustov pa je še zelo nizka. S tem nečemo trditi, da bi se podobni pogoji med letom ne mogli ponoviti, vendar po obstoječih podatkih takšni pogoji nastopijo običajno zopet proti koncu leta.

V številkah prikazano gibanje osebnih dohodkov pa je sledeče:

Obdobje	št. pl. ur/os	din/h	din/os	indeks 1.73 = 100	povprečen % učinka
I. 1973	191.0	12.51	2.389	100.0	22.60
IV kv. 73	191.9	12.99	2.493	104.4	23.95
I kv. 74	187.3	14.21	2.663	111.5	25.73
april 74	194.0	14.88	2.886	120.8	27.00
I—IV 74	189.0	14.39	2.719	113.8	26.05

Če primerjamo stanje z vključno mesecem aprilom, smo že presegli planirano mejo 2.700 din za 19 din ali 0,70 odstotkov. Če upoštevamo še preostala dva meseca, v katerih bo maj podoben aprilu, junij pa nekaj nižji, bo nivo za I. polletje ostal nekje na tej višini. Rezultat poslo-

vnanja pa nam bo pokazal ali takšne osebne dohodke pokrивamo ali ne.

Ker iz dneva v dan poglobljamo vlogo in pomen temeljnih organizacij združenega dela si ogledimo še nekaj podatkov, ki odražajo odnose v osebnih dohodkih po TOZD:

TOZD	mesec april 74			od jan. — aprila 74		
	št. ur	din/h	din/os	št. ur	din/h	din/osebo
Talilnice	187.0	14.86	2.778	185.9	14.51	2.697
Valjarne	192.6	14.57	2.806	187.9	13.90	2.611
HL predel.	195.6	13.39	2.619	190.7	13.17	2.513
VET	199.6	15.68	3.130	192.0	15.01	2.881
Sk. sl.	190.7	15.27	2.913	186.1	14.84	2.761
Železarna	194.0	14.88	2.886	189.0	14.39	2.719

Obisk pri bodočih hladnovaljavcih

V prejšnjih številkah smo vam predstavili učence zaključnih letnikov triletne poklicno kovinarske, metalurške in elektro šole, danes in v prihodnje pa bodo povedali nekaj besed o sebi učenci dveletne šole za metalurške delavce, ki tudi deluje v okviru Železarskega izobraževalnega centra Jesenice.

Dveletno šolo za metalurške delavce obiskujejo redni učenci — ki so prišli z osnovnih šol in odrasli. Pogoji za vpis je vsaj dokončani šesti razred osnovne šole. Učenci dobe od Žele-

zarne štipendijo, in sicer I. letnik najmanj 160,— in največ 460,— din ter v II. letniku najmanj 180,— in največ 480,— din. Višina štipendije je tako odvisna od letnika, učnega

uspeha pri teoriji in posebej pri praksi. Kriterij pri teoretičnem pouku pa ni tako zahteven kot na poklicni šoli.

Redni učenci imajo pouk razdeljen na teden dni teorije in teden dni prakse v Železarni. Odrasli pa imajo pouk enkrat tedensko po deset ur, v ostalih dnevih pa normalno delajo na svojih delovnih mestih. Za tisti (Nadaljevanje na 3. strani)

Del bodočih hladnovaljavcev, ki letos zaključujejo dveletno šolanje

Pozdrav mladim slovenskim železarjem in predelovalcem

Mladi delavci združenega podjetja Slovenske Železarne se bomo jutri, 18. maja, zbrali na četrtm tradicionalnem majskem srečanju. Ta srečanja, ki iz leta v leto postajajo večja in množičnejša, niso le enodnevna izmenjava besed o delu, nalogah, ciljih pa tudi problemih vseh nas mladih železarjev, temveč se na teh srečanjih krepi medsebojno sodelovanje in uresničevanje nalog, ki nas vežejo skozi vse leto. Mladi slovenski železarji stojimo pred vrsto pomembnih in odgovornih nalog, ki jih bomo morali z vso doslednostjo uresničevati. Prav ta majska srečanja so nam v veliko pomoč, da se bolje spoznamo med seboj, da izmenjamo svoje izkušnje ter da se seznanimo s problemi, ki jih tudi med nami mladimi nikoli ne zmanjka.

Organizatorji letošnjega srečanja smo mladi iz Železarne Jesenice. Dopoldan vas bomo najprej popeljali na ogled nekaterih kulturnih znamenitosti, popoldan pa bomo ob športnih igrah, veseli pesmi in zabavi preživeli v Završnici. Udeležencem letošnjega srečanja iz železarn Ravne in Štore, Plamena Kroke, Verige Lesce, Tovila Ljubljana, Žična Celje, Metalurškega inštituta in organizacija skupnih služb Slovenske železarne, želimo dobrodoščilo in da bi se kar najprijetneje počutili v naši sredini.

Novice z gradbišča nove hladne valjarne

Tokrat nam je posredoval novice z gradbišča nove hladne valjarne sodelavec sektorja za novogradnjo, tov. Franc Bassanese, ki je zadolžen za izgradnjo energetskih obratov hladne valjarne.

Energetska grupa pri operativni za izgradnjo hladne valjarne obdeluje naslednja področja dela: izgradnja naprav za pripravo in distribucijo hladilne vode, komprimiranega zraka, butan propan plina, tehnološke pare, ogrevanje delovnih prostorov, zračenje hal in skladiščenje, regeneracijo ter nevtralizacijo kislin.

Hladna valjarina bo v obratovanju potrebovala naslednje vrste energije: 10 kub. m/min hladilne vode, 3 tone butan propan plina na uro, 140 normalnih kub. metrov vodika na uro (N kub. m/h), 5 ton pare na uro in 5000 kub. metrov komprimiranega zraka na uro.

V ta namen bo v okviru izgradnje hladne valjarne nabavljena črpalka za hladilno vodo, ki bo montirana v energetski postaji in vključena v obstoječe omrežje Železarne. Črpalko bo izdelal ljubljanski Litostroj.

Kompresor za komprimirani zrak bomo dobili od tovarne Ingersoll & Rand iz ZDA, in sicer rotacijske izvedbe, kapacitete 300 kub. m/h. Kompresor bo montiran v kisikarni Jesenice in bo obenem služil kot stoddotna rezerva za kisikarno. Da bi ublažili neenakomerno potrošnjo v posameznih sektorjih Železarne, bodo obrati na Javorniku, Beli in na Jesenicah povezani s cevovodom, ki bo potekal po že obstoječi energetski trasi in s tem omogočil napajanje potrošnikov bodisi z Bele na Jesenice ali obratno. Projekt zrakovoda že izdeluje Tehnični biro Jesenice.

Zmogljivost parnega voda do valjarne na Beli je 20 t/h, kar ravno zadostuje za sedanje tehnološke potrebe obratov in ogrevanje prostorov. Hladna valjarina, z ocenjeno porabo 5 t/h, bi, v kolikor bi se priključili na omenjeni vod, ustvarila določen manjko tehnološke pare. Zato je bilo odločeno, da se celotno ogrevanje obstoječih obratov na Beli in nove HV izvede z vročo vodo sistema 130/70 in s tem sprosti za HV potrebna količina pare. V ta namen bomo nabavili toplovodni kotel tovarne Djuro Djaković, zmogljivosti 8,6 G cal, ki bo postavljen v posebni zgradbi poleg energetske postaje. V isti zgradbi bo montirana tudi oprema za pripravo sanitarne tople vode za obstoječi prizidek valjarne Bela, garderob bluming in upravne zgradbe za HV.

Sedanja poraba butan propan plina v Železarni je 20 ton na dan, pri čemer imamo z dvakrat 200 kub. m rezervoarji ustvarjeno rezervacijo samo za en teden. Da bi zagotovili primerno rezervo, vsaj za 14 dni, že gradimo rezervoar za to gorivo. Rezervoar bo kroglaste oblike, volumna 1.200 kub. m, in bo lociran ob obstoječih butanskim rezervoarjih. Ta objekt, s pripadajočim prostorom za pretakanje tekočega butan propan goriva iz cistern v rezervoarje, gradi stalna operativna novogradnja. Ta objekt bo predvidoma gotov do prvega novembra letos.

Jesenice so znane po močno onesnaženem zraku, pri čemer imajo veliko vlogo dosedaj uporabljana goriva. Značilnost butan propan plina pa je v popolnejšem izogrevanju in neagresivnih dimnih plinih, kar je seveda odvisno tudi od avtomatike izogrevanja.

Vse inštalacije za razvod butan propan plina bodo prilagojene že za predvideni razvoj zemeljskega plina. Za žarenje hladnovalnih trakov v zaščitni atmosferi in za razobličevanje silicijevih jekel se bo v HV uporabljal zaščitni plin mešanice vodika in dušika v razmerju od 5—75 % vodika in od 95 do 25 % dušika. Potrebni je 300 N kub. m/h dušika, čistoče 99,99 %, ki ga bomo zajemali iz obstoječe kisikarne na Jesenicah. Preko kompresorja 20 atmosfer in cevovoda, ki bo povezoval Jesenice in hladno valjarno, ga bomo vodili do mešalnih baterij pri potrošnikih.

Projekt tega razvoda že izdeluje tehnični biro Jesenice.

Obstoječa vodikarna kapaciteta 30 N kub. m/h na Jesenicah, zadostuje le za potrebe predelovalnih obratov, za hladno valjarno pa bomo nabavili opremo za novo vodikarno pri firmi Electrolyzer Corp. iz Kanade, kapacitete 140 N kub. m/h.

Objekt vodikarne bo lociran na južni strani energetske postaje. Čist in suh vodik bomo vodili do žarilno-razobličevalne linije in zvonastih peči, ki predstavljajo edinega potrošnika vodika oz. zaščitnega plina.

Projektiranje stavbe za vodikarno bo napravila ena od domačih projektivnih organizacij takoj, ko bo potrjena dispozicija naprav od firme dobavitelje, kar bo predvidoma do konca tega meseca. Rok dokončanja objekta je usklajen z izgradnjo procesnih linij, to je do konca leta 1975.

Za luženje hladnovaljanih trakov v procesnih linijah bomo uporabljali solno, fluorovodikovo in solitrno kislino. Izrabljeno solno kislino bomo vodili v regeneracijo solne kisline, ki jo dobavljajo skupno z rezervoarji za kislino, firma Ruthner iz Avstrije. Po številnih informacijah in ogledih podobnih naprav, se je Železarna odločila ravno za firmo Ruthner, ker smo ugotovili moderno izvedbo in za naše razmere zadosti čist postopek regeneriranja. Regenerirano kislino, z dodatkom sveže kisline, bomo vračali nazaj v procesne linije. Stranski produkt v obliki železovega oksida — suh prah, bomo uporabljali za lastne potrebe ali za prodajo kemični industriji.

Dušično in fluorovodikovo kislino, ki se ne da regenerirati, bomo vodili v nevtralizacijo kislin, ki predstavljajo ločeni objekt. Naprave za nevtralizacijo bo dobavila tovarna Eimco iz ZDA. Dokumentacijo za gradbeno dela, pa bo po predlogu omenjene tovarne, izdelala domača projektivna organizacija. Rok izgotovitve je začetek leta 1976. Ta naprava bo delala avtomatsko. Čiščenje odpadnih kislih vod bo izvedeno v skladu z internimi predpisi o onesnaženju reke Save.

Trenutno je v delu priprava tehnične dokumentacije za primarni razvod vseh energetskih medijev.

Za kotlarino, razvod vroče vode, pripravo sanitarne tople vode, ogrevanje hal in zračenje, so projekti gotovi ter dela oddana Industrijsko montažnemu podjetju Maribor. Pripravlja pa se tudi že pogodba za oddajo inštalacijskih del za upravno zgradbo.

Samoupravni organi v preteklem tednu

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

10. seja delavskega sveta

Delavski svet TOZD VET je imel svojo 10. redno sejo dne 26. aprila. Predložen je bil zelo obsežen dnevni red. Osrednja točka je bila razprava po poslovnem poročilu TOZD VET za prve tri mesece letošnjega leta.

Po sprejetem poročilu o izvajanju sklepov predhodnih sej, je tekla razprava o poslovanju v prvem četrtletju. Delavski svet je bil pri tem mnenja, da se mora tudi v preostalem delu leta vztrajati pri doseganju boljših rezultatov dela in izvajanju postavljenih delovnih ciljev za izpolnitev letnega plana. Za doseganje boljših rezultatov je potrebno tudi urediti nekatera kadrovska vprašanja oziroma pristopiti k urejanju kadrovske problematike v celoti. Pospešiti je treba začetno aktivnost pri ureditvi osnovnih kriterijev nagrajevanja in napredovanja strokovnih delavcev v TOZD VET, napredovanja na delovnem mestu, ureditev statusov in veljavnosti srednjih in poklicnih šol. DS podpira in vztraja pri postavljenih rokih (za rešitev teh vprašanj in pripravo ustreznih pravilnikov), katere je postavil odbor za kadre TOZD, do konca leta 1974. Po teh vprašanjih je tekla skupna akcija, na konferenci ZK, v odboru za kadre in DS TOZD VET, kjer so bila stališča za razrešitev teh vprašanj enotna.

V nadaljevanju se je delavski svet sprejel predlog socialno-zdravstvene službe o nočnem delu žena. V TOZD VET imamo šest delovnih mest z nočnimi izmenami, kjer je zaposlenih 15 žena. Odbor za varstvo pri delu bo skušal v najkrajšem možnem času preusmeriti te žene na delovna mesta z le dnevnimi izmenami.

DS je sprejel naslednje ugotovitvene sklepe:

- sklenjen je samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD VET. Sporazum je podpisalo 1855 delavcev ali 96,8 odstotka;

- sprejeti in usklajeni so bili samoupravni sporazumi o varstvu pri delu, o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet SR Slovenije in program delitve sklada skupne porabe ter združevanja sredstev za družbeni standard. Na sestankih SDS je sodelovalo po teh vprašanjih 1422 delavcev ali 78 odstotkov.

Na usklajevalnem zboru, dne 25. aprila je bilo obravnavanih in usklajenih 48 pripomb na sporazum o varstvu pri delu in 20 pripomb na delitev sklada skupne porabe. Za sporazum interesne skupnosti za železniški in luški promet SR Slovenije in program delitve sklada skupne porabe ter združevanja sredstev za družbeni standard. Na sestankih SDS je sodelovalo po teh vprašanjih 1422 delavcev ali 78 odstotkov.

TOZD Valjarne

10. seja odbora za gospodarstvo

Ob koncu aprila se je na 10. seji sestal odbor za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarne. Predsednik Franc Ravnhir je predložil v obravnavo poleg pregleda izvrševanja sklepov zadnje seje še: dosežena proizvodnja v marcu s posebnim poudarkom na asortiment in izplen, dosežene poslovne rezultate Železarne in TOZD v prvem tromesečju, odobritev sredstev za investicijsko vzdrževanje in predlog operativnega programa za mesec maj.

Po pregledu sklepov, ki so bili vsi realizirani, je direktor Avgust Karba poročal o doseženi proizvodnji, asortimentu in izplenu v TOZD v mesecu marcu. Odbor je ugotovil, da je bila dosežena proizvodnja v mesecu marcu po količini zelo zadovoljiva, medtem, ko glede kvalitete asortimenta in doseženega izplena niso bili zadovoljni. V zvezi s tem so sklenili:

- da priprava dela mora prilagoditi operativni mesečni program tako, da bo zagotovljen kvaliteten asortiment vložka v posameznih obratih in

- da naj zvišanje ali znižanje stroškov zaradi boljšega ali slabšega izplena, obratovodje v prihodnje predložijo v obravnavo samoupravnim delovnim skupinam v obratu.

V nadaljevanju se je direktor TOZD posredoval še poslovnemu poročilu o poslovanju Železarne in TOZD Valjarne v prvem tromesečju. Odbor je pri obravnavi poročila ugotovil naslednje:

- vzrok za zvišanje stroškov v TOZD Valjarne je predvsem v nižje doseženem izplenu v valjarni bluming in valjarni 2400, delno pa v nedoseženi planirani proizvodnji v januarju in februarju. V preteklem letu je bilo tudi dogovorjeno, da bosta letos od 1. januarja dalje za izmeček, ki je nastal po krivdi martinke ali elektro jeklarne, bremejena ta dva obrata, vendar do seje to še ni bilo urejeno. V zvezi s tem je odbor sklenil, da mora odgovorna

lezniški in luški promet SRS je bil na delovnih skupinah sprejet predlog pripomb delovne grupe.

Delavski svet je sprejel tudi nekatere organizacijske spremembe po obratih TOZD:

- formirana je grupa ključavničarjev za pripravo valjev na Beli;
- prenešana so delovna mesta vzdrževalcev cest iz gradbenega v transportne obrate;
- v tehničnem inšpektoratu se odpre novo delovno mesto: zidar nadzornik.

Za predstavnika TOZD VET v odbor splošnega ljudskega odpora Železarne je bil imenovan Jože Jelovčan.

DS je na tej seji razpisal volitve v odbor samoupravne delavske kontrole TOZD VET. Odbor bo štel devet članov. Volitve se bodo odvijale po samoupravnih delovnih skupinah v času od 20. do 25. maja letos. Razpisana je bila tudi nadomestna izvolitev člana komisije za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti TOZD VET.

Na predlog odbora za gospodarstvo pri DS je bila odobrena nabava osnovnih sredstev in sicer za potrebe transportnih obratov strožnica in vrtni stroj, za potrebe tehničnega inšpektorja pa dve risalni deski.

Po razpravi o organizacijskih predpisih za nabavljanje osnovnih sredstev je DS sklenil podpreti pred-

loge odbora za gospodarstvo TOZD, ki zahteva, da se ob sestavi letnega programa odvaja del sredstev za odobravanje nabav manjših osnovnih sredstev med letom.

DS spreminja način odobravanja novih delovnih mest v TOZD VET. Ob predložitvi predloga za odpiranje novega, prenešenega ali razširjenega delovnega mesta, mora biti v predlog vključena tudi kategorija delovnega mesta.

DS je razpravljala o delu vzdrževanja in je naročila, da se za prihodnjo sejo DS, ki bo predvidoma konec meseca maja, pripravi za razpravo celotna problematika vzdrževanja v Železarni. Prav tako se mora pripraviti za razpravo analiza dela, angažiranost in stroški zunanjih firm, ki delajo v Železarni.

Pred zaključkom se je DS reševal še nekaj pritožb sodelavcev na postavitev na delovna mesta, kot tudi ocenitev delovnih mest. Tako pritožbe inšpektorja in nadzornikov industrijskih peči v tehničnem inšpektoratu, katerim je komisija za kategorizacijo Železarne, ob prenosu teh delovnih mest iz organizacije skupnih služb v TOZD VET odredila eno oziroma tri nižje kategorije, kot so bila ta delovna mesta že ovrednotena pred prenosom. DS je bil mnenja, da komisija ne dela v skladu z njeno nalogo. Morala bi dosledno ocenjevati na osnovi zahtev delovnega mesta po popisu in ne more pri ponovni kategorizaciji istih delovnih mest izključevati že opredeljenih zahtev delovnega mesta.

V zvezi z delom komisije za kategorizacijo bi kazalo njeno delo preurediti v skladu z novo nastalimi razmerami s postavitvijo temeljnih organizacij združenega dela.

TP

TOZD Hladna predelava

9. seja odbora za dohodek in nagrajevanje

V ponedeljek, dne 13. maja, je bila 9. seja odbora za dohodek in nagrajevanje TOZD Hladna predelava. Predsednik odbora Anton Klemenc je za sejo pripravil naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, obravnava osebnega dohodka za mesec april, reševanje vlog in razno.

Odbor je vzel na znanje poročilo direktorja TOZD o izvrševanju sklepov prejšnje seje, ki so bili v celoti realizirani. Za tem je Stanko Malej iz oddelka za nagrajevanje — SEOP poročal o doseženem osebnem dohodku Železarne kot celote in posebej za obrate TOZD Hladna predelava.

Tako kot v vsej Železarni, je tudi v obratih TOZD Hladna predelava osebni dohodek v mesecu aprilu dosegel najvišjo mejo. V obratih

TOZD Hladna predelava so doseženi naslednji osebni dohodki:

	ur	din
hladna valjarna	198,4	2834
žičarna	195,6	2703
profilarna	200,9	2751
vrtni podboji	192,9	2558
jeklovlek	193,0	2580
elektrodni obrat	194,1	2292
žebeljarna	192,8	2349
skupaj TOZD	195,6	2619

V primerjavi z mesecem marcem 1974 je osebni dohodek v aprilu višji in sicer:

	marec	april	razlika
hladna valjarna	2676	2834	+158
žičarna	2621	2703	+82
profilarna	2506	2751	+245
vrtni podboji	2489	2558	+69
jeklovlek	2485	2580	+95
elektrodni obrat	2121	2292	+171
žebeljarna	2223	2349	+126
skupaj TOZD	2482	2619	+137

Na višji osebni dohodek je vplivalo predvsem večje število plačanih ur ter vpliv pribitka za praznično in nedeljsko delo.

Dosežen učinek temeljne organizacije TOZD Hladna predelava je le malenkostno nižji kot v mesecu aprilu in sicer:

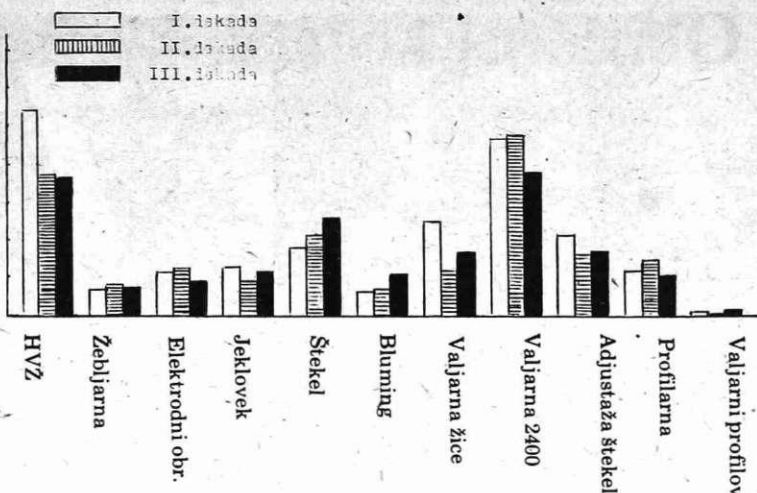
	marec (%)	april (%)
hladna valjarna	26,37	25,37
žičarna	26,30	26,56
profilarna	26,72	27,89
vrtni podboji	26,75	28,79
jeklovlek	27,60	28,00
elektrodni obrat	21,76	23,97
žebeljarna	21,88	17,95
TOZD hl. predelava	25,68	25,54

V mesecu aprilu najbolj odstopa učinek žebeljarni in je tako ravno na meji, kjer bi se moralo začeti z ukrepanjem. Korekcija glede operativnega programa je bila izvršena le za obrat profilarna, za kar pa mora dati odbor za dohodek in nagrajevanje soglasje.

Izvršitev operativnega programa znaša v poprečju za TOZD 8 odstotkov, posamezno za obrate pa (v odstotkih):

hladna valjarna	10
žičarna	6
profilarna	3 s korekcijo
vrtni podboji	8
jeklovlek	8
elektrodni obrat	7
žebeljarna	6

Odbor za dohodek je na osnovi teh podatkov potrdil korekcijo opera-

PREGLED ENAKOMERNOSTI ODPRAVE V APRILU 1974

Odprava končnih izdelkov je bila v mesecu aprilu v primerjavi med posameznimi dekadami zelo enakomerna: žebeljarni, elektrodnom obratu, jeklovleku, valjarni žice, valjarni 2400, adjustaži štekel in v profilarni.

ativnega programa za profilarno in istočasno sklenil, da je treba pregledati vzroke odstopanja pri učinku žebeljarni.

V tretji točki dnevnega reda je odbor za dohodek ugodno rešil vloge obratovodstev: hladna valjarna, žičarna in profilarna za priznanje stimulacijskega dodatka nekaterim

vestnim in prizadevnim sodelavcem. Poleg tega se je odbor tudi odločil, da bo v bodoče priznaval stimulacijski dodatek po enotnem kriteriju. V poštev za ta dodatek bodo prišli člani kolektiva z najmanj 20 let delovnega staža v obratu. Izjemni primeri so lahko le tisti, ki so bili premeščeni po sili zakona. J. S.

Zrno znanja zadene bolj kot jekleno

Republiški sekretariat Zveze sindikatov Slovenije je začel v letošnjem letu organizirati dvomesečne politične seminarje predvsem za mlade sindikalne delavce — samoupravljalce. Prvi seminar v Jasnici pri Kočevju se je v sredini marca uspešno končal. Na drugi seminar, ki se je začel 25. marca je tudi sindikat Železarne poslal svojega predstavnika.

Namen seminarja je, da mladi neizkušeni samoupravljalci pridobijo čimveč znanja, ki ga potrebujejo za aktivno delo v družbenopolitičnih in samoupravnih organizacijah in organih. Sluhatelji smo nad seminarjem zelo navdušeni in smo mnenja, da se take in podobne oblike izobraževanja razširijo tudi v delovne organizacije, kajti vsak delavec bi si moral razširiti svoje družbenopolitično znanje, kajti dobrega samoupravljalca, ki ga zahteva nova ustava je potrebno usposobiti.

Organizatorji seminarja iz RS ZSS so se zelo potrudili pri izbiri predavateljev, saj nam predavajo znani predavatelji in specialisti s

področij: samoupravljanja, ekonomike, raziskav, varstva okolja, znanje trgovine, zgodovine delavskega gibanja in še in še, kajti program seminarja je zelo obsežen in pester.

Pred nedavnim se je našemu povabilu odzval tudi Marjan Rožič, generalni sekretar ZSJ in nam odgovarjal na aktualna vprašanja, ki smo mu jih zastavljali.

Dneve deseturnih predavanj so nam organizatorji popestrili tudi s kulturno in športno aktivnostjo. Na športnem področju se udeležujemo raznih tekmovalnih v oddelkih, nogometu, rokometu, namiznem tenisu in šahu z ribniško in kočevsko mladino.

Pričakujemo tudi obisk našega znanega opernega pevca Ladka Korošca.

Upamo, da bomo znanje, pridobljeno na tem seminarju, koristno uporabili in posredovali sodelavcem tako na delovnem mestu kot v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah.

Metka Kozlevčar

13. maj — dan varnosti

Trinajsti maj vsako leto praznujemo kot praznik varnostne službe. Letos je bil praznik še posebej pomemben, saj je minilo 30 let, odkar je bila z odlokom vrhovnega komandanta narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov ustanovljena OZNA kot enotna varnostna služba za vso Jugoslavijo.

Na Gorenjskem se v tem lahko še posebej pohvalimo, saj segajo začetki narodne zaščite že v jesen 1942. leta, organizirane VOS grupe pa so tu začele delovati junija 1943.

V počastitev jubileja in praznika se je izvršilo več prireditev, v ponedeljek dopoldne pa je predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar v zgornjih prostorih Kazine na Jesenicah pripravil sprejem za udeležence organov varnosti. Sprejema so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine. V nagovoru je predsednik občine med drugim dejal:

Izvršitev marsikaterih nalog je terjala življenje pripadnikov varnostne službe in drugih borcev, pa tudi aktivistov Osvobodilne fronte, ki so sodelovali s pripadniki varnostne službe. VOS, OZNA in tudi kasnejše oblikovani organi za notranje zadeve v preteklem 30-letnem obdobju niso bili nikoli sami za sebe, njihovo delo je bilo vse skozi podprto od najširših plasti družbe in lahko trdimo, da so bili organi za notranje zadeve nenehno v procesu podružbljanja varnostne službe. Čeprav so občasno nastopile težnje zaradi poiskov birokratske etatičnosti skupin, da se varnostna služba pretvori v sredstvo vladanja, je varnostna služba iz leta v leto vse bolj postajala del porajajočega se novega sistema varnostne dejavnosti, to je družbene samozastite. Popolni pogoji za nastanek družbene zaščite pa so prav sedaj dozoreli, saj je dobila jasno opredelitev tako v jugoslovanski kot tudi slovenski ustavi, ima svoje mesto v statutu občine, oblikuje pa se tudi v statutih krajevnih skupnosti in TOZD. Pri tem ne gre samo za državno varnost,

ampak gre za celotno varovanje samoupravnih pravic občanov, varovanje družbene in zasebne lastnine, varnosti v prometu, varnosti pred požari in ob elementarnih nesrečah in druge oblike varnosti sploh. Družbena samozastita je tak varnostni sistem, ki sloni na vsestranski aktivnosti občanov in na njihovi zavesti, da je tako varnost države kot posameznika, varnost tako družbene lastnine kot zasebnega premoženja, njihova pravica in dolžnost. V takem varnostnem sistemu imajo tudi varnostni organi specifično mesto. Oni so strokovni organi, nosilci strokovnih nalog in pobudniki akcij s tega področja.

Ob priliki sprejema so podelili zaslužnim delavcem varnostne službe državna odlikovanja, s katerimi jih je odlikoval predsednik republike. Red republike za bronastim vencem sta dobila delavca postaje mejne milice Jesenice Ivan Jauh in Anton Kocijla. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo sta dobila prav tako delavca postaje mejne milice Jože Borštner in Srečko Nabernik. Sedem delavcev pa je dobilo red dela s srebrnim vencem in sicer iz postaje milice Franc Bratuš, Jože Kos in Stane Rižnar ter postaje mejne milice Alojz Gosnik, Jože Pergerec, Anton Požar in Franc Žilavec.

Vsem čestitkam pripadnikom varnostne službe, organom za notranje zadeve in tudi upokojenim delavcem se pridružujemo tudi mi v imenu naših bralcev. Pri tem pa ni odveč, če še enkrat poudarimo, da je osnova za učinkovitost varnostne službe v moči naše samoupravne socialistične družbe, enotnosti, bratstva in enakopravnosti naših narodov in narodnosti ter moči naše samozastite.

Obisk pri bodočih hladnovaljavcih

(Nadaljevanje s 1. strani)

dan, ko so v šoli, dobe osebni dohodek, kot bi bili delali. Šola organizira usposabljanje za različne poklice, in sicer glede na potrebe Železarn, ki jim jih posreduje kadrovske oddelke Železarn.

V šolskem letu 1973/74 obiskuje I. letnik 28 učencev (šolanja za odrasle v tem letu niso organizirali, vključili pa ga bodo spet v letu 1974/75), II. letnik pa 33 rednih učencev in 32 odraslih. V obeh letnikih se učenci usposablajo za žičarje, hladnovaljavce, valjavce pločevine, talilce, industrijske kovače in livarje. Pri njih se šola tudi sedem livarjev iz tovarne Belt iz Črnomlja. V teh dneh pa zaključujejo šolanje v II. letniku hladnovaljavci, valjavci pločevine, talilci in livarji.

Prve smo prosili za besedo devet hladnovaljavcev, ki so s teoretičnim poukom že zaključili in imajo zdaj le še prakso. Zaključni letnik obiskuje 14 rednih učencev in šest odraslih — hladno valjavcev.

Vili Žabkar je doma iz Sevnice. V časopisu sem bral razpis in kakšni so pogoji za šolanje. Odločil sem se, da grem za hladno valjavca, čeprav nisem bil vedel, kakšen je ta poklic. Zdaj mi je kar všeč. Ko bom dopolnil osemletno šolanje, bom šel naprej v tehnično šolo.

Naše delo ni preveč zahtevno, je pa precej nevarno. Pouk smo imeli porazdeljen na teden dni teorije in teden dni prakse. Tako je dovolj časa za učenje. Sicer pa teorija ni preveč zahtevna.

Trenutno delam na siemag stroju. S starejšimi sodelavci se mlajši dobro razumemo. Nerodno pri naši praksi je le to, da vajenci nimamo svojega orodja in si ga moramo sposojati od delavcev, ki pa ga ne dajo preveč radi iz rok. Zato na praksi ne moremo delati tako, kot bi lahko, če bi imeli orodje.

Zadovoljen sem, da sem prišel na Jesenice. Živim v internatu. V prostem času ne počnem nič posebnega. Berem in poslušam glasbo.

Ladislav Škrinjar je Jeseničan. Na to šolo sem se vpisal zato, ker so sprejemali tudi učence brez dokončane osemletke.

Prej nisem vedel, kakšno je to delo. Na srečo sem dobro izbral. Zdaj delam na ojačevalnem stroju, poprej pa že na vseh drugih naših strojih.

Letos bom pri delavski univerzi dokončal osemletko, potem pa bom šel še v tehnično šolo. Zdaj mi je seveda žal, da se nisem bil že poprej učil.

Naše delo je fizično precej zahtevno. Paziti moramo, da se ne poškodujemo. S sodelavci se mlajši kar dobro razumemo.

Ko sem prost, berem in se vozim z motorjem.

Stanko Bokša je z Brega pri Zirovnici.

V Železarni sem bral razpis. Ker sem že poprej delal v Železarni, sem vedel, kakšno je to delo. Poklic mi je všeč. Osmi razred bom naredil pri delavski univerzi. Zdaj je seveda že prepozno, da bi obžaloval, ker se prej nisem dovolj učil.

Teorija na naši šoli ni preveč težka, delo pa je kar precej težko, nevarno in zahteva tudi natančnost.

Zdaj delam pri krožnih škarnjah II. sred tem pa sem delal že na drugih strojih, tako kot drugi učenci. Zato smo, vsaj mislim, kar dobro pripravljeni za delo pri vseh strojih. Z vsemi sodelavci se ne razumemo preveč dobro. Tistemu, ki rad dela, pa običajno radi pomagajo.

Stipendije so dobre, posebno za tiste, ki se dobro uče.

Drago Ravnjak je prišel na Jesenice iz Slovenskih Konjic.

Bral sem razpis in ker nisem imel končane osemletke, sem se odločil, da se prijavim. Takrat še nisem vedel, kakšen poklic je to. Zdaj mi za svojo odločitev ni žal. Pri delavski univerzi pa bom naredil osmi razred in šel nato v tehnično šolo.

Teorije in prakse imamo v šoli ravno prav. Teoretičen pouk ni zahteven, če se vsaj malo učiš. Delo pa je fizično težko. Ves čas je treba tudi paziti, da se ti kaj ne zgodi. Zdaj delam na malem muller valjčnem stroju. Za popolnoma samostojno delo v poklicu se bo treba še izpopolnjevati.

S sodelavci se res dobro razumem. Nekateri radi pomagajo, drugi pa spet ne.

Živim v internatu. V začetku mi je bilo dolgčas po domu, zdaj pa sem se že privadil. Ko sem prost, hodim v TVD Partizan Jesenice in berem knjige.

Darko Močnik je domačin, z Jesenic.

Vpisal sem se zaradi nepopolne osemletke. Ker smo šli z osnovno

šolo na ekskurzijo v Železarno, sem vsaj približno vedel, kakšno je to delo. Tukaj nam je dobro in meni ni žal, da sem se tako odločil. Zdaj hodim tudi v večerno osemletko.

Teorija v šoli ni težka, vendar imam raje prakso. Pouk pa imamo tako porazdeljen, da je dovolj časa, da se pripravimo za pouk v razredu. Stipendije so dobre, le da se premalo učimo. S predavatelji v šoli nam je šlo dobro skupaj, pa tudi s sodelavci se sam dobro razumem. Zdaj delam na krožnih škarnjah II.

Naše delo je fizično precej težko, drugače pa gre lahko vsak za hladno valjavca.

V prostem času berem, pozimi pa tekmujem v smučarskih skokih za SK Jesenice.

Zdravko Škrabar je doma s Hrušice.

Na dvoletno šolo sem se vpisal predvsem zaradi nedokončane osemletke. Že prej sem se poznal, kakšen je ta poklic. Ni mi žal, da sem se tako odločil. Tudi osemletko bom še dokončal.

Teorije v šoli ni preveč. Tudi zahtevna ni. Stipendije imamo kar dobre. Zdi se mi, da imajo marsikje slabše. Tisti, ki bodo pokazali več znanja, bodo gotovo delali tudi na boljših delovnih mestih.

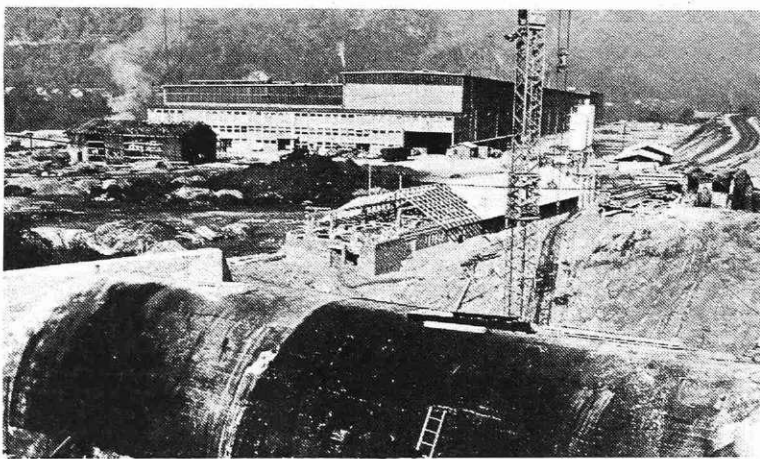
Na praksi sedaj delam na velikem muller valjčnem stroju. Na enih strojih znam dovolj za samostojno delo, za vse pa ne. Ker je naše delo fizično precej naporno, je valjavec lahko le tisti, ki je telesno zdrav.

S starejšimi se razumemo mladi tako, kot se najbrž povsod. Včasih je tudi kaj narobe. Vajenci imamo težave, ker si moramo izposojati orodje.

Rad igram nogomet, hokej, z lepim vremenom pa začnem hoditi v planine.

Janez Smolej hodi v šolo iz Javorniškega rova.

Ker nisem imel osmih razredov, mi ni preostalo drugega, kot da grem v dveletno šolo in si pridobim poklic. Prej nisem vedel, kakšen je ta poklic, slišal pa sem, kakšne so možnosti za valjavce v novi hladni valjarni. Danes mi ni žal, da sem se tako odločil.

Most čez potok Belo, v ozadju zgrajena betonarna

Izkop temeljev za novo hladno valjarno na Beli

Raje imam prakso kot teorijo. Delam na krožnih škarnjah I. Delo je fizično težko in zahteva precej prednosti.

S predavatelji smo se v šoli dobro razumeli, s sodelavci pa se še ne poznamo preveč dobro. Upam, da nam bo šlo dobro skupaj.

Prostega časa nimam prav dosti. Doma pomagam na kmetiji, pozimi pa smučam.

Stanko Zagoršek iz Rateč, star 24 let, je eden od šestih hladno valjavcev, ki zaključujejo šolanje.

V Železarni delam tri leta. Odločil sem se, da bom šel v šolo, saj mislim, da bom tako lahko prišel na boljše delovno mesto. Za šolanje imamo res dobre pogoje. Tisti dan, ko imamo pouk, imamo plačan, kot da bi delali.

Pouk imamo enkrat na teden po deset ur, kar pa ni preveč naporno. Treba se je bilo spet navaditi na učenje, potem pa je šlo. Predavatelji so se res potrudili z nami.

Ni mi žal, da sem šel v šolo, saj čas hitro mine. Še nekaj jih je, ki bi šli radi v šolo. Naše delo je precej težko, nevarno in tudi umazano. Lahko bi bili za to boljše plačani.

Prostega časa nimam veliko. Posebno zdaj ne, ko sem na »frišno« poročen.

Vladimir Perko, doma z Jesenic, je star 26 let.

V šolo sem šel, da bi si pridobil poklic, boljše delovno mesto in si ustvaril tudi možnost za nadaljnje šolanje.

Na adjustazi delam tri leta, prej pa sem delal v rudniku v Trbovljah. Šola ni težka, le učimo se premalo. Teorije ni preveč. Potrebna je, čeprav na delovnem mestu ne pride velikokrat v poštev. Mislim, da je res velika ugodnost to, kar nam nudi Železarna, da se lahko izobražujemo na tak način. Tudi starejši delavci bi šli v šolo, vendar je baje neka starostna omejitev.

S predavatelji smo se dobro razumeli. Z nami so imeli dosti potrpljenja. No, včasih tudi mi z njimi. Prostega časa pravzaprav nimam. Sem član Zveze komunistov in delam pri ZMS. Če le morem, pa obiščem ženo in hčerko, ki sta še v Trbovljah, ker tukaj še nismo mogli dobiti stanovanja.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 20. 5.	BRUMAT MARTIN	ISKRA BRANKO
TOREK — 21. 5.	BAK DUŠAN	ZUPAN MIRKO
SREDA — 22. 5.	SVETINA JOŽE	ROTAR VINKO
ČETRTEK — 23. 5.	ROZMAN JANEZ	SEKLOČA PETER
PETEK — 24. 5.	TORKAR STANE	VARL ALOJZ
SOBOTA — 25. 5.	ULČAR MARJAN	GMAJNAR JANEZ
NEDELJA — 26. 5.	GASSER FRANC	PRAPROTNIK NIKO

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358; vezni telefon je: 410.

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00—18.00 ure, nočni pa od 18.00—6.00 ure.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00—18.00 ure, nočni pa od 18.00—6.00 ure.

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

Služba obratne ambulante

od 19. do 26. maja

Dopoldan: dr. Branko Dražič in dr. Aleksander Rjazancev.

Popoldan: dr. Branimir Čeh.

V soboto 25. maja samo dopoldan dr. Branimir Čeh.

ZOBNA AMBULANTA

Dopoldan: terapevt Viktor Stražisar.

Popoldan: terapevt dr. Alojz Smolej.

V soboto, 25. maja samo dopoldan terapevt dr. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldne od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Personalne vesti — april

Sprejetih je bilo 73 delavcev, delovno razmerje je prenehalo 84 delavcem.

Starostno upokojeni:

Anton Bancelj — 1913 profilna valjarna 33 let v ŽJ, Avgust Bizjak — 1913 — hladna valjarna 36 let v ŽJ, Marija Petrič — 1917 splošni sektor 26 in pol let v ŽJ, Marica Zrim — 1924 družbena prehrana 25 in pol let v ŽJ.

Invalidsko upokojeni:

Franc Kranjc — 1951 žičarna 4 in pol let v ŽJ, Anton Poljanc — 1918 žebljarna 30 let v ŽJ.

Vsem upokojencem želimo, da bi dolgo uživali zasluženi pokoj.

Umrli:

Milan Peterneš — 1946 žičarna 7 let v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje.

Odšli v JLA:

Simijon Angelov — 1955 transport, Iztok Avguštin — 1955 žebljarna, Janez Ažman — 1954 strojno vzdrževanje, Nikola Banjac — 1952 strojno vzdrževanje, Boris Benčina — 1952 strojno vzdrževanje, Stojan Bogatinov — 1955 plavž, Miro Bučinel — 1953 VEN — elektro vzdrževanje, Esad Camdžić — 1955 valjarna 2400, Redžo Čišić — 1954 valjarna žice, Milan Čopić — 1954 profilna valjarna, Hajrudin Čučuk — 1955 transport, Mehmed Džafić — 1949 strojno vzdrževanje, Nesib Džidić — 1955 valjarna Bela, Elvir Fjakić — 1955 martinarna, Spaso Gerasov — 1953 martinarna, Igor Glivar — 1953 elektro vzdrževanje, dipl. inž. Klemen Hribar — 1947 OTK, Niko Kalfić — 1953 žičarna, Miran Kelc — 1955 livarna, Borislav Kranjc — 1954 požarna varnostna služba, Franc Krevs — 1955 hladna valjarna, Avdo Lacić — 1953 livarna, Asim Ligavič — 1950 valjarna Bela, Zdravko Majkić — 1955 valjarna Bela, Nikola Mijatović — 1953 elektro jeklarna, Šaban Mustafi — 1955 transport, Alojz Noč — 1952 martinarna, dipl. inž. Branko Noč — 1948 strojno vzdrževanje, Franc Potočnik — 1955 žičarna, Mirko Radočaj — 1955 valjarna 2400, dipl. inž. Bogdan Ravnik — 1947 OTK, Marko Rolc — 1954 strojno vzdrževanje, Dušan Rozman — 1955 plavž, Meisad Sivić — 1955 valjarna Bela, Mehmed Smajić — 1955 profilna valjarna, Daniel Trop — 1955 strojno vzdrževanje, Dušan Vozelj — 1955 transport.

Izključeni so bili:

Jovo Barać — 1950 strojno vzdrževanje, Katica Bojkov — 1958 splošni sektor, Tone Džuričič — 1956 valjarna Bela, Dragica Gašperlin — 1954 družbena prehrana, Hadžo Hasanbegović — 1951 plavž, Bejtullah Havolli — 1949 valjarna Bela, Ivan Hrovat — 1949 valjarna žice, Ivan Hrvatuš — 1940 valjarna Bela, Refik Jusić — 1956 valjarna Bela, Filip Jurić — 1953 jeklovlek, Zidat Kalender — 1952 martinarna, Mustafa Kovač — 1951 plavž, Milan Kovačević — 1955 hladna valjarna, Krsto Krstov — 1951 plavž, Began Majdančič — 1952 elektro jeklarna, Safet Mujčić — 1954 plavž, Safet Muslimović — 1943 elektro jeklarna, Vančo Nisev — 1948 profilna valjarna, Stana Pajdić — 1938 samotarna, Vlado Pešić — 1953 valjarna žice, Staniša Petrović — 1951 žičarna, Borut Preželj — 1953 elektro vzdrževanje, Nemanja Prodić — 1953 transport, Tihomir Sofroni — 1949 martinarna, Nizam Sušić — 1953 plavž, Idriz Šišić — 1956 profilna valjarna, Slavko Uramec — 1940 elektro jeklarna, Suad Vučković — 1954 martinarna.

Obvestilo letos upokojenim sodelavcem in sodelavcem, ki so letos odšli v JLA

Obveščamo letos upokojene sodelavce, ki niso prejeli jubilejne nagrade za 1. maj, da le-to dvignejo v glavni blagajni vsak dan od 8.30 do 10.30 ure.

Istčasno prosimo svojce ali znanke sodelavcev, ki so letos odšli v JLA in so bili zaposleni v ŽJ celo leto 1973, naj čimprej pošljejo njihove naslove, da bi jim iz blagajne poslali jubilejne nagrade.

Kadrovske sektor

Novice iz sindikalnih organizacij

PLINSKA IN VODNA ENERGIJA

V sredo, 24. aprila, je bila redna seja osnovne organizacije sindikata plinska in vodna energija. Na seji so pregledali sklepe sprejete na letni konferenci in na zadnjem sestanku ter ugotovili, da so bili izpolnjeni. Obenem so ugotovili, da komisija za odlikovanja, ki jo vodi tov. Novak, še ni imela seje.

Tov. Kolarč je poročal o prijavah za letovanje v počitniških domovih v Biogradu na moru in Crikvenici. Za letovanje se je prijavilo 12 članov kolektiva, za brezplačno letovanje

pa so predlagali sodelavca Franca Zurbija in Otona Endliherja. V kolikor se eden od predlaganih kandida-tov ne bi odločil za letovanje pred-lagajo še Hedviko Pintar.

Obširneje so razpravljali o izletu. Na letni konferenci so izvolili grupo za namenom, da pripravi predloge. Delovne skupine so se ehotno odlo-čile za izlet na otok Rab. Glede iz-vedbe izleta so imenovali tričlansko skupino, ki bo pripravila vse po-trebno, tako da bi izlet organizirali 25. maja ali 1. junija. Ob koncu se-je so razpravljali še o nagradah za čla-ne kolektiva, ki praznujejo življenjski jubilej.

Srečanje pihalnih orkeštrov v Planini pod Golico

Komisiji za kulturo Slovenske železarnice prirejata jutri v soboto, dne 18. 5. 1974 prvo srečanje pihalnih orkeštrov vseh treh železarn, v Planini pod Golico s pričetkom ob 14. uri.

Na srečanju bodo sodelovali:

pihalni orkester Železarnice Ravne

pihalni orkester Železarnice Štore

pihalni orkester jeseniških železarn

Jutrišnje srečanje pihalnih orkeštrov organiziramo z namenom, da bi se bolj utrili medsebojno sodelovanje in zato vabimo člane železarskega kolektiva ter ostale občane, da se jutrišnjega koncerta pihalnih orkeštrov v Planini pod Golico udeležijo v čim večjem številu.

Komisija za kulturo in prosveto pri TK OO sindikata Železarnice Jesenice

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Prisrčen sprejem Titove štafete v naši občini

Minulo soboto smo v naši občini pozdravili štafeto mladosti s pozdravi in čestitkami tovarišu Titu za njegov visok življenjski jubilej. Štafeto so skozi vse kraje naše občine prisrčno pozdravili pionirji, mladinci in drugi občani.

Malo pred štirinajsto uro je pred spomenikom padlih na Poljanah ANICA ZUPAN, 17-letna delavka iz obrata Iskre na Blejski Dobravi prevzela štafeto palico od mladincev radovljške občine. Člani aktiva mladih delavcev iz obrata Iskre so ob tej priložnosti položili cvetje k spomeniku padlih. Štafeta je zatem krenila skozi Javornik na Jesenice.

Ob štirinajsti uri so številni Jeseničani pozdravili štafeto na trgu Toneta Cufarja, kjer je bila osrednja slovesnost. Zbranim je spregovoril Ivo Ščavničar, sekretar tovarniške konference ZK, pozdravno pismo pa je prebral Vasilij Koman, predsednik tovarniške konference ZM. V kulturnem programu se je predstavil mladinski pevski zbor Blaž Arnič in pihalni orkester Jeseniški železarji. Po jeseniških ulicah so štafeto palico ponesli člani mladinskih aktivov delovnih organizacij, osnovnih in srednjih šol, krajevnih skupnosti in člani taborniške organizacije.

Seminar za vodstva klubov OZN

V dneh 10., 11. in 12. maja je bil na Pohorju seminar za vodstva občinskih konferenc klubov OZN. Udeležili so se ga tudi člani predsedstva jeseniške občinske konference.

Program dela je bil razdeljen na tri teme: o prvi temi z naslovom Surovine in razvoj je spregovoril tovariš Lipušček. Opozoril je na velik prepad med razvitimi in nerazvitimi, ki se iz dneva v dan še povečuje. Pri tem pa je predvsem pomembno, da nastopajo neuvrščene in nerazvite države enotno.

Posebej je opozoril na razvoj multinacionalnih družb, ki si skušajo podrediti države v razvoju, močno pa posegajo tudi v gospodarstvo razvitih dežel.

Razvil se je tudi živahen pogovor o silovitem naraščanju prebivalstva, o pomanjkanju preskrbe z živili in o onesnaženju okolja.

Posebno zanimivi pa sta bili tudi ostali temi: mentorstvo in vprašanje mentorskega dela ter klubi OZN, njihova povezava z občinsko konferenco klubov OZN in sodelovanje z OK ZMS. Poudarili so, kako pomemben je mentor za razvoj kluba, predvsem pa za njegovo idejno vodstvo. Cilj vsakega mentorja naj bo, da vsakemu klubovcu predstavi svet takšen, kakršen je v resnici.

Mateja Malenšek

Vabilo srednješolcem

Klub jeseniških študentov priredi v soboto, 18. maja, piknik na Pristavi, kamor so vabljeni vsi srednješolci. Piknik bo združen z informiranjem dijakov o načinu študija na fakultetah, visokih šolah in akademijah, o pogojih za pridobitev štipendije ter o možnostih vselitve v študentske domove. Skupen odhod je ob 9. uri izpred gimnazije in ob 9.15 izpred Turista na Javorniku.

Štafeta je zatem nadaljevala pot skozi Gornjesavsko dolino. Za kratak čas se je ustavila v Mojstrani, kjer so jo pred gasilnim domom pozdravili številni prebivalci tega kraja. Učenka osmega razreda osnovne šole Mojstrana je prebrala pozdravno pismo tovarišu Titu za 82. rojstni dan. V Mojstrani se je zvezni štafeti priključila tudi republiška, ki so jo člani jeseniškega alpinističnega odseka prinesli s Triglava.

Seminar kluba jeseniških študentov

Konec aprila je za svoje člane klub jeseniških študentov organiziral triidnevni seminar na Vršču. Na njem so udeleženci obravnavali novo sprejeti družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Sloveniji. Bili so enotnega mnenja, da nov družbeni dogovor pomeni velik korak naprej pri načrtovanju reševanju materialnega in družbenega položaja študentov in dijakov. Podprli so prizadevanja za poenotenje štipendij v vsej republiki in se zavzeli, da bi se proces poenotenja še nadaljeval. Zavzemali so se, da naj bi vsak študent dobil štipendijo, ki bi pokrivala življenjski minimum in da bi vsakdo imel pravico do nagajevanja za svoje delo ne glede na vrsto štipendije in štipendiranja. Le tako se bo spremenila porazna struktura študentov in bi res o nadaljnjem šolanju odločale sposobnosti in ne materialni položaj učenca. Na koncu so sklenili, da bo potrebno budno spremljati izvajanje družbenega dogovora v praksi in sproti opozarjati odgovorne organe na napake in deformacije, saj so študentje tisti, ki bodo prvi občutili posledice raznih nepravilnosti.

Baklada velika manifestacija mladih

Med osrednjimi prireditvami jeseniške mladine v mesecu mladosti bo baklada na predvečer 25. maja — rojstnega dne tovariša Tita. Letošnja baklada bo tako po številu sodelujočih kot po pestrosti veliko večja in bogatejša od lanske. Na njej bo sodelovalo okoli tisoč mladih, ki bodo nosili 550 bakel. Letošnja baklada bo tako resničen prikaz dejavnosti mladine naše občine na najrazličnejših področjih. V bakladi bodo sodelovali TVD Partizan z Jesenic, Javornika, Žirovnice in Hrušice, člani planinskih društev, taborniki, gasilci, nogometaši, hokejisti, člani šolskih športnih društev, oborožena partizanska enota Železarne, pripadniki JLA, člani ZB, mladi delavci iz vseh kolektivov naše občine in številni drugi.

Baklada se bo začela 24. maja ob 20.15. Krenila bo s Plavža po Titovi cesti do Gimnazije, kjer bo osrednja slovesnost. Slavnostni govor bo imel Slavko Osredkar, predsednik občinske skupščine Jesenice. V kulturnem programu bodo nastopile štiri godbe na pihala in sicer iz Hrušice, Gorji, Lesc in Jesenic ter mladi recitatorji pod vodstvom Vere Smukavčeve. Po zaključku programa bodo jeseniški taborniki prižgali taborni ogenj. Od organizacijskega odbora za izvedbo baklade, ki ga pod vodstvom Jožeta Vindišarja sestavljajo: Mirko Petač, Rafi Šoberl, Greta Samar, Franci Iskra, Franc Taler, Viktor Volčini, aktivisti športnih društev in telovadni učitelji, smo izvedeli, da vse priprave na to manifestacijo jeseniške mladine v redu potekajo. J. R.

Zadnji postanek v naši občini je imela štafeta v Kranjski gori. Pred hotelom Prisank jo je pozdravilo veliko število domačinov, štafeto palico pa so sprejele mladinke v gorenjskih narodnih nošah. Po pozdravnih besedah so v kulturnem programu nastopili recitatorji in pevski zbor osnovne šole Kranjska gora.

Štafeta mladosti se je od naše občine poslovila na Vršču, kjer je malo po šestnajsti uri SREČKO KAVČIČ, dijak 4. letnika jeseniške gimnazije, predal štafeto palico mladincem tolminske občine. J. Rabič

Maturantski ples

4. b gimnazije Jesenice prireja
MATURANTSKI PLES
v Kazini na Bledu, danes, v petek, 17. maja ob 20. uri.
Vabi 4. b jeseniške gimnazije

fakultete, višje šole in akademije. Študentje na univerzi imajo tako specifičen položaj, da morajo imeti svojo organizacijo. Le-ta jim omogoča reševati probleme, ki jih pred študente postavlja univerza.

Živahna je bila debata o obliki sodelovanja študentskega kluba z ZSM ter o povezovanju z ostalo mladino. Zavzemali so se za čim širše možnosti delovanja v organiziranih oblikah ZSM, predvsem v vseh konferencah mladih v občini, ter v TOZD, saj si želijo stike z vsemi mladimi v občini.

Klub, ki povezuje vse študente določene občine, naj bi se vključil v novo organizacijo kot kolektivni član in bi v njene organe pošiljal svoje delegacije. Študentje žive v času študija izven domačega kraja, zato ne morejo uveljavljati svojih pravic občana. Ta oblika organiziranja kluba pa bi vsakemu študentu omogočala posredno sodelovanje pri vseh pomembnih političnih, ekonomskih in gospodarskih odločitvah v občini. Istočasno pa so zahtevali, da naj bi vsi družbenopolitični, gospodarski in drugi faktorji pravčasno informirali klub o vseh pomembnejših predlogih in stališčih s področja občine.

Na programu je bila tudi tema o načrtih in predvidevanjih razvoja jeseniške občine v prihodnjih letih ter vloge kadrovske in štipendijske politike pri realizaciji le teh, ki pa je žal morala odpasti. Iz neznanih razlogov ni bilo na seminar predavatelja, ki bi moral govoriti o tej temi. To v rzel je zapolnilo planinsko društvo Jesenice z dvema zelo zanimivima predavanjema. Dr. Novak je govoril o prvi pomoči v gorah, Uroš Zupančič pa je opisal zgodovino in razvoj slovenskega planinstva.

Za poživitev dela na seminarju pa je bil organiziran izlet na Mojstrovko in turni smuk v dolino Trente. KDPDK

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje... 11

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

Listi imajo kiselkast in osvežujoč okus in jih jemo presne ali pa iz njih kuhamo juhe, prikuhe in tudi čaj. Navadni zajčji deteljci je sorodna rogata zajčja deteljica. Uporabljamo jo v iste namene kot navadno zajčjo deteljico.

NAVADNA NEDOTIKA (IMPATIENS NOLI TANGERE)

Od 60 do 100 cm visoka enoletnica s pokončnim, v zgornjem delu razraslim in olistanim, rahlo rdečkastim stebлом. Enostavni listi so pecljati. Veliki zlatorumeni cvetovi so na notranji strani rdeče pikasti. Cvete od julija do avgusta. Če se dotaknemo plodov, se sunkovito odpro (odtod tudi ime!) in s tem izvržejo semena. Raste predvsem v gozdovih hribovitih predelov na senčnih humoznih tleh, pa tudi med grmičevjem, ob gozdnih robovih in ob potokih po vsej Sloveniji.

Iz mladih, sočnih stebel in listov mladih rastlin kuhamo juhe, prikuhe in pireje.

DIVJA VINSKA TRTA (VITIS SYLVESTRIS)

Divja, do 30 m visoka plezalka z viticami. Listi so dlanasto deljeni v 3 do 5 neenakomerno nazobčanih krp. Samo moški ali samo ženski cvetovi so drobni, zelenkasti in se ločeno združujejo v grozdasta socvetja, ki cveto maja in junija. Plod je kot grah velika, modro vijoličasta, kisla jagoda. Raste raztreseno na Štajerskem, južnem Notranjskem in na Primorskem v vlažnih gozdovih ter na bregovih rek in potokov.

Plodove uživamo presne ali sušene ali pa jih uporabljamo kot rozine.

RUMENI DREN (CORNUS MAS)

Od 2 do 5 m visok grm ali manjše drevo z enostavnimi, elipsasto jajčastimi, kratkopecljati listi. Drobni, rumeni, zvezdasti cvetovi so združeni v kobilasta socvetja, ki vzbrstijo marca ali aprila. Plodovi so podolgovato jajčaste, viseče, rdeče in bleščeče koščičaste drnjlje. Raste po redkih, svetlih, prisojnih gozdovih, med grmovjem in na grmovnatih pobočjih od nižin do gorskega pasu po vsej Sloveniji. Pogosto pa ga tudi sadijo kot okrasno parkovno rastlino.

Zreli plodovi so mesnati, sladko kiselkasti in nekoliko trpki. Ko prezore, izgube trpki okus in tedaj jih jemo presne, sušene kot suho sadje ali iz njih kuhamo čaj. Same ali mešane z drugim gozdnim sadjem lahko tudi na različne načine predelujemo v marmelade in džeme.

KUMINA (CARUM CARVI)

Razširjena je po vsej Sloveniji od nižin do gorskega pasu po travnikih in pašnikih.

Plodove uporabljamo za začimbo ali pa iz njih kuhamo čaj.

NAVADNA REGAČICA (AEGOPodium PODAGRARIA)

Od 50 do 100 cm visoka zeljnata trajnica z votlim, brazdastim, proti vrhu razraslim stebлом. Beli, redkeje rožnati cvetovi so združeni v velike kobule. Cveto od maja do junija. Regačica je precej pogostna po vsej Sloveniji. Raste po vlažnih, senčnih krajih v redkih gozdovih, med grmovjem, ob poteh in potokih.

Listi so aromatični in imajo nekoliko okusa po taninu. Uporabljamo jih predvsem kot dodatek k drugim zelenjavi za izboljšanje okusa zelenjavnim juh in prikuham.

NAVADNI MORSKI KOPRC (CRYTHMUM MARITIMUM)

Od 30 do 50 cm visoka, pogosto šopasta zeljnata trajnica. Drobni, rumenkasto zeleni cvetovi se združujejo v srednje zgoščena in obokana socvetja, ki cveto vse poletje. V obmorskih predelih je precej pogosten. Raste na skalah ob obali ter po zidovih, vendar samo tam, do koder seže neposredni vpliv morja.

Vsa rastlina je zelo aromatična in ne preveč okusna. Zato jo uporabljamo le kot dodatek drugi zelenjavi za pripravljanje juh, prikuh in solat.

NAVADNI DEŽEN (HERACLEUM SPONDYLUM)

Dvoletna zeljnata trajnica, visoka tudi prek 100 cm. Steblo je robato izbrzdano, votlo in štrleče dlakavo. Do 50 cm dolgi listi so pernatno deljeni. Listni peclji so razširjeni v široko nožnico. Veliki cvetovi so beli, zelenkasto rumeni ali tudi rjavkasti. Razširjen je po vsej Sloveniji in raste na svežih, vlažnih mestih po gozdovih, ob potokih ter na travnikih in pašnikih.

Mlade liste in druge sočne dele uporabljamo za juhe, prikuhe, pireje in nadeve. Mlada stebla s še zaprtimi cvetovi jemo kot cvrtje. Listne nožnice, s katerih smo olupili kožico, lahko vlagamo za zimo. Korenika vsebuje precej sladkorja in škroba in iz nje pridobivamo sirup ali pa posušeno meljemo v moko.

POLLINIJEV DEŽEN (HERACLEUM POLLINIANUM)

Ta dežen spominja na navadni dežen, le da so listi samo do 30 cm dolgi. Cvetovi so beli in cveto julija in avgusta. Raste v Juljskih in Savinjskih alpah na kamnitih travnikih in med rušjem v subalpskem pasu. Uporabljamo ga kot navadni dežen.

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

1

Ustanovitev NDPJ

V pogojih, v kakršnih je morala po Obznani in izglasovanju Zakona o zaščiti države ilegalna KP Jugoslavije delovati, je klub vsem preganjanju in nasilju nad njo in njenim članstvom iskala legalnih oblik delovanja. Tako ji je leta 1922 uspelo ustanoviti Neodvisne sindikate, s skojevsko pomočjo pa Zvezo delavske mladine Jugoslavije. CK KPJ pa je snoval naprej, da bi ustanovil tudi legalno politično organizacijo vsaj z minimalnim programom, kar mu je 13. in 14. januarja 1923 tudi

uspelo. Pred zaključkom ustanovnega zbora je udeležence sicer razgnala beograjska policija, toda legalno vodstvo Neodvisne radniške (delavske) partije Jugoslavije (srbohrv. katica NRPJ, slovenska NDPJ) — tako se je namreč novoustanovljena legalna stranka imenovala — se je pritožilo na sodišče I. stopnje, to pa je ugotovilo, da statut in program stranke nimata protizakonite oblike.

Ustanovnega kongresa NDPJ se bivši komunistični poslanci iz Slovenije niso udeležili, marveč so 21. januarja 1921 kot vodilna skupina v pokrajinskem komiteju KPJ za Slovenijo skupaj s socialisti okrog Zarje ustanovili Socialistično stranko delovnega ljudstva Slovenije, ki se ni pridružila Neodvisni delavski partiji Jugoslavije. To pa je neglede na paktiranje s socialnimi demokrati okrog Zarje pomenilo izolacijo slovenskega delavskega gibanja, za katero so se prizadevali po ehi strani socialni demokrati, po drugi strani pa tudi nekateri komunisti iz vodilne skupine PK KPJ za Slovenijo. Ti so za svoje likvidatorsko dejanje hoteli dobiti tudi podporo svojega članstva v slovenskih delavskih krajih, o čemer sem si v letih 1954—1959 zapisal nekaj pričevanj takrat še živih jeseniških komunistov iz tistega časa, kakršni so bili Janez Mlakar, Jože Knific, Rudolf Markelj, Aleš Lagoja, Franc Sirc, Štefan Brun, Jože Robič, brez katerih bi mi danes ne bilo mogoče osvetliti nekaterih zgodovinskih dogodkov s pričevanji soudeležencev. Brez

njih bi bili ti zapiski samo naštevanje zgodovinskih datumov in dogodkov in osiromašeni za živa pričevanja — toliko bolj nepopolni. Tako je na primer prav Janez Mlakar pripovedoval

O likvidatorskih poizkusih

omenjene skupine iz vrst vodilnih članov PK KPJ za Slovenijo, saj so le-ti povabili prav njega in Toneta Verglja v Ljubljano, da bi dala podporo jeseniških komunistov tako imenovani Socialistični stranki delovnega ljudstva za Slovenijo.

»Prejela sva obvestilo, da morava v nedeljo (in 21. januarja 1923 je bila nedelja — op. M. Kl.), s Tonetom Vergljem v Ljubljano. Na ljubljanski postaji naju naj bi čakal kurir in nama pojasnil, kam naj bi šla. Misliła sva, da naju vabijo na kako tajno komunistično prireditev, prišla sva pa na konferenco, ki so jo vodili Makuc, Sedej in Stukelj, torej ljudje, o katerih smo na Jesenicah že vedeli, da so že vrgli puško v koruzo in stopili na pot kompromisarstva... Ja, prav je pred leti rekel Ivan Regent na kongresu (Janez Mlakar je ob najinem pogovoru mislil na II. kongres KPS leta 1949), da so ti ljudje namesto da bi ustanavljali sekcije Neodvisne delavske stranke Jugoslavije in zbrali raztresene in dezorganizirane komunistične vrste raje uganjali nekakšen slovenski separatizem in hodili zagotavljat kraljevi vladi v Beograd, da niso več komunisti.

Janko Novak

Piščančki

V hlevu
tik ob steni,
piščančki
izvalili
so se beli.
Čiv, čiv, čiv,
piščančkov
sliši klic
se živ.
Kok, kok, kok,
yabi koklja
jih ob bok.

Kukavica

Ku-ku, ku-ku
na mecesnu
čaka ptica,
da gnezdo sračje
zapustila
bo samica.
Iz gnezda
sraka poleti,
tujka že
v njem sedi.
Jajčece
v njem pusti,
ko iz njega
odleti.
Ku-ku, ku-ku,
veselo je
zakukala
svoj zarod
sraki je
zaupala.
Taka je
ta ptica
lahkoživka
kukavica.

Črtomir Sinkovec

Pravljica o velikanu

Kdo je večji velikan,
kdo največji je robaus?
Peter Klepec? Mar Brdavs?
Ali sam Martin Krpan?

Kaj, če pravi velikan
v pravljici je polži hiši:
jesti dajejo mu miši
ptičje mleko sred poljan?
Ko pa je do grla sit,
medenjakov sto pospravi,
se malinovca napije
in se gre otrokom skrit.

Benjamin Gracer

Pravljica za Mirjam

Živeli so modrijani
z dolgimi bradami
in sivimi lasmi.
Živeli so bogatini,
bogati, da je sonce slepelo
od njihovih zlatih reči,

in ustvarjali so
kraljestva na zemlji
in izmišljali so si podobo
kraljestva nebes,
a vsem se je tožilo
strašno tožilo
po čudežih majčkenih rok.
Vsi bi se bili radi vrnili
med čarodeje —
v kraljestvo otrok.

Toda do tja je daleč
na milijone svetlobnih let
in zvezdic se lahko dotakne
samo srečen otrok —
in morda samotni poet?

Sinko sprašuje

Mamica, mamica ...
kaj ni bratcu pod srčkom hudo?
Brez sončka
in lučke
ga zebe
in mu je temno!

Ah, sinko, moj sinko ...
(Kaj se po kuštravi glavici
vse ne podi?)
Polno je v mamici sonca,
preden se bratec rodi ...
in očka ob večerih — po delu
v srcih nam lučke prižge,
ko nas objame, poljubi
in se smeji ...
Se ti ne zdi?

Ampak, mamica,
bratce se naté jezi.
Brca te, da te boli.
Kako brez igrack
naj revček živi?

Veš, lumpek je, lumpek,
revček pa ni!
Na svet se mu strašno mudi,
ker mamičin srček
kot ura tiktaka
in ga bratec
vsak dan
z igrackami čaka.

Komentator Tjaž

»Ne ne, to ni laž!
zatrjuje Tjaž,
kar pogledajte — v Stopu piše:
SPORT BO KOMENTIRAL TJAŽ —
(roko — nogo): met
in vmes se kak polet ...

S stola: SKOK!
Pod mizo: GOL!
Potlej: pok, pok, pok ...
mamici je bilo dovolj

V solzicah je utonil komentar
(Toda poslušalci: Kaj vam mar?)
Komentator Tjaž
se že smeji
»KRATKA PREKINITEV, pravi,
se na televiziji zgodi.«

Vprašajmo

Vprašajmo ptičke,
zakaj pojo —
kadar sonce poljublja zemljo
Vprašajmo cvetke,
zakaj cveto —
kadar je zemlji toplo
Vprašajmo mamice,
zakaj jim nebo:
zvezdice v očeh prižge —
kadar dete nasmehne se ...

V 16. številki LISTOV sodelujejo: Janko BERLOGAR, Oskar BRAJDIČ, Emil CESAR, Valentin CUNDRIČ, Marjan ČUFAR, Benjamin GRACER, Ivan JAN, Franc KLINAR-Kladivar, Miha KLINAR, Andrej KOKOT, Srečko KOSOVEL, Marija MENCINGER, Neva MITROVIČ, Anton MEŽAN, Janko NOVAK, Valentin POLANŠEK, Črtomir ŠINKOVEC in Cvetko ZAGORSKI.

KDO IZ MENE POJE:

LJUDJE, LJUDJE, LJUDJE ...

Črtomir Sinkovec

Slovenci imamo v svoji kulturni zgodovini troje bolečih smrti, smrti treh mladih nadarjenih pesnikov sredi pomladi. Ketteja, Murna-Aleksandrova in Srečka Kosovela. Zadnji, Srečko Kosovel je umrl 27. maja 1926, to je pred osemindesetimi leti v Tomaju na Krasu, sredi največjega ustvarjalnega zanosa. Težko je pisati o smrti v maju, v mesecu lepote, cvetja in ljubezni, še težje je pisati o smrti še zelo mladega pesnika, ki je v predsmrtnih slutnjah sam sebi zapel:

Vsi bomo dosegli svoj cilj,
le jaz ga ne bom dosegel ...
Ognja prepoln, poln sil
neizrabljen k pokoju bom legel.
Srečko Kosovel, s katerim je zaživela v slovenskem pesništvu nova pokrajina, sredi katere, v Sežani, se je rodil pred sedemdesetimi leti (18. marca 1904) v poslopju osnovne šole, kjer je njegov oče Anton Kosovel služboval kot učitelj. V Sežano je bila očeta — zavednega Vipavca — zanesla učiteljska pot, kjer je z ženo Katarino Stres, po rodu s Tolminskega, tiho, nežno in vase zaprto družico, ustvaril skromno, a prijetno in toplo družinsko gnezdo, kjer se jima je rodilo vseh petero otrok. Ko najmlajšemu Srečku še ni bilo dve leti, je bil oče iz političnih razlogov premeščen najprej v Pliskovico, nato pa v Tomaj, kjer sta si Kosovelova starša z velikim trudom zgradila lasten dom — vseljiv je bil šele oktobra 1925 — ki pa ga oče zaradi navezanosti na Tomajce tudi za ceno službe ni hotel več zapustiti. Sploh je znano, da je v domu Kosovelovih vladalo toplo in zbrano družinsko vzdušje. Oče je bil izreden ljubitelj glasbe in petja, pa tudi mati je imela mnogo smisla za umetnost. To sta starša prenašala na otroke in skušala v njih odkrivati in razvijati njihovo osebno nadarjenost. Spriču tega je Kosovelov dom nudil gostoljubno streho mnogim študentom in umetnikom.

LISTI

Uredil kulturno-umetniški klub TONE ČUFAR

Številka 16/IV

Jesenice, maj 1974

Smrt sredi pomladi

Mlada leta je Srečko Kosovel, ki je po materi podedoval trden tolminski značaj, iskrenost in preprostost, po očetu pa vipavsko lahkotnost in igrivost, ki se kaže v nekaterih odtenkih njegovih odločitvah, preživljanju kot vsi kraški otroci, le da je bil nežen in mehak, telesno šibek otrok, ki mu ni bilo preveč do družbe, tem raje pa se je zatekal v samotno kraških dolin, med hraste, bore in brinje, kjer »vsaka skala, vsako drevo, vsak grm, vsaka cesta ima svojo povest. Pojdi čez Kras, na tiho gmajno, med molčeče bore in poslušaj! Ali razumeš? Pojdi in poslušaj! In skala ti pove svojo povest, povest o življenju, kaj za to, če je bilo to življenje bridko in samotno; bilo je.« V tej pokrajini je iskal vse posebnosti — nežnost, ožnost in vztrajnost in žilavost, ki so oplajale njegov notranji svet in razpoloženje. In ta pokrajina, Kras z vsemi svojimi značilnostmi, je postal poznejšemu pesniku prvo, osrednje in neprekinjeno pesniško doživetje, prvi pokrajinski razpoloženski vtis in navdih. Tu se je srečeval z bori, polnimi hrepenenja po rasti, s silovitostjo burje in žgočim soncem, ki je često neusmiljeno sesalo sok iz skope kraške zemlje, ki ob dobrih letinah na jesen izjoče svoje zdravje — kraški teran.

To okolje mladih let, ta svet od Sežane do Tomaja, je bil prvi svet pesnikove zgodnje mladosti, prvi opoj s skrivnostno sivino, prvo doumevanje govorice te samotne prirode, molka kamenitih gmajin in krčevito žilavih borovcev. Kot bor sredi gmajne se sprašuje: »Povej, kako rasteš, sahnesh sredi suhih tal? Cveteš? — Ti ne boš nikoli cvel — ovenel boš, glej in boš molčal! Prav ničesar tu ni v tolažilo, sonce še to travo bo požgalo —.« In v to sivo brezupje pesnik odgovarja: »Le to srce zvesto bo ostalo.«

Srečko Kosovelu je bilo enajst let, enajst let brezskrbnega otroštva, in bilo je vojno leto 1915. Življenje se je predstavilo v vsej grozljivi resničnosti. Tudi na Kras je privihrala razdiralna sila prve svetovne vojne. Uresničila se je bila prerokba Simona Gregorčiča, ko je v strahu za svojo domovino, Soči naročal:

Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez branove stopi,
ter tujce, zemlje lačne, vtopi
na dno razpenjenih valov!

Srečko Kosovel

Novi dobi

Nova doba prihaja
v kolektivnem imetju,
nova doba prihaja
i delavcu i poetu.
Smrt tehnično mehničnim
problemom!
Vsi problemi so problemi človeka.
Proti Taylorjevemu sistemu!
Humanisti z vijoličasto brado.

Nova doba prihaja,
KO BO VSAK DELAVEC ČLOVEK,
KO BO VSAK ČLOVEK DELAVEC.
Nova doba prihaja
z uporom sužnjem.

Tuja pohlepna pest je zdaj zares segala po slovenski zemlji. Na udaru so bile cvetoče kraške, goriške in tolminske vasi, oskrunjeno je bilo marljivo delo nešteti rodov. Ljudje so bežali iz bližnje groze in smrti v tragiko begunstva. V vojno so odhajali mladi in zdravi, vračali so se ranjeni in pohabljeni. Mrtvi se niso vračali. Zakaj vse to — je v srcu kljuvalo vprašanje. Odgovora ni bilo, preglasilo ga je nepojmljivo grenko zlo, nečloveška blaznost vojne, ki je namah razbila igrivost otroških sanj in odprla črna vrata vojne resničnosti.

Srečko Kosovel

Z delom gradimo

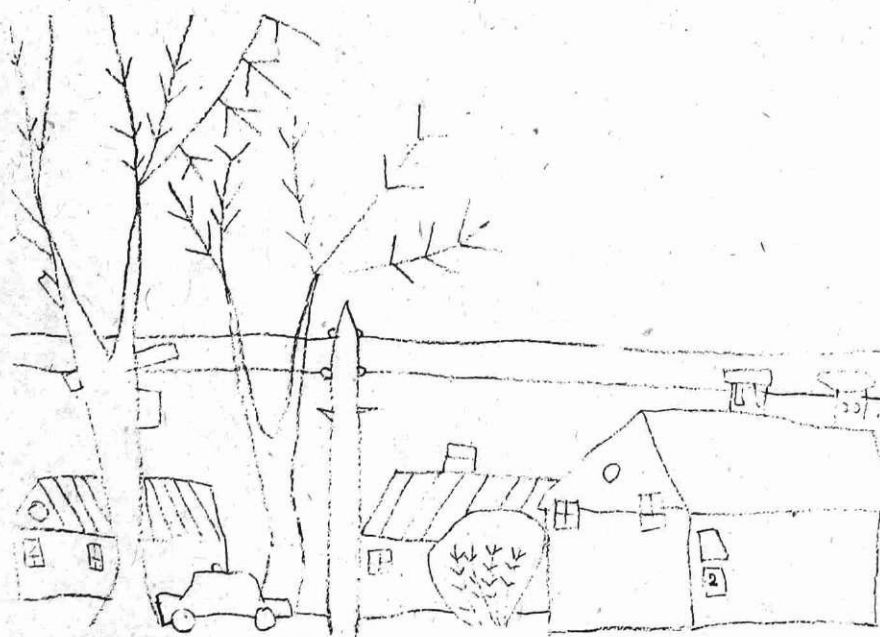
Z delom gradimo
svojo bodočnost.
Skale valimo
za stavbo njeno,
belobleščečo, zlatoognjeno.
In molčimo.
Od upov zlatih
bleščijo stolpovi.
Ob njenih vratih
velike Sanje
kakor ognjenega morja bleščanje
v plamenih zlatih.

In naše delo je trd granit
in naše sanje so suho zlato
in naše sanje niso privede.
Bodočnost je tistega, ki VERUJE v njo.

V tem času, na jesen leta 1915 je Srečka Kosovela odpeljala pot na realko v Ljubljano, kjer se mu ni bilo lahko živeti. Prevelika je bila razlika med sončnim Krasom in zameglenim mestom. Tudi tu je vojna gledala iz vseh kotov z velikimi očmi pomankanja. Že po naravi je bil tih in skromen, tu je bil še tišji in skoraj neopazen, k sreči pa je kmalu našel nekaj dobrih prijateljev. Najtesnejše prijateljstvo je sklenil s sošolcem Brankom Jegličem, po rodu iz Gorice. Ta, zelo nadarjen dijak, mu je bil tudi prvi literarni mentor, razen tega pa duša literarnega krožka Kres in urednik istoimenskega glasila. Žal, da je Branko Jeglič umrl kmalu po maturi, 5. septembra 1920.

Prav v tem literarnem krožku in pozneje okrog urejevanja Lepe Vide, študentskega glasila, lahko iščemo resnejše začetke Srečkovega literarnega ustvarjanja. Tu se je srečal z eno leto mlajšim Vladom Martelancem iz Trsta, ki je močno vplival na Kosovelovo idejno usmeritev. Martelanc je po srednji šoli študiral ekonomske vede na Dunaju, pa je postal komunist in se docela posvetil politiki. Leta 1944 so ga nacisti pokončili v koncentracijskem taborišču Natzweiler. Zelo dober tovariš je bil Kosovelu tudi dve leti starejši Ivo Grahor iz Spodnjih Bitenj pri Premu. Študiral je filozofijo in sociologijo in bil zaradi komunizma večkrat v zaporu. Umrl je leta 1944 v koncentracijskem taborišču Dachau. Tu

(Nadaljevanje na 2. strani)

Autor Džemil Džamatagić, 3. r. posebne osnovne šole Jesenice

(Nadaljevanje s 1. strani)

naj omenimo še dr. Dragana Šanda, profesorja francoščine, ki je bil svojim študentom ne le literarni mentor, temveč tudi iskren prijatelj.

Po štirih letih vojne je bila Evropa docela izkrvavela. Kljub temu, da je na razvalinah Avstrije nastala država Srbov, Hrvatov in Slovencev, so nad domovino viseli žalostni dnevi bede in pomanjkanja. Vojne je bilo sicer konec, toda od vojne oskrunjena domovina na zahodu, je bila zdaj še poteptana in ponižana z italijansko okupacijo. Sovražni osvajalec jo je že na začetku podredil zakonom nasilja in zatiranja.

To, da je sovražnik zasegel njegovo ožjo domovino, se je v rahločutni duši Srečka Kosovela oblikovalo v nacionalno bolečino. Kako silno jo je občutil, je že leta 1921 izrazil v pesmi »Prišel je kraljevič«:

Kako te ljubim, daljna domovina,
vera, up, ljubezen, slast in bolečina...!
Tedaj je bilo že znano, da je vse upanje šlo po zlu. Pričakovani plebiscit, ki naj bi odločil v korist Slovencev, so Italijani spretno izigrali, čim pa so utrdili svojo oblast, so začeli uveljavljati nasilje nad

Srečko Kosovel

Kličem vas

*Kličem vas, uporniki zemlje in ognja,
bratje neviht in bratje viharja,
bratje potopov in zlomljenih ladij,
bratje vseh strtih evropskih src,
kličem vas, bratje te zemlje teptane,
glejte: tam... travica zazelenela,
zazelenela je in zaživela,
bratje vseh strtih evropskih src!*

*O, da ljubezen bi se prebudila,
kakor ta travica, v srcih steptanih,
od srca zastrupljenih in od sovraštva,
da bi ta pesem visoko zapela
travici drobni, ki je zaživela. —*

Kličem vas, bratje vesoljne ljubezni!

slovenskimi šolami in kulturnimi ustanovami. Svojo ost so naperili proti naprednim zavednim ljudem in jih preganjali iz rodne kraja. Hudo je bilo že nasilje liberalne Italije, fašizem pa ga je s svojim divjaštvom še podeseteril.

Trpljenje, ki ga je Srečko Kosovel občutil ob tragični usodi Krasa in njegove ožje domovine, je usmerjal v vizijo razpada starega, zakrnela in krivičnega sveta in v slutnje na novo pravičnejšo ureditev sveta in družbe. Ta pesem je čista podoba časa, v katerem je živel in tistega, s katerim se je v svoji mladosti spoznal v razgovorih z umskimi vrhovi od Homerja do Trubarja, od Prešerna do Cankarja, od Puškina do Gorkega, od Maeterlicka do Tagoreja in Verlainea. Tu si je nabral odmevov sveta, da se je v njem rodila visoka pesem doživljajočega časa in se povzpela nad razdobje njegovih dni. Ta pesem je oznanjala notranjo revolucijo, da bi se končno spremenile sanje in upanje v resničnost.

Mladini in ljudem tja preko meje je napisal posebno pismo: »Malovernim to pismo! In obupanim in onim, ki niso ne maloverni ne obupani, ampak stoje s povešeno glavo in ne vedo kaj početi. Njim še najbolj, kajti pogum, to je zdravje!

V imenu Trubarjev vam pošiljam to pismo in v imenu onih, ki so v molitvenike pisali naša imena in imena onih, ki so davno, davno govorili naš jezik. In v poslednjih najbolj. Kajti to so bili prvi in odločujoči. Prst so bili, ki na njej vzklije drevo in vzraste narod. V imenu teh vas pozdravljam najbolj. Kajti ne Trubarja ne Bohoriča ne Krelja ne bi bilo, če bi ne bilo teh. Ne Dalmatina ne Japlja, ne Pohlina

ne Vodnika, ne Kopitarja ne Kastelica in ne našega največjega Prešerna. In ne Levstika ne Jurčiča, ne Tavčarja ne Aškerc in ne našega Gregorčiča. A vsi so vzkli kot veja na drevesu iz rodne prsti. Zato pozdravljam one, ki so ta prst in življenje. Kajti brez njih bi ne bilo tudi Ketteja ne Cankarja, ne Meška ne Murna-Aleksandrova, ne Župančiča, ne naših največjih modernih. Kajti drevo ne more rasti, kjer ni tal, kjer ni zdravih, močnih tal. In umetnik ne more vzkli, kjer ni naroda. In še so gozdovi in še so pokrajine naše in še živi narod in diha. Naroda ni mogoče ubiti!«

Srečko Kosovel

Evakuacija duha

Duh v prostoru.

Požar neviht razzarja temo.

Duh gori v prostoru.

Magično luč razsvetla.

Zelena okna razsvetljenega

brzovlaka na viaduktu.

Sam gorim in sebi svetim;

slepi čutijo samo elektriko

moje luči, ne vidijo sveta.

A vsi trepečejo kakor jaz,

kakor v smrtnem opoju.

In ne vedó, da je to trepet

kril, ki se hočejo razprostrti,

izžareti kot zlati ogenj v noč.

In preklinjajo policaje sonca,

ki spijo ponoči

kakor malomeščani.

In vsi ljudje spijo ponoči

in ne čutijo magičnih razodetij,

ki sijejo v meni iz mene.

Ljudje so evakuacija duha.

Anomalijske psihologije.

V zavesti »naroda ni mogoče ubiti« si je Srečko Kosovel sam tešil žalost nad usodo svojega Krasa. Ob tej bolečini je 10. septembra 1925 pisal prijatelju Cirilu Debevču: »Tukaj pri nas so take razmere, da sem včasih kar divji in sem divji na vse. Takrat bi najraje, da bi šel ves svet k vragu. In takrat pišem tako, kakor zahteva instinkt in ne razum. Saj veš, da sem v mirnem položaju trezen. Zdaj nam razpuščajo društva in ustanavljajo „Lego nazionalne...“ Jugoslovanski delegati pa pijejo bratovščine... Itd. Zdaj vsaj vem, da je nacionalizem laž. Sicer pa dovolj. Jaz sem spisal na to par pesmi, ki vse to obsojajo in dasi so „bezučevske“, vendar moje in naše. Včasih sem obupan do smrti.«

Kakor Peter Bezruč je Srečko Kosovel nosil v sebi socialno in nacionalno bolečino: »Pod sekro so sovražno včeraj bratje pali, danes in mogoče jutri bomo mi še stali; — Bratje, bori, ostanite, rastite z uporom! Pa so padali bolešno, nemo, bor za borom.«

Srečko Kosovel, čeprav še tako mlad, je hitro dozoreval v človeka in pesnika. Spričo poveljstva časa, ki je bil kaotičen in razbit, so ga pritegovala politična in gospodarska vprašanja, poglobljala se je v probleme religije, filozofije in umetnosti. In prav na vsakem koraku je srečeval pomanjkanje kot ga je doživljal sam, saj se je najhujše bede reševal le s poučevanjem in s skromnimi hošorariji, ki jih je dobival od objavljenih pesmi. V teh pesmih so bili precej očitno ljudje, ki jih je bila beda pregnala v kleti in na podstrešja in so bili tam prepuščeni sami sebi. Zavedal se je krivičnosti, ki jo je srečeval na vsakem koraku, prav tako je srečeval izobilje pod plaščem svetohlinstva in absolutno oblast, ki je bila na strani bogatih. Često se je vdajal obupu brezizhodnosti. V temi mu je svetila samo ena luč, luč materine ljubezni, sočutja in razumevanja. V materi je videl najvišji vzor žene: »Mati, poljubljam tvoj kruh, ki mi ga bedna pošiljaš; vem, da je vtisnjena

vanj kri; poljubljam ga vdan.« Mater je istovetil s Krasom — obe podobi, mati in Kras sta tesno združeni in globoko doživeti. Ob njima se vse globlje razrašča tretje doživetje: motiv smrti. Vsa ta tri doživetja se prepletajo in stopnjujejo skozi celotno Kosovelovo pesniško delo in sicer v izpovedi ljubezni do matere, ki jo je posebil s Krasom in z globokim sočutjem do tamkajšnjega človeka, v prebujanju erotike, v obtožbi socialnih krivic, v poglobljanju v verske in metafizične motive, v čutenju groze pred smrtjo in vdajanju njenemu objemu.

Kljub temu se je čedalje globlje zavedal, da je rešitev sveta le v njegovi revolucionarni preobrazbi, »ko bo svet kakor vrt cvetoč in se najdemo bratje v njem, bratje pod sinjim nebom in soncem zlatim, iz Evrope, Azije, Afrike, Avstralije in Amerike, črni in beli, vsi od ene bele ljubezni bogati...« V svojem prepričanju o pravičnejšem svetu je Kosovel že kot mlad dijak zapel proletarcem: »Nosite glave pokoncu, uprite pogled svoj k soncu, iščite v njem si moči! Nočete?... Mar se bojite ljudi, ki nimajo žuljavih rok?«

Verjetno je Kosovel prišel do teh socialnih ugotovitev ob dijaških ekskurzijah v delavska središča, kot na primer v Ruše, Falo in na Jesenice, ki jih je vodil njihov profesor Karel Ozvald. Z izleta v jeseniško železarno je Kosovel napisal celo socialno črtico. Tako je v mladem pesniku rastel upor in protest proti obstoječim razmeram, postal je pesnik teptanih in zavrženih, pesnik socialnega zla in oznanjevalec novega časa, kjer bodo vsi tisti po kleteh in podstrešjih našli svoj prostor na soncu. V smehu kralja Dade satirično ugotavlja: »Nenadoma se je izkazalo, da je rdeča večerna zarja državi nevarna. Zato se zapre večerna zarja vsakokrat, ko se bo prikazala, v črno morje. Z rdečo zarjo aludira na komunizem, medtem ko s črnim morjem na nasilje reakcionarne oblasti, na črni fašizem, ki se je že tedaj bohotil po Evropi. Ob spoznanju pa, da je vsa Evropa zgrajena na socialni krivici, laži in zasužnjevanju, se mu je zazdela neznatna njegova osebna bolečina. Sredi te zmešnjave togoten vzklíkne:

»Hej, ljubica, ti bi jokala!
A jaz ne morem jokati.
Trd sem jot jeklo,
ki mora srca prebostati.«

Zakaj:

»Nova doba prihaja,
ko bo vsak delavec človek,
ko bo vsak človek delavec.
Nova doba prihaja
z uporom sužnjev.«

Prijatelju Cirilu Debevču je Kosovel 10. septembra 1925 pisal: »Veš, kaj je merilo te naše trdnosti? Da pravzaprav nič ne upamo od svojega dela, ne častnih zaslug, ne redov ne plačila, da samo želimo, da hočemo delati, delati, delati. Midva ne bova nikoli častna občana mesta Ljubljane...

S trdno vero v delo in poslanstvo mladih, vzklíkne:

»In naše delo je trd granit
in naše sanje so suho zlato
in naše sanje niso privid.
Bodočnost je tistega, ki véruje v njó.«

Kosovela so vznemirjali in globoko v njem odmevali slovenski in evropski politični škandali, ki jih je v svojih konstrukcijah postavljaval v slikovitih podobah na sramotilni oder. Kazal ni samo ostrega odpora proti skrajnim oblikam nacionalizma v Italiji in Nemčiji, temveč tudi proti novim metodam evropskega in ameriškega kapitalizma, proti simptomatičnemu razkroju Društva narodov itd. Ob vsem tem pa je obžaloval kulturno in socialno reakcionarnost slovenskega izobraženstva in soču-

bolj neokrnjen otroški miselni svet, ki je v bistvu razsežen in čustveno bogat. Skušaja ohranjati in razvijati v najplemenitejših razsežnostih. V smislu svojega pojmovanja pesniškega poslanstva pa bi samo s tem ostal na pol poti: To pa je danes, ko se zavedamo vrednosti družbene vzgoje in občutimo bolj kot kdajkoli tudi potrebo po njej, zelo pomembno. Tak pesnikov delež občutimo pri izbiri motiva in obdelavi snovi, ki je vseskozi poučna in nevsiljivo vzgojna ter širše družbeno pomembna. To je osebni delež Šinkovčevega pesniškega poslanstva. Samo tako je lahko pisateljevo delo učinkovito.

Knjižico je opremil z njemu prirojeno skrbnostjo in natančnostjo akad. slikar Jaka Torkar zelo domiselno in je primerno dopolnilo pesnikovi pripovedi. Zaradi vsega tega sodim, da sodi knjižica v vsak otroški vrt. Sodim, da bo pripravila tako otrokom kot onim, ki poklicno skrbijo za otrokovo razvedrilo in vzgojo, mnogo prijetnih trenutkov. Prepričan sem, da bo marsikatera od njih bila tudi uglasbena. Lepo pa bi bilo, da bi po njej segale tudi šole, morda tedaj, ko sprejemajo učence v pionirsko organizacijo. Bila bi lepo darilo za tako slovesnost.

Benjamin Gracer

Epigramček

(za ocene Listov)

Deset muh
na mah... zaspi,
kadar Muharjeva
o rimačih govori...

... črnogledi, tarnajoči,
v brezupu plavajoči,
družbi figice molijo —
s svojo zvesto Štefanijo.

Autor Janko Korošec, član DOLIK

Autor Janko Korošec, član DOLIK

Valentin Cundrič

Koroška orfejada

(A. Kokot, Onemelo jutro, Celovec, 1974)

Leta 1969. Zemlja molči. V tej zbirki beremo pesem Vsemirje: Nekje / se igra otrok / in piha / milne mehurje / v praznino / in potrpežljivo / čaka / na konec izleta / teh pisanih pik, / da mu duga jata / napravi / spet novo veselje. Pesem navajamo kot dokaz, da je Kokota že na samem začetku njegove koroške orfejade vznemirjala kozmogonija. Vendar te teme ni poglobljal, ker se je spuščal iz višin navzdol, kot se ljudski Orfej mora. Ob tem spustu se je v njem odprl prepad: prepad med ljudskim (uporabnim) in intimnim, individualnim (nerabnim, vendar za pesnika edino resničnim). Ta spor se odraža že v prvi Kokotovi zbirki. Pesem Razmišljanje: Sčasoma pozabljaš / da si živ / in svet v tebi / izginja v praznino. / In vek, ki piše ga / utrip srca, / se zoži v nevidno gmoto, / ki se je izžrla / prostor na cestišču / odvrgenih stvari... se kljub temu / vrtiš v krogu / večnih potovanj.

Leta 1970. Ura vesti. Teksturno Razmišljanja konfrontirajmo s teksturo Pogreba živih iz druge Kokotove zbirke: Pokopali so nas / in nas pokopujejo. / Vendar nas nikoli / niso in ne bodo / pokopali do dokončne smrti. / Kajti njihov lopate / so krhke in ne zlomijo / trajnosti naših življenj, / ki so tu že od vsega začetka... Torej je Kokot pristal na tisto, za pesnika komaj bistveno: na tisto

uporabno? Ne, v isti zbirki beremo pesem V meni je zemlja. Pesem je dokaz, da je prav razkol med subjektivnim in objektivnim Orfejevo rojstvo, najdenje najgloblje vsebine, globino očituje s skupimi besedami in bogatimi spoznanji. Seveda je Kokot tu šel skozi šolo slovenskega intimizma, naturizma. Že v tekstu Kakor krt, v isti zbirki, pa je odvrnil porodnišip: Kakor krt / rijem po zemlji / in včasih izrijem / kup sveže prsti. / Naposled truden / omahnem / in se zamislím: / in vendar je bilo / koristno. / Me bo vsaj / kosec preklel, / ko se mu kosa / zarije v krtišče... Tej pesmi bi lahko rekli epitaf, maksima, žal je pesniku ne uspe več obnoviti. Z njo je prerasel ontološko (politološko) igro z besedo beseda, ki je bila pri Kokotu dokaj bogata in tvorna, vendar ni večna.

Leta 1972. Čujte, zvonovi pojo! Pesniška fronta se nadaljuje. Človek in zemlja — oba sta prebujena. Zbirka je izpolnila obet prvih dveh. Iz teksture zakriči bolešno spoznanje, da je človek izobčen iz vesolja, iz človeštva, iz grupe. Značilna je pesem Most: Moji napeti loki / so se vzravnali / in bil sem spet človek. / Odtlej bežim pred ljudmi / ker se bojim, da mi bo spet / kdo zaukazal: bodi most... Tudi ta pesem objavlja novo matrico orfejane.

Leta 1972. Pesniški list. Pesmi so dokumenti, tu pa tam vzplameni grožnja kot iz antičnega mraka, recimo Zvestoba: Kadar se zemlja zatrese, / živali zbeže. / Ostane le človek, / živ ali mrtev...

Leta 1974. Onemelo jutro. Zbirka v Kokotovo orfejado ne prinese novih domotov, jih le vztrajno straži. Pesniku kažejo pot naprej teksti: Danes bom, Pomlad, Poletna pesem, Zimska in Brezbriznost. V tej teksturi najdemo pahljačo sončne, zlate, sive in temne barve. Natura se predstavi v vsej spremenljivosti, ujeta v kozmične zakonitosti in taka je tudi pesem o naturi: če ji je dan najvišji vzgon, je nova, sveža, če ji to odvzamemo in jo zasužnjimo, je enolična in utrudljiva. Kokotova pesniška tehcnica se bo morala nagniti njemu v prid. Pesnik bo moral v novih zbirkah pomnožiti orfični delež: Ob Kokotu se ponovi slovenska dilema: v čem je primerljiv slovenski delež borbene pesmi ob Sarajlicu, Krleži, Nazoru, Minderovcu, Kulenoviću itd., itd. Slovenska lirski lučka tudi presveti noč molka. Dostikrat. S kvaliteto: Droh, Razlage, Karantanske. Kokot je torej samo eden izmed mnogih. Kljubuje lahko in se bori za priznanje, ni treba za prvenstvo — z individualnostjo. To napoveduje in spet zanemarija. Odgovor in oporo bo našel v lastnem simbolu — krtu.

Valentin Cundrič

Emil Cesar

Zadnje novosti Male Čufarjeve knjižnice

Te dni je jeseniški Kulturno umetniški klub Tone Čufar izdal skoraj hkrati obe knjižici svojega lanskega knjižnega programa: Gracerjevo pesniško zbirko »V mraku« in Sinkovčeva zbirko mladinskih pesmi »Škorčeva šola«. Knjižici ne pomenita uspeha samo za mlado založniško dejavnost omenjenega kluba, ki omogoča izdajanje del priznanih slovenskih književnikov, temveč zaradi tega, ker imajo ta imena ceno v slovenskem knjižnem prostoru in pomenijo obogatitev slovenske kulturne sedanosti. Prav zaradi tega, dela teh književnikov ne smejo ostati prezrta, kar se marsikdaj prerado zgodi, menda zaradi določenih pogledov recenzentov.

Cepprav sem sodeloval pri določanju letnega programa in sodeloval pri njegovi realizaciji, mi to ne preprečuje, da o njih še enkrat ne spregovorim. Pišem z določenim namenom, da se obe izdaji uvrstita v širši kulturni prostor, saj le-to z vso upravičenostjo zasluži.

Kot član kluba moram z zadovoljstvom ugotoviti, da se zdaj že jasneje črtajo sadovi zastavljenega dela, ki smo si jih zadali ob njegovi ustanovitvi. Hkrati naj bo to zadoščenje vsem tistim, ki so imeli posluš za naše načrte in dodeljevali denarno pomoč za izvajanje knjižnega programa. Po drugi strani pa je tudi dokaz, kako preudarno je klub gospodaril z razmeroma skromnimi finančnimi sredstvi, ki jih občinska skupščina že tretje leto dodeljuje za njegovo založniško dejavnost.

Zakaj to poudarjam? Ker še ni tako daleč čas, ko so slovenske založbe z mnogo večjimi denarnimi sredstvi na veliko oglašale knjižne novosti, ob katerih smo se upravičeno spraševali, kdo so ljudje, ki tako pišejo in, komu je tako pisanje potrebno. Saj se želja po lepem v ljudeh ni spremenila, saj je pojem lepega ostal v človeku nespremenjen. Zakaj hočemo biti naenkrat izvirni za vsako ceno? Naj izve nava moja misel še tako čudno, vendar si upam mirno trditi, da z njimi slovenska književnost prav v ničemer ni pridobila, pač: z novimi najvulgarnjšimi izrazi in veliko mero nesramnosti, ki je šla celo v posmehovanje tistim, ki so take knjižne izdaje omogočili. Bolje bi storili, če bi namesto takih knjižnih »novosti« ponatisnili stvaritve starejših slovenskih avtorjev, katerih dela zaradi aktualne vsebine niso izgubila svoje cene in morda bi potem tudi pravičnejše sodili sedanost in vsa tista dejanja, ki so omogočila, da je danes naše življenje tako dobro in tako brezskrbno. Sli smo tako daleč, da je celo Mladina prinasa la pred leti, pod krinko znanstveno preverjenega pisanja, take informativne sestavke, ki so ocenjevali vojno delo Karla Destov nika-Kajuha in Vladimira Pavšiča-Mateja Bora, v isti sapi pa govorili o še kakem nasprotnem pesniku. To smo dajali mladini, ljudem, ki so si po takih interpretacijah ustvarjali svoj pogled na našo obdobjevanja vredno preteklost in oblikovali svoj odnos do sedanosti! Toda, to je bilo pred leti! Že v letošnjem letu pa je nekdo od kreatorjev novega gimnazijskega učnega načrta za pouk slovenskega jezika in književnosti, bral je lahko to vsakdo v »Komunistu«, utemeljeval v svojem predlogu načrta, potrebo, da vključijo v ta okvir tudi slovensko emigrantsko književnost. V svojem ugovoru je utemeljeval svoj predlog s tem, da je bolje, da izvedo njegovi otroci o njej v šoli, kot »na ulici«. Vsak komentar o takem zagovoru je odveč!

O vsem tem pišem res samo mimogrede. Tako pisanje mi je vsilila prav za prav primerjava knjižne dejavnosti umetniškega

kluba Tone Čufar z Jesenic s knjižno dejavnostjo pretečenih let, ko smo opozarjali v isti sapi na pereče probleme v šolstvu in govorili o več kot perečih družbenih stanovanjih za delavce! Ali nismo z izdajanjem takih del, ki sem jih navedel na začetku, storili krivico tistim, ki so bili ustvarjalci tudi sredstev za kulturno dejavnost, saj so jih dajali v dobri veri, da s tem ne le ohranjajo, temveč razvijajo v državnostnih pogojih slovensko kulturno tvornost? — Po vsem tem lahko mirno zapišem, da je jeseniški umetniški klub upravičil družbeno zaupanje.

Prvo knjigo pesmi je izdal Benjamin Gracer. To je, če izvezamemo v samozaložbi izšlo zbirko *Igra* (1972), njegova prva predstavitev širši slovenski javnosti. Že v spremnem besedilu k zbirki sem napisal svoje misli o tem, kakšna naj bi bila sodobna družbeno angažirana poezija, katero je dokončno utemeljil Ivan Cankar. Zato bi pričakovali od poezije ustvarjalno angažiranost tudi v današnjem času, ko so več kot samo očitni veliki sadovi našega narodnoosvobodilnega boja, ki zaradi svojih ciljev, proklamiranih že med samim bojem, potrjenih pa v povojni družbeni stvarnosti, upravičeno zaslužijo hkrati naziv tudi socialne revolucije. Zakaj se mi zdi taka poezija potrebna? Ni še dolgo, ko smo današnjo družbo označevali za potrošniško, ob katero se je nesramežljivo kot nekaka posledica, postavljalo posmehovanje, izumetničenost, izvirnost za vsako ceno in celo omalovaževanje in posmeh. Dokazov za to imamo dovolj. In to, kar najbolj osupne, v času, ko še niso posušene solze žalosti in obupa ter prestanega trpljenja in so še žive brazgotine na ranah, dobljenih v narodnoosvobodilnem boju. Zato se mi je tudi samo vsililo vprašanje: »Ob takih motivih se more človek samo vprašati: ali ni nič več lepega, kot da ni smisla v življenju, ni problemov, vrednih razmišljanja, okrog nas in v nas samih?« Na to odgovarja med drugim tudi Gracer s svojo pesmijo. Izhaja iz spoštovanja naše bližnje preteklosti časa kot ga sam lepo označi kot čas »neposušeni solzi«, zaradi česar je toliko bolj obtožujoč. Da je taka pesem lahko sodobna, je zgovorno dokazal s tem, da je vzel od sedanosti željo prodrati in dokopati se do človeškega bistva, in izpovedni govorici širše odpreti stil. Ta pesem je značilna za določeno obdobje družbenega razvoja in jo kot tako moramo jemati, z željo, da se take napake v nas samih nikdar več ne ponove. Ker pa izhaja iz naše preteklosti, je vedno iskrena in gradila. Tak je v rahli erotični pesmi ali socialno družbeno obarvani refleksiji, katerima predvsem velja njegova pozornost. Zato ni potrebna izjemna filozofska nadarjenost, dovolj je že družbena angažiranost in spoznanje o dolžnosti deleža posameznika v poslanstvu generacije. Zato ne ostaja njegova izpoved izgovorjena le na pol in to prav zaradi tega, ker veruje v današnjega človeka in vanj verovati moramo z vso upravičenostjo. Zato mu kaže v ogledalu podobo lastnih razvad, kar dela v iskreni želji, da ustavi sodobnik svoj korak, se zamisli o sebi in popravi svojo pot. Zato je tudi v obtožbi široko razumevajoč in odpuščajoč. Človeku si želi približati z živo, občutljivo zjeto primero in iskreno zavzeto meditacijo, ki je že zaradi tega, ker je zajeta iz sodobne problematike, dokaj učinkovita. To je literatura, rojena v novi družbeni stvarnosti, ki se trenutno bori, da zadosti svoji popolni funkciji, tudi za njen nadaljnji razvoj in išče po svojih zmoglo-

stih logično pot za njeno višjo stopnjo. Zato ima Gracerjeva izpoved, zlasti, če jo primerjamo z raznimi k nam presajenimi poskusi, v širšem pomenu, te odlike. V svojem izpovednem bistvu je zdrava, uprta v človeka in še posebej v slovenskega človeka. Tako ugotovitev pa je včasih za pesnika, ki zavestno sledi sodobnemu svetovnemu nazoru po eni strani in praktičnemu življenju po drugi — boleča. S pesnikovimi besedami pa bi jo mogli označiti tako, da je njegova izpoved »molitev — brezverca«, »za nekaj, kar bi ločilo življenje od igre«. Hkrati pa je to poezija, ki zna prisluniti tudi že izjemni intimnosti, skoraj že idilično dobremu, kar za marsikoga, žal, ostaja neodkrito.

Druga in zadnja, ki je izšla iz lanskega knjižnega programa zadnje dni marca 1974, je zbirka mladinskih pesmi Črtomira Sinkovca, *Škorčeva šola*. Naj ob tem opozorim na redko posebnost v današnjem času, da je ta Sinkovčeva zbirka izšla kot druga zbirka istega avtorja v enem mesecu. V začetku aprila je izšel pri založbi Borec prvi pesnikov antologijski izbor »Brazgotine«, kar je prav gotovo izjemnem dogodek na današnjem knjižnem trgu, o čemer pa bo potreba še spregovoriti. Tudi »Škorčeva šola« pomeni prijetno dopolnilo v slovenskem mladinskem slovstvu v današnjem času, ko je dobrih pesmi za mladino, po tem, ko je utihnil Tone Pavček, malo, lepa obogatitev sodobnega mladinskega pesništva.

Za Sinkovca ima pisanje za mladino globlji pomen: pisati je začel na Primorskem pred drugo svetovno vojno, v času fašistične okupacije. Mladinska umetniška izpoved mu je pomenila učinkovit izraz neupogljivosti in kolikor toliko dopustno individualno obliko boja in upora. Njegovi literarni začetki dobijo svojo odzivnost 1930. leta, ko se je seznanil s Francetom Bevkom. Ta zveza je postala zlasti pomembna, ko je začela italijanska policija Sinkovca nadzorovati. Tedaj je Bevk pošiljal njegove pesmi ljubljanski Mladiki in Vrču. Zaradi takih političnih razmer je uspelo pesniku objaviti na Primorskem svoje prve pesmi šele v narodnoosvobodilnem obdobju v Našem rodu, mladinskem glasilu, katerega ustanovitelj je bil France Bevk. Danes sodeluje Sinkovec domala v vseh slovenskih mladinskih listih, tudi v zamejstvu, tako pri Galeb v Trstu, v Slovenskem vestniku v Celovcu, v Matajurju in drugod. S svojimi pesmimi je zastopan v jugoslovanski antologiji otroških pesmi ter v antologiji basni in ugank. Dosljej je izdal štiri samostojne zbirke otroških pesmi: »Rožna zibka«, »Pomlad ob Soči«, »Sonce na hoduljah« in »Škorčeva šola«.

Sinkovčeva otroška pesem je pristna, bogata, topla in šegava. V razliko od Pavčka posega Sinkovec v svoj mladostni svet narave, kar morda tudi ni naključje, z ozirom na današnji čas tehnike in skuša pri najmlajših doseči to, da ga ne odtrga od narave, temveč obratno, da ga privede na njo in mu z bogatimi predstavami obogati življenje. Domiselno ga seznanja z naravo, njenimi drobnimi prebivalci in ohranja široko humanost (na pr. pesem Mušja kupčija). Ker je danes redka tudi otroška domovinska lirika in otroška socialna pesem, sta toliko pomembnejši taki pesmi kot sta Maj ob Soči in Briški koloni. Navaja opazovati, bogati besedni zaklad, hkrati pa popestri izbor še z ugankami, ki bodo prav gotovo prijetno razvedrilo otrokom. Pesnik jih domiselno imenuje Jedrca-lupine. Prizadeva si ohraniti čim

stvoval do socialno trpečih s trdno vero, da bo naposled človeštvo le našlo svojo pravo pot.

Ob teh vznemirljivih dogodkih si je osvajal celo nov pesniški izraz — konstruktivizem, ki naj bi izražal »v živi, svobodni organski obliki« duhovni boj za rešitev vsega človeštva.

Srečko Kosovel je dozoreval in izgoreval. V dobrih petih letih je napisal okrog 560 pesmi, nad dvestopetdeset kratkih črtic in osnutkov v prozi, okrog trideset dramskih zasnov in fragmentov in nad sto kratkih esejev, razprav in misli. Nedoumljivo delaven se je boril za zmago duha, ko je v sebi vedno močnejše čutil prezgodnjo smrt. Ko bi moral zaživeti široki svet moža, so vztrepetale njegove peruti. Vedel je, kot sta vedela Kette in Murn, da smrt, ki jo je nosil v sebi, se ne da premagati: »Moje srce in vse življenje in moja ljubezen je vse premajhno, da bi to preprežilo.«

Se je šel na pot, ko je življenje padalo nanj. Iščeč novih sil se je vračal na Kras kakor v letih učenja in duševnega iskanja. Tedaj je zapisal v svoj dnevnik: »Delo je naša etika, umetnost naša religija, a naš cilj je socializem. V tem smislu je tudi urejeval list Mladino in vodil krožek »Ivan Cankar«, nastopal na raznih literarnih večerih; njegova beseda je ostro obsojala socialno zlo in klicala k upor in preoblikovanju sveta. Preroško je napovedoval propad stare kapitalistične Evrope, ko bo zaplapolal kres revolucije. Iz njegovega dela skoraj ni bilo več prepoznati plahega in tihega pesnika. Vse to je delal poleg študija slavistike, romanistike, primerjalne književnosti, čiste filozofije in umetnostne zgodovine.

Hodil je tudi med delavce in v svojem pomanjkanju in gladi reševal socialna vprašanja. Tedaj je imel krog mladih, naprednih izobražencev v načrtu nastope v delavskih središčih. Prvi tak sestanek z delavci je bil 23. februarja 1926 v Zagorju ob Savi. Na tem sestanku, ki ga je zasnoval in pripravil Mile Klopčič, so bili s Kosovelom še tovariši Ciril Debevec, Alfonz Gspan in Bratko Kreft. Večer v polni ondodni občinski dvorani je potekal v dokaj revolucionarnem ozračju. Tema Kosovelovega predavanja je bila »Umetnost in proletarec«. Večer je odlično uspel, nato pa so se predavatelji za kratek čas pomudili v rudniški restavraciji, od tam pa so odšli na postajo, kjer so čakali na nočni vlak za povratek v Ljubljano. Bil je strupen mrz in Kosovel je ob čakanju na postaji hudo prezebal in trepetal od mraza. Posledice so bile kmalu tu — influenza z visoko vročino, ki ni hotela odnehati. Razen tega se mu je pojavila na levem očesu oteklina s hudimi bolečinami v čelni duplini. Po štirinajstih dneh ležanja in devetnajstih dneh bolovanja je bil tako oslabil in izčrpan, da je sam ugotovil: »V sobi sem preživel devetnajst dni, kar je dovolj za vsakega kristjana in preveč za vsakega človeka.« Šele ko se je počutil nekoliko boljšega, se je odpravil 27. marca 1926 na Kras v upanju, da mu bo v materini oskrbi popolnoma odleglo. Toda bolezen se je ponovila. Spet je bila potrebna zdravniška pomoč. Diagnoza zdravniške specialista se je glasila — vnetje možganske mreže.

Pesniku Kosovelu ni bilo več pomoči. Po dveh mesecih mučnega bolehanja, med upanjem na zdravje in kletvijo v brezupju, je 27. maja 1926 holecen pokončala dvaindvajsetletnega kraskega poeta, enega izmed najnadarjenjših iz povojnega rodu. Čeprav je moral umreti tako mlad, se je z ognjem trpljenja zapisal v zgodovino slovenske književnosti. Kljub veliki želji, ni dočakal izida svoje prve pesniške zbirke *Zlati čoln*, ki jo je pripravil v zadnjem letu svojega življenja. V zvezi z zbirko se je bil oglasil kritik, ki nikoli ni pomislil, da »njegova modrost morda vendarle ni modrost«, pa je kljub temu pesnika v pismu poučeval »odkrito in ostro«, da je še

»nezrel«, da je »konjunktorno delo, če si drzne izdati knjigo pesmi...« — O tem je 10. septembra 1925 Srečko Kosovel pisal prijatelju Cirilu Debevcu: »Zbirko mislim res izdati. Dobra je in me zanjo ne bo sram. Veš, da se ne obožujem in sem ves kritičen. V zbirki ne bo nobenih pesmi, ki so bile že priobčene. Sicer jih bom pokazal tako še poprej tebi in krožkovcem. Naslov ji je »Zlati čoln«, zakaj ti bom že povedal. Sicer bo zbirka sama komentirala naslov in obratno. In to je prav! Moj brat je izvedel, da jo mislim izdati in mi je že pisal strogo, očetovsko pismo, ki ti ga že pokažem. Da sem »konjunkturist«, sem zvedel šele tedaj. Zbirka bo imela uvod, ki bo izzival, jaz sem jo vesel. V njem bom citiral tudi to pismo, ki je značilno... Hvala Bogu, poguma imam veliko in to je moje orožje. Želim ga tebi in nam vsem. Vsem, ki nas imajo za otroke, bomo z otroško nesramnostjo pokazali, kaj so. Dobro, da nas »ne priznavajo«, bomo vsaj prisiljeni delati, boriti se...«

Razlog za Srečkovo prizadetost je bilo pismo njegovega brata Stana, ki ga mu je pisal 29. avgusta 1925 iz Ljubljane v Tomaj in mu v njem ostro odsvetoval, da bi preuranjeno izdal pesniško zbirko. Na vprašanje, zakaj je napisal to pismo, je Stano Kosovel pojasnil Alfonzu Gspanu nekako takole: »Vzroki tičijo v generacijski razliki (Stano je bil 9 let starejši od Srečka), zaradi neinformiranosti o Srečkovem literarnem delu, kajti po tistem, kar je bil dotlej objavil v raznih obrobnihih listih, si ni mogel ustvariti sode o kvaliteti bratovega literarnega prizadevanja, dalje v skrb za njegovo dobro ime in sploh za raven našega leposlovja; nikakor pa niso bila vmes kakšna osebna nasprotstva in ambicije.«

Razumljivo, da je vsebina tega pisma Srečka močno prizadela, kot pa izvem iz pisma je to zadevo kmalu prebolel in skoraj do konca, do prezgodnje smrti zatrdno upal, da bo zbirka *Zlati čoln*, kamor je uvrstil 45 še neobjavljenih pesmi, naposled le izšla. Da pa se to ni zgodilo, tiči poglavitni vzrok v založniku Ivanu Albrehtu, ki finančno ne bi zmožl kriti objavo podobne pesniške zbirke.

Srečko Kosovel je v vsem svojem delu slutil tudi velike, bližajoče se dni. Ni jih doživel, ni dočakal svobode, »ki vihra na konju vsa goreča, vsa blesteča« tudi čez Kras. Vendar je v njegovem imenu prepeval partizanski pevski zbor in se borila za svobodo Slovenskega Primorja Kosovelova partizanska brigada, borila se je v imenu njegovega duha, njegove pisane besede, s katero je dvignil teptane in ponižane brate ter jih popeljal v boj za nacionalno in socialno osvoboditev.

Srečko Kosovel

Prostituirana kultura

Blazirani starci, ki so se prodajali,
ki so bili, kar niso hoteli biti.
Trikrat na dan obupujem
in kolnem sam sebe
in veselstvo.
Napoleon gre v Rusijo.
Glej, kako ugašajo
te rdeče jesenske rože.
Ali si norec ali kaj,
da jokaš z listjem v vetru?
To je tvoj pravi obraz,
čist kot sonce jesensko,
ki odseva v solznih očeh.
(Solze so kakor zlate!)

On, črni šah, hoče ineti
dvojni obraz.
Jutri: odhod v Pariz.

Srečko Kosovel

Gorečke

Gorečke žarijo, dehtijo, vriskajo. To so gorečke! Komaj se ustavim in obdudujem, že zažari za njimi obraz. To so gorečke. To gorečke, Kraševke!

»No, dobro jutro, mladenka!«
»No, dobro jutro, gospod!«
»No, lepe rože imate!«
»To so gorečke!«
»To so gorečke! Ali naj prosim za eno?«
»No, le zakaj? Sama jo dam!«
»Kaj nisem rekel? To so gorečke!«
In je iskala najlepše: žareče od sreče, bohotne, pohotne in žive in hudomušne. In je iskala in je ni našla.
»No, pa se usedem!«
»Jaz pa grem drugo iskati!«
In mi prinese rdečo, žarečo, žarko dehtečo.

»No, pa se usedi kraj mene, najlepša gorečka! Bova kaj rekla!«
»No, bova rekla kaj, pa le trenutek počakajte.«

Steče v klet in prinese mi vina. Terana, kipečega, močno opojnega. In črne kruha. No, in pijeja in besedujeja in besedujeja. Jutro je, pa je opojna vročina. Hočem oditi.

»No, in gorečke?«
»Hočete lepšo? No, pa pojdite z mano!«
Grem. Za vodnjakom ima cel vrt. In ko jo trže, sklonim se k njej in jo objamem in krepko poljubim.
»No, da ne zlomite gorečke!«
In jo poljubim še enkrat.
»No, daj mi gorečko!«
In mi jo da. In mi da roko in mi jo stisne. In zaiskri se ji v očeh kot zvezda veselje.

»Zbogom!«
»To so gorečke, saj sem že rekel, te Kraševke.«
In se, smehlja in gleda za mano.

Ko sem se ustavljal v senci opoldne, sem iztrgal iz notesa verze, ki sem jih bil napisal, sam ne vem kdaj in kje, mogoče prepisal, če se pravi prepisati pisati iz srca.

Bolest bila je edina družica sredi tesnobne polnoči, bolest, to je edina resnica, edina lepota, ki živi.

Iztrgal sem in raztrgal. In na tisto stran sem del gorečkin cvet, živ, žareč, žarko dehteč.

»To so gorečke, te Kraševke!«

Miha Klinar

Intermezzo o dekli ubogi (Iz Rdeče rapsodije)

O domovina, v dekle ubogo
so te ponižali večni sleparji —
tvoji vladarji in oblastniki
fraki gosposki in črni talarji.
Leto za letom so kri ti sesali
in te pehali v zlo in nesrečo.
Za prečo zlatnikov bi vso te prodali
s sklepnikom zlatim, z nevestino pečo.
Za tvoje otroke-sirotno trpine
le bič so imeli in črne drobtine.
Kdor pa je kriknil in terjal pravico,
je romal v okovih iz temnice v temnico:

IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO
IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO

O domovina-dekla uboga,
tvoje otroke psovali so s ščavi
ob morju in Soči in ob Nadiži,
na Krasu in v Brdih in ob Vipavi,
ob Teru in v Reziji in v Benečiji,
s čuši in psi ob Zili in Dravi.
Tuji oblastniki so se jih lastili
in tvojo besedo teptali, drobili.
Narod sirotni brez domovine
zdobili kot kruh bi do zadnje drobtine.
Kdor pa boril se je za ljudske pravice,
je moral v okove, je moral v temnice:

IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO
IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO

Črni mešetarji, večni sleparji
fraki gosposki in črni talarji —
črni čuvarji gosposke pravice
v strahu pred žarom rdeče resnice
raje postali so grobokopi
za črno sekiro med črnimi snopi,
hvalnice peli raje zločinu,
zlu, ustoličenem v rjavem Berlinu,
zločinu, ki pisal usodo je dekli,
dekli, ki so jo do golega slekli
in jo pehali v zlo črne nesreče,
a njene otroke pošiljali v ječe:

IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO
IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO

Kot da mi v žilah kri že suši se,
stih drobijo se v letopise,
pa bi morala bruhati krike
na večne sleparje, na oblastnike,
na vse te preklete bogate barabe
na pragu prihodnosti pred vrati pozabe.
Prazen papir je mednarodno pravo:

V Ženevi so sneli etiopsko zastavo
evropski sleparji in grobokopi,
ko stari Etiopiji liktorski snopi
z ostro sekiro so odsekali glavo.
Kdor pa svaril je svet pred nesrečo,
iz ječe je moral romati v ječo:

IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO
IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO

Oblast kot prekletstvo od veka do veka
slepari in biča, zaslužuje človeka
v imenu boga in zlaganih idolov
v lestvici durov za lestvico molov,
z zvoki koračnic med višami viž
ga s trdimi duri pribija na križ,
Stihi drobijo se v letopise,
kot da mi v žilah kri že suši se,
pa bi mi morala bruhati krike
na večne sleparje, na oblastnike.
Ti veš, ki oznanjal si rdečo resnico
in iz temnice romal v temnico:

IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO
IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO

Nad križem iz vislic je roparska ptica
bila že na preži na žrtve v Evropi,
a tebe SIROTNIK na obtoženski klopi
sodila je zločinska gosposka pravica
kot bratje na Dunaju, v Rimu, v Berlinu,
odkar kapital je dal prestol zločinu,
odkar na visokoučepostne žice
komponirala smrt je črne vrstice
s črnimi notami iz porcelana,
odkar je pravica bila poteptana,
odkar so natakili ji na roke lisiče
in jo preganjali v črne temnice

IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO
IZ GLAVNJAJE V MITROVICO
V MARIBOR IZ MITROVICO
KER LJUBILI SO PRAVICO
SINOVI DEKLE MUČENICE
V BILEČO IN LEPOGLAVO
SINOVI DEKLE MUČENICE
KER LJUBILI SO PRAVICO

Z razbojnikom so psovali te fraki in popi,
ljudske svobode in sanj grobokopi.
Cerkve so v hiše laži spremenili
farizeji, ki Kristus razgalil bi jih z biči,
farizeji, ki Kristusu bi danes sodili
in gnali na Golgota ga med birači,
psovali vso pot ga kot antikrista
in križali vnovič ga kot — komunista.
Z razbojnikom so psovali te večni sleparji,
fraki gosposki in črni talarji.
Ne Kristusu, križu iz vešal so služili
in nemškemu orlu — tej roparski ptici,
ki nosila je smrt pod messerschmidt-
skimi krili

španskemu ljudstvu in njegovi pravici
za oblast in pravico brezdelne gospode,
gospode, ki strah jo je ljudske svobode.
Ti pa iz ječ si se prebijal čez meje
za pot, ki vodila bi čez Pireneje,
in bežal pred psi, ki so povsod ti sledili,
doma in na tujem te z žandarji lovili,
z žandarji iz Avstrije, Češke in Švice,
z žandarji-čuvarji gosposke pravice,
s čuvarji oblasti brezdelne gospode,
gospode, ki strah jo je ljudske svobode.
Čez Evropo prebijal si se sam skozi ječe,
kot da brez boja ni ceste do sreče,
kot v duši bi nosil besedo prisege
proti oblasti brezdelne zalege,
brezdelne zalege pohlepne gospode,
ki ljudstvu odreka pravico svobode.
Zato si prebijal se od meje do meje
za pot, ki vodila je čez Pireneje.
Prebijal si se v pirenejske strmine,
za tabo že zdavnaj bile so daljine:
Gordun in Nancy, Pariz, Perpignan,
nov svet se odpiral ti je kakor dlan:
Figueras z mogočno srenjeveško

trdnjavo,
Barcelona, Valencia, obris Albacete ...
Odšel si na fronto v bližini Madrida
in že si pognal se v naskok na Brunete.
Pri Villi nueva de la Canada
okusil si težke izgube napada
in prvo slast:
zmago brigade Dimitrov.
Ciudad Universitaria pred fašisti ni pala:
rdeča svoboda še je vihrala.
Ob reki Manzanares nezacepljene rane:
naselja v pepelu, vasi razdejane
z bombniki črnih in rjavih fašistov
do zadnjega branjene s krujo
komunistov.

Rane, o rane ... a pljuča in usta
sežigalo žgoče je sonce avgusta.
Noč. Postaja brez luči. Kompozicije
vlakov.

V zvezdah nebo — nebo brez oblakov
z vzdihom globokim s tabo zatone
naglo v temo v zaprte vagone.
Tiri. Neznosna soparna vročina.
Pot in prihodnost: vse je temina.
Udi premrli. Prepotena telesa.
Gneča. Enoličnost, ki pojo jo kolesa.

Pesem koles ne zaziba te v spanje.
Brez sna vse do jutra, ki skozi špranje
kot noži Marokancev se zasvetlika.
Kam pelje ta vlak, skrivnost je velika,
in koga prikrivajo zaprti vagoni,
je treba prikriti peti koloni,
najčesče oblečeni v svečeniške talarje,
ki skrunijo ljudstvo in božje oltarje.
Dan je razbeljen. V vagonih tišina.
Postaja v Valenciji. Morja bližina.
V nosnicah je vonj po pelinu in smilju.
Vlak se premakne: »Še nismo na cilju?«
CILJ JE PRIHODNOST, ki pride za

bojem,
s krujo tlakovana in delavskim znojem.
To ni prihodnost brezdelne gospode,
gospode, ki strah jo je ljudske svobode.
Pozdravi, zastave na izstopni postaji:
Caspas terasaste z oljčnimi gaji,
prijazni ljudje in lepa dekleta:
želja po ljubezni se v srcih razcveta
v vrtnico rdečo — rožo poletja
ob pesmi in vinu sredi živega cvetja.
Kruh dobre besede. Ob Internacionali
ljudje vseh dežel bodo bratje postali.
Slovo. Tovornjaki. Prah. Žgoča vročina
kot da zažgala bo zrak poln bencina.
Prah lepi ti ustnice, cementira te z znojem,
ti pa v daljavo drdraš novim bojem
naproti med borci brigade Dimitrov.
Spomin na dekleta ugaša prehitro
in misli že slutijo smrti bližino:
LE KAJ TE, SIROTNIK, JE GNALO
V TUJINO?

Tujina? razmišljaš ... Ne! Domovina
svobodnega ljudstva ni zate tujina,
saj braniš kot lastno jo kri in lastnino,
braniš jo, braniš pred domovino
bogatih pijavk in črnih sleparjev,
sleparjev, ki napravili so iz oltarjev
prestol Molohu brezdelne gospode,
gospode, ki strah jo je ljudske svobode.

Črtomir Šinkovec

Tuji učitelji

Potem, ko so pregnali s Planote doma-
če, zavedne slovenske učitelje ter jih
poslali v odročne in samotne vasi nekje v
Apenine, so v vas prišle tuje učiteljice. Na
začudenje, so se čez noč znašle v tujem
svetu, med tujimi ljudmi. V svojem jeziku
so se lahko pogovarjale le s karabinerji, ki
so se bili v vašem šolskem pritličju
nastanili že na samem začetku te tuje
oblasti, in pa v Žganjarjevi krčmi, kjer so
ženske hitele drobzeljati s tujimi prišleki.

Tuje učiteljice, ki so jih izmenjavali
vsako šolsko leto, se navadno niso kaj prida
obnesle, niso znale dovolj dobro vohljati po
vasi. Bile so pač mlade ženske, ki so v
osamelosti iskale družbo domačih fantov,
kar pa oblastem še zdaleč ni bilo po godu.
Tem manj, ker so se bili na obzorju
pokazali resni časi, iz katerih se je čul
žvenk z orožjem. V zraku je lebdel zeleni
zadah po vojni.

Tedaj je namesto učiteljic prišel na
Planoto učitelj Aldo Boletto. Po zunanjem
videzu ni bil južnjak. Nekateri so zatrili,
da je naše krvi, doma nekje s spodnjega
Krasa. Kljub temu se niti z besedico ni
izdal, da razume jezik domačinov. Oblast
pa je v teh resnih časih potrebovala prav
takih učiteljev, ki so se lahko izkazali tudi
kot vohljači.

In tako je zdaj stal učitelj Aldo na
šolskem pragu. Nervozno je kadil, potresal
s šopom ključev in priprtih vek opazoval in
prisluškoval razigrani otročadi, kaj se med
seboj meni. Toda pogovor otrok je bil tih in
nezaupen, vedeli so, da jih učitelj razume
in posluša, čeprav se ni nikoli izdal ali
spozabil. Le kdaj pa kdaj je oponašal
otroke z zaničljivim zasmehom.

Učitelj Aldo je vohljaj, kjer je mogel.
Upal je, da mu bodo ljudje nasedli in se
ujeli v njegovo mrežo. Ponosen, kot
petelin, je bil na črno srajco, na znamenje
snopa s sekiro, ki ga je nosil v gumbnici.
»Naj vas zapišem med fašiste,« je nagovar-
jal možke. »Fašizem vam bo dal dela in
kruha!«

Njegovo prizadevanje ni obrodilo kaj
prida sadu. Nekateri so se delali, kot da ga
ne razumejo, druge je pridobil. Tem so
rekli, da so brez hrbenice, da bi dušo
prodali tudi Turku za pest drobiža ali za
skledo leče. Na splošno so jih na tiho
zamrzili. Mrznja se je postavila mednje
kakot zid, ki loči dva svetova. Ne moreš ga
preplezati ali podreti, tembolj pa čutiš, da
si na tujevski strani kot odsekana veja.

Ko je učitelj sprevidel, da ljudi ne more
pridobiti zlepa, se je pridružil karabiner-
jem in z njimi zagospodaril pri Žganjarju.
Na ušesa je vlekel pogovore možakarjev, ki
so ob vinu radi odkrivali svoje težave, se
hudovali nad davki in si v očeh brali
obtožbe nad fašističnim nasiljem. To pa za
učitelja ni bila prava paša. Nemoč ga je
grizla in trla kot poraz. Zato je svoje načrte
hotel uresničiti v šoli. A tudi otroci so se
mu postavili po robu. Ko jih je siloma
strpal v črnosive uniforme in jim smehljaje
dejal: »Zdaj ste balilla!« je bilo očitno, da
se teh smešnih čap sramujejo. Niso jih več
oblekli. To je učitelja hudo razkačilo. Ni mu
preostalo drugega, da je starem
zagrozil s posledicami. Ščuvanja otrok pa
ni mogel dokazati, zato je besnel:
»Hujskate jih, poznam vas! Smejal se bo,
kdor se zadnji smeje!«

Poslej je iskal priložnosti za maščeva-
nje. Ponudila se mu je nekega nedeljskega
večera v Žganjarjevi krčmi. Čeprav je bilo
strogo prepovedano, so možje in fantje
zapeli pesem o Soči, ki je bela od solza
naših mater in sestra ... Pesem je vrela iz
src kot pritajena bolečina. Tedaj so v veži
zaropotali trdi koraki, ki so surovo udarili

v otožno pesem. Krčmar jih je posvaril:
»Pst!«

»Kaj — pst!« so vzkipeli. »Kdo nam
kaj more, če pojemo?« so na dušek
izpraznili kozarce, medtem ko je vstopil
učitelj s karabinerji in forestalom.

»Mar ne veste, da je petje v krčmi
prepovedano?« je siknil brigadir in pokazal
ne dekret na steni. »Tu je zakon, ki
prepoveduje peti in govoriti.«

Možje so se zdrznili: »To se pravi, naj
lajamo,« se jim je tresla beseda od srda.
»Torej, naj lajamo?«

Brigadir se je namrščil, toda zavedajoč
se moči, je mirno dejal:

»Pojte in govorite v jeziku, ki ga zakon
ne prepoveduje!«

Možje so za hip obmolknil.

»Peti in govoriti v tujem jeziku ne
znamo in — nočemo!«

»Tako! Torej ste Slovenci!« je izzival
učitelj. »Na dan z besedo — kdo je Slo-
venec?«

Možje so ga predirljivo zabodli z očmi.
Vedeli so, da jim je nastavljal zanko, zato je
eden izmed njih dejal: »Rodila nas je naša
mati ...«

»Kakšna mati?« je siknil učitelj.
»Poznamo vašo mater!« se je penil. »Mati,
ki rodi ščave ... da!«

Možje so poskočili stisnjenih pesti: »Ti,
judež, pritepenec, ti boš žalil in sramotil
naše matere!«

»Maledetti!« je zaripnil učitelj in se
stisnil za karabinerje, ki so naperili
revolverje ...

Vest o dogodku v krčmi, o pretepenih in
zaprtih, se je naglo razširila daleč po
okolici. Podnetila je mržnjo v očitno
sovražstvo:

»Prišel bo čas, ko bomo napravili, za vse
obračun!«

Učitelj se je tega tiho zavedal tudi v
trenutku, ko je stal na šolskem pragu in
poslušal pogovor otrok. Z jezo je ugotovil,
da domače govorice med otroki, ne bo
mogel zatreti niti s kaznimi. S srdito
kretnjo je mignil, naj vstopijo v razred.
Otroci so na mah utihnili in se v gosjem
redu prerinili za učiteljem v učilnico ter se
med ropotom posedli v klopi.

Učitelj je stal za mizo in se kot kragulj
zasrepl proti otrokom:

»Da, tu boste govorili italijanski,« je po
mizi potkal z ravnilom. »Gorje mu, kogar
bom slišal ... Ste razumeli?«

Otroci so molčali in se mimo učitelja
zastrmeli v steno. Negibno so se stiskali v
klopih.

»Pripravite zvezke!«

Otroci so zašumeli in se umirili. Sloneč
nad zvezkom so s prikritim posmehom
čakali na narek.

Učitelj je izzivalno stopil med klopi in
začel: »Italija je naša draga domovina ...
Ste napisali, a? ... In mi, Italijani, ...
moramo z vsem srcem ljubiti ... Njej na
čelu stoji naš ljubi — Duce ...«

Učilnico je prešel pritišan smeh. Učitelj
je prežeč postal, se pasel z očmi po
otrokih, ki so se sklanjali nad zvezki. Kar so
pisali, se jim je zdelo čudno mrzlo in tuje.
Spet je zakoračil, kot da išče žrtev, nato pa
se sunkovito obrnil in zapil oči v Marka:
»Zakaj ne pišeš?« Učenec je sklonil glavo.
»Zakaj ne pišeš?« je učitelj povzdignil glas
in bil v obraz kot huda ura.

»Zato,« je bila v besedi trma, nato je
pojasnil: »Izgubil sem svinčnik.«

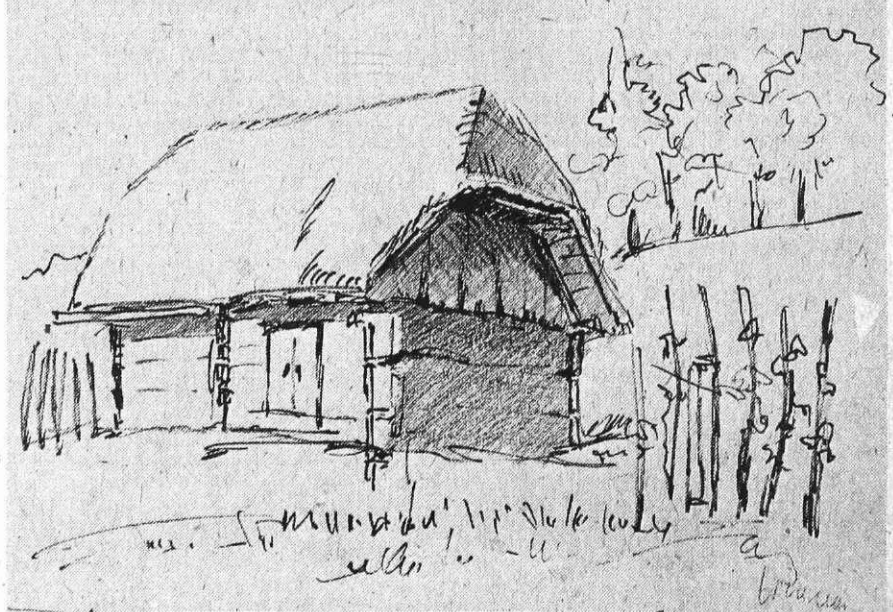
»Kaj? Izgubil si svinčnik, capin!«
Zgrabil je dečka za givo in mu divje stresal
glavo.

Jure, Markov sosed v klopi, se je za hip
odmaknil, toda ko je opazil, kako je Marko
brez moči, se je, kot bi trenil, z vso silo
pognal v učitelja, da se je opotekel med
klopi. Zopet se je postavil kot razsrjen
bik, a se začel v istem hipu ritensko
umikati. Začutil je, da je popolnoma sam,
pred njim štirideset otrok, za njimi pa
neviden velikan. Od jeze zaripel je povesil
roke in se sesedel za mizo. Vedel je, da bodo
otroci tak dogodek raznesli po vasi. Kdo ve,
kaj se mu spričo tega utegne pripetiti.
Brigadir mu je bil zaupal grozljivo novico,
da so bržkone v bližini partizani. Zaradi
tega ni imel miru niti v sanjah.

Navzlic srdu, ki se je še vedno kahal v
njem, se je hotel otrokom približati z dobri-
kanjem. Z motnim glasom je intoniral
pesem o Balilli, toda otrok ni mogel ogreti.
Nekateri so nekaj momljali, pa zopet
utihnili.

Obmolknil je tudi učitelj. Kazno je bilo,
da misli na nekaj, ki mu grozi. Tedaj je
znenada škrtnilo, kot da se je v zraku nekaj
ploomilo ... Od gozdarske kočje je odjeknilo
pokanje pušk, zunaj je naraščal hrup in
krik karabinerjev: »Ribelli, ribelli!«

»Per bacco!« se je stresnil učitelj,
izbuljil oči in se stisnil k steni, ne meneč se
za otroke, ki so se počasi izmuznili iz
šole ...

Avtor Tone Tomazin, član DOLIK

Marija Mencinger

Ljubezen v souraštvu

Nekega dne se boš prebudil iz svoje zasl. epljenosti in, ko boš občutil trdoto realnih tal, bo morda že prepozno, da bi lahko dojel ljubezen, ki se ves ta čas spreminjala je v souraštvu. Zgrbil se boš v dve gubi in dovolil, da se tudi tvoje življenje zapiše kot tragičen konec nekega lepega trenutka.

Pri tem oba trpiva

Potrebna ti je zavest, da te ima nekdo rad, a pri tem pozabljaš, da nisi sam in kadar se vračam z najinih skupnih poti se zdi, kot da sem zmočena cunjca. Nevidne deževne kaplje mi namesto solz polzijo po licih, počutim se prazno in občutek groze me spreleti, ko si moram znova in znova priznati, da so vse skupaj samo še prevare ...

(Morala ti bom priznati, da sem ves čas igrala. In to je tisto, kar me pobija.)

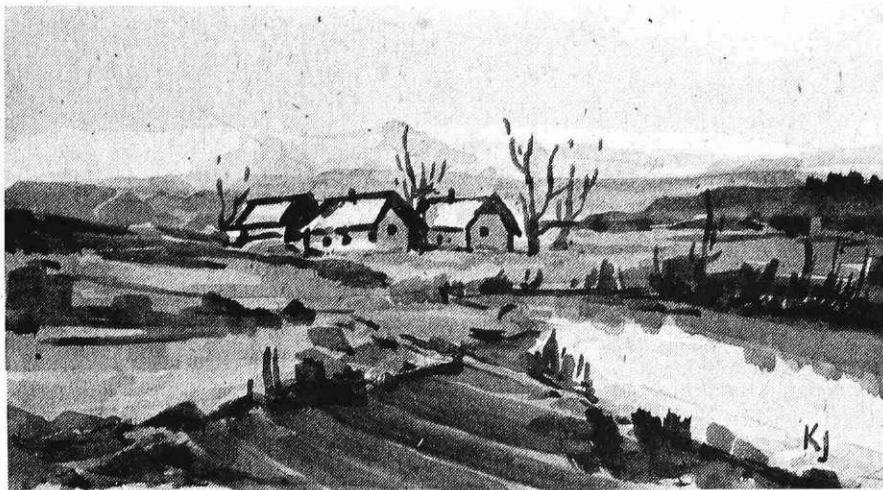
In memoriam

Pod tvojimi zgaranimi rokami so se kresale iskre žarečega železa in za potnimi sragami na tvojem razoranem obrazu, so se kot iskre prižigale misli daleč v prihodnost. Tvoje čelo se je lesketalo v odsevu plamena in oči so ti postale svetlejšje, kadar ti je pogled obstal na surovem železu in tvojem malem vnuku. Takrat je tvoje kladivo zapelo še lepše, še siloviteje.

Bil si sila, moj ded!

Premišljudem o tebi in sebi

Ko bi se čas od časa do časa lahko za hip ustavil, bi morda sedaj premišljevala o tebi in meni — kot nama. Tako pa: Čez leto dni ko boš pel gaudemus se verjetno ne bova več želela poznati, hudo mi bo, ko bom zrla ta leta za seboj, pogrešala bom tebe in tvoje poglede. Morda bi vsa ta leta lahko preživela drugače? Morda? A to je še vedno vprašanje, plamen med nama pa se izgublja v ničasti nič.

Autor Janko Korošec, član DOLIK

Neva Mitrovič

Balada o sreči

Onstran lepega visokega čela želje, hrepenenja. Sunki, pehanja, tek. Visoko, ravno letenje ptic in metuljev. A naposled grob, mrzel dotik.

Mignon

Poj z vsemi rumenimi cveticami in zarj roke v kristalni potok jaz bom nabirala misli in jih vezala z modrim trakom in jih darovala tebi. Travniki so polni misli lahka sapa jih ponese in med seboj se kličejo in pozdravljajo in hite k tebi.

Janko Berlogar

Si kdaj slišal

Si kdaj slišal jokati pohojene trave? Si čul kdaj drhtenje umrlih dreves in tožbe osamljenih polj? Rad imam vse: drevesa, trave in polja. Nikdar ne kričijo, le vdano in tiho trpijo.

Anton Mežan

Modernemu pesniku

Ko poskušam razvozlati vsebino tvoje pesmi se mi zdi da pamet imaš — ampak silno, silno zamotano.

Ko bi se mi dalo bi odmotaval te tvoje zavoje in najbrž bi se spodaj pokazal še vedno klopčič.

(Prav na koncu niti pa bi mogoče našel na štiri ali osem zgibov zganjen papir — na katerega bi se dala napisati pesem).

Oskar Brajdič

Zapuščam te

Zapuščam te. Ker je pomlad, ker imam dvajset let in preveč krvi v žilah.

Mnogo poti moram prehoditi, mnogo misli domisliti, mnogo sanj dosanjati.

Preziraj me, če se bom vrnil.

Molitev

Pijan sem. Nemočen ležim v razkošju trav. Zemlja me omamlja s svojo toploto. Pojem. Vse je pesem.

O zemlja, bodi dobra z menoj! Poklanjam ti vse, kar imam in te rotim: Bodi dobra z menoj!

Že zdavnaj si vedel: dve domovini poznajo na svetu sirotni trpini. Vse, skoro vse so dekile uboge, žrtve bogatih in naše nesloge: domovina bogatih nam vlada s prestolov in imenu boga in zlaganih idolov, domovina bogatih, ki v prah bi zdrobila špansko svobodo in jo ubila.

DOMOVINA GOSPODE DOMOVINA NI TVOJA, TVOJA BO PLOD LE TVOJEGA BOJA. SVOBODA GOSPODE NI TVOJA SVOBODA, TVOJO SVOBODO ZASUŽNJUJE GOSPODA. DOMOVINA GOSPODE ZATO NAJ POGINE, DA ČLOVEK SIROTNIK BREZ DOMOVINE DOMOVINO BO NAŠEL DELAVCU, KMETU IN VSEM, KI ŽIVLJENJE OHRANJAJO SVETU.

Ob reki Martin pod brezoblačno sinjino seme za tako si bil domovino. Bil si kot zarja, ki v rdeče zastave na zahodu oblekla je sinje daljave. Gledal si sonce v rdečem zatonu in tonil v daljave sam v bataljonu, proti gričnem korakal v neznano daljino v boj za svobodo in domovino ...

Jutro izvija iz naročja noči se, kot da poraja iz same krvi se v boju prelite za mesto Belchite: smrt, besna kot gadi iz line zvonika v zatišje po bitki nič več ne sika. Zemlja ne bruha več ognjenih gejzirrov, v noč lije tišina kot iz praznirrov. Zvoki kitare. Nekdo tiho zapoje. Noč zemljo povija v zvezdne povoje. Smer Zaragoza in Sillero krvavi se na umiku izgublja v daljavi.

Nad tabo letala iz gnezd roparske ptice na preži morilske gosposke pravice. Za tabo so griči in krvavi Sillero ... Kako brez streliva bi branil Zuero: porezali niso kril roparski ptici, saj je služila gosposki pravici. Čas se utaplja v krvavi jeseni: v smrt se osipajo dnevi mežleni. Še gledaš Zaragozo v megleni daljavi, čas pa je reka v strugi krvavi. Leto prelomi se v Tamariti, a slutnje že črne te zapredajo v niti. Pri Teruelu že čutiš moč črne gospode, gospode, ki polašča se ljudske svobode ...

Stihi drobijo se v letopise, kot da mi v žilah kri že suši se, pa bi morala bruhati krike na črne sleparje, na oblastnike: črni mešetarji — večni sleparji fraki gosposki in črni talarji — črni čuvarji gosposke pravice v strahu pred žarom rdeče resnice raje postali so grobokopi za črno sekuro med črnimi snopi, v roko so segli raje zločinu, zlu, ustoličenem v rjavem Berlinu, in ljudstvu Evrope grob izkopali, ko špansko svobodo so žrtvovali, ko roparski ptici brez boja pustili, da se Karavank je dotaknila s krili, da krepplje zasadila je v češke Sudete, da Prago ujela je v mreže razpete: Praga je pala na dan, ko v Madridu evropsko svobodo so postavili k zidu.

Stihi drobijo se v letopise, kot da mi v žilah kri že suši se, pa bi morala bruhati krike na črne zločince, na črne krvnike za grozo ugaslo umirajočih z zlomljenimi tilniki v srednjeveških obročih,

za vse postreljene in umorjene otroke in starce, moške in žene — za žrtve nesrečne črne pravice, pravice, ki pravici je pljunila v lice: Evropska gospoda za gospodo v Madridu

evropsko svobodo je postavila k zidu. Kdor pa boril se je za špansko pravico, v Franciji moral je v taborišče za žico. Ti v Gursu in taboriščih blizu Marseillea si se počutil kakor odsekana veja in gledal nemočen roparsko ptico, k ako zmage gotova razpela je krila in Varšavi krepplje je v srce zasadila ...

O črna jesen pred črno pomladjo, ko z nasladi morilsko, morilsko in gadjo zasikala smrt je pred Kopenhagnom in Oslom, potem pa planila za morilskim je postom, v Bruselj in Haag neustavljiva, zmage gotova, nepremagljiva ... O črna pomlad in še bolj črno poletje, ko setev zločina šla v bujno je cvetje s padcem Pariza ... O črno poletje: kljukasti križ bil nad Parizom razpet je ...

Ti pa si bil kot odsekana veja za žicami v taboriščih blizu Marseillea. Pa si pobegnil PUNTAR SIROTNIK, se vkrcal na ladjo vtihotapljeni potnik, na ladjo, ki te nosila je v srcu do Splita lačnega, žejnega med kupi premoga k domači obali, kjer s solzami oblita te DOMOVINA-DEKLA UBOGA čakala je sina upornika.

Stihi drobijo se v letopise, kot da mi v žilah kri že suši se, pa bi morala bruhati krike na večne sleparje, na oblastnike. Oblast kot prekletstvo od veka do veka slepari in biča, zaslužniji človeka v imenu boga in zlaganih idolov v lestevici durrov za lestevico molov, z zvoki koračnic med vižami viž ga s trdimi duri pribija na križ. Ti veš, ki boril si se za pravico, pa so obdali te z bodljikavo žico:

TJA ČEZ HRIB IZ IVANJICE SINA DEKLE MUČENICE SO TE GNALI V MEĐUREČE V MEĐUREČE ZA BODEČE ZA BODEČE ČRNE ŽICE SINA DEKLE MUČENICE OBLASTNIKI GROBOKOPI KI V PODJARMLENJI EVROPI SO SLUŽILI RJAVI PTICI RJAVI PTICI — ROPARICI

Če ogenj prometejski te v prsih skeli, da bi bogove ponižal v ljudi, boš zgorel v pepel na dnu črnih temnic ali med črtami bodljikavih žic. Posvet ta je stara kot star je svet na verigo oblasti si suženj pripet, na verigo oblasti si prikovan, na žrtveniku oblasti boš žrtvovan.

TJA ČEZ HRIB IZ IVANJICE SINA DEKLE MUČENICE SO TE GNALI V MEĐUREČE V MEĐUREČE ZA BODEČE ZA BODEČE ČRNE ŽICE SINA DEKLE MUČENICE OBLASTNIKI GROBOKOPI KI V PODJARMLENJI EVROPI SO SLUŽILI RJAVI PTICI RJAVI PTICI — ROPARICI

Kot lutka na nitkah si oblasti. Roparska ptica nate preži. Za roparsko ptico kletke ni. Proti roparski ptici si brez moči. Povest ta je stara kot star je svet: na verigo oblasti si suženj pripet, na verigo oblasti si prikovan, na žrtveniku oblasti boš žrtvovan

Autor Tone Tomazin, član DOLIK

TJA ČEZ HRIB IZ IVANJICE SINA DEKLE MUČENICE SO TE GNALI V MEĐUREČE V MEĐUREČE ZA BODEČE ZA BODEČE ČRNE ŽICE SINA DEKLE MUČENICE OBLASTNIKI GROBOKOPI KI V PODJARMLENJI EVROPI SO SLUŽILI RJAVI PTICI RJAVI PTICI — ROPARICI

Stihi drobijo se v letopise, kot da mi v žilah kri že suši se, pa bi mi morala bruhati krike na črne pijavke, na oblastnike: Črni mešetarji — večni sleparji fraki gosposki in črni talarji, črni čuvarji gosposke pravice v strahu pred žarom rdeče resnice raje postali so grobokopi za črno sekuro med črnimi snopi, raje so segli v roke zločinu, zlu, ustoličenem v rjavem Berlinu, zlu, ki že pisal usodo je dekl, dekl, ki so jo do golega slekli črni mešetarji — večni sleparji fraki gosposki in črni talarji. A dekla uboga ni se jim udala, pred roparsko ptico na kolena ni pala, ni zbala požara se in ne viharja in ustala z obrazom je mučenice kljubovalno pred gnezdrom roparske ptice bolj lepa, bolj čista kot jutranja zarja (Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)
IN NAROD SIROTNIK SE JE
VZRAVNAL
IN NAROD SIROTNIK SE JE
POGNAL
KOT V REKO OGNJENO RDEČI
SPLAVAR
SUŽENJ, KI RUŠI SVET S PESMIJO
VDUŠI:

Zaman spletkariš, spletkar!
 Zaman slepariš, slepar!
 Dekla uboga se ti ne vda.

Vanjo je planil
 Glavnjače vkovani ponos.
 V beton Mitrovice
 nisi mogel zazidati
 rdečih izvirov resnice.

Dekla uboga se ti ne vda.
 Sleparski oblasti se majajo tla.
 Razpoke postajajo ječ sivi zidovi:
 rešetke prešibke so, prešibki okovi
 za rdeče izvire rdeče resnice,
 za žejne svobode, žejne pravice
 rešetke prešibke so, prešibki okovi,
 razpoke postajajo ječ sivi zidovi,
 sleparski oblasti se majajo tla

DEKLA UBOGA SE TI NE VDA:
 Na reki ognjeni rdečih splavarjev
 ognja nas strah ni in ne viharjev:
SKOZ OGENJ IN KRI IN ČRNE
VIHARJE

PREBIJEMO SAMI SE NA BREG
ZARJE
K RDEČEMU JUTRU, K RDEČI
POMLADI,
kjer ni teme in kjer ni slepote,
s katero sleparji bi oslepili nas radi.
A ČE POGINEMO V OGNJENEM
VIHARJU,
RAJE UGASNEMO V PEPEL PO
POŽARU,
RAJE IZGINEMO V BREZLIČJE
PRAGMOTI,
KOT DA POGINEMO V GNILOBI
SRAMOTE.

Stihi drobijo se v letopise,
kot da mi v žilah kri že suši se,
pa bi mi morala bruhati krike
na večne sleparje, na oblastnike:
OBLAST KOT PREKLETSTVO OD
VEKA DO VEKA
SLEPARI IN BIČA, ZASUŽNJUJE
ČLOVEKA
v imenu boga in zlaganih idolov
v lestvici durov za lestvico molov,
v zvoku koračnic med vižami viž
ga s trdimi duri pribija na križ:
O domovina, kakor šakali
so oblastniki s tabo ravnali
in te pehali v zlo in nesrečo:
za mrvico oblasti so te prodali
s sklepnikom zlatim, z nevestino pečo.

skoraj osorno. Malo je pomislil, potem pa malo prijazneje, nekako zaupljivo, skoraj prijateljsko dodal:

»Fanta, čim dlje od njih, to je umazana, malovredna svojat.« Nasmehnil se nama je, češ: saj razumeta, kajne, se obrnil k sinu in mu spet z malo strožjim glasom naročil, naj se ne potika okrog in naj gre domov, nakar je zvrnjen in strog nadaljeval svojo pot.

»Aha, to so tisti, ki so proti državi,« mi je hitel dopovedovati sošolec. »Vse bi izropali, če ne bi bilo policajev in žandarjev.«

Videti je bilo, da je zelo dobro poučen. Jaz pa sem bil v dvomu: tako lepo je igrala godba in tako mirno, praznično so hodili, bolj kot tisti za velikonočno procesijo, medtem ko je »država« v podobi policajev in žandarjev tako nasršeno in grozeče gledala nanje.

Zakaj naj bi bili umazani, zakaj malovredni, zakaj svojat? Zakaj čim dlje od njih?

Kolikokrat sem jih opazoval, ko so vihteli kladiva, prenašali težke železne klade, popravljali električno napeljavo ali vodovodne cevi. Videval sem množico delavk, ki so hitele iz tekstilnih tovarn, s kosmiči bombaža v lasih in na obleki, vedel sem, da so delavci tudi rudarji, katerih premog ogreva stanovanja, pisarne in šole in žene lokomotive; delavec je pek, ki vse noči peče kruh, da ga lahko zjutraj še toplega jemo, in delavec je čevljar, ki krpa čevlje, da ne uhaja voda vanje.

Še preden je sošolec končal razlago, sem ga prekinil in rekel:

»Jaz sem za delavce.«
 Še danes slišim ta svoj glas: tenek, ne-bogljjen glasek iz otroškega grla, ampak odločen in nepreklicen.

Sošolec me je debelo pogledal, se ustavil in se zasmejal. S prstom si je začrtal po čelu krog in s tem nedvoumno povedal, kaj si misli o meni, potem pa stekel proč od mene.

Nekaj časa sem gledal za njim — bila sva prijatelja in večkrat sva se skupaj igrala. Hudo mi je bilo za njim.

Sredi mesta in množice ljudi, ki so se trli po ulici, sem se čutil samega in zapuščena.

Ne da bi premislil, sem se obrnil in stekel. Prehiteval sem ljudi, tudi sošolčevega očeta sem prehitel, in dohitel sprevod. Vanj si nisem upal, zadovoljen sem bil, da sem lahko stopal za njim.

Preden pa je zavil sprevod prav v središče mesta, se je začel nenadoma ustavljati. Zadnje vrste so sicer še rinile naprej, toda sprednje se niso nikamor več premaknile. »Policija!« je šlo od ust do ust. »Policaji na konjih, s sabljami! Kordon policije je zaprl cesto!«

Tudi policaji in žandarji na obeh straneh sprevoda so se vznemirili, začeli dvigati pendreke in žugati, snemati z ramen puške.

Tedaj je zaigrala godba prelépo, tako vzvišeno melodijo, da so njeni zvoki kar zaplavalali skozi ozračje, prek streh in proti modremu pomladnemu nebu, in množica je povzela pesem in zapela lepše kot sem kadarkoli slišal v šoli, v cerkvi ali iz kake krčme.

Vstanite, v suženjstvo zakleti, ki mučita vas mraz in glad...
 Bilo je kot zaobljuba — in upanje.
 Tačas se nihče ni premaknil, še policaji ne.

Potem je zaklical iz množice spredaj močan moški glas:

»Sodrug, foveriši! Proslavili smo Prvi maj! Ne dajmo se izzvati! Mirno se razidimo! Živel Prvi maj!«

»Živel Prvi maj!« je odgovorila množica in završala. Začela se je razhajati in ljudje so se v skupinah razkropili po mestu.

Se ves dan sem jih gledal, z rdečimi nageljni na prsih, kako so veselo pohajali po ulicah, ko da so že vse njihove.

Andrej Kokot

Nasvet

*Velike stvari se godijo
 brez nas ali z nami.
 Povelja ob rojstvu delijo,
 smrt te že pred rojstvom omami.*

*Zato je vseenost orožje smeri,
 večnost trenutek počitka
 pred steno krvavih čeri,
 vdanost dobljena je bitka.*

Čakanje

*Kolobar je znova zaključil svoj krog.
 Pogum je ustavil svoje nihal.
 V temnici je samo še grmada nadlog,
 vztrajnost v tnal tišči svojo glavo.*

*Roka povelja se zgublja v čredi strahu,
 mrtvaški sprevod pa vdan
 čaka na zagovor obsodbe, prokletstvo zidu,
 svečani obred smrti ali umik v besedo
 razdano.*

Zaskrbljenost

*Kričeči preroki gredo skozi nas.
 Gredo skozi rdeče semafore,
 gredo preko polj, skozi vas
 in se gnezdiijo v naše zaupne prostore.*

*Njihov glas se razlega po temi strahu,
 razdira zavetja zvestobe,
 ubija zaledje miru,
 spreha pa po polju naše tegobe.*

*Moja zemlja pa drhti, čedalje bolj drhti.
 Kje klicarji so naših mest,
 sejanci njiv, staroste vasi,
 kje kažipot za našo vest?*

*V moje grlo se glas obupa ujeda,
 prek gozda črni ptič leti,
 trudna zemlja se useda,
 deroča reka vedno bolj kipi.*

Ujetost

*Deviško nebo je preklano
 z nožem lačnih hijen.
 Srce sonca je razdano
 med prste, kjer hrib je leden.*

*Duša zakleta pa upa
 v zmagajoči sprejem pekla ali neba,
 v merjenje strupa
 ali konec sveta.*

Udari

*Udari zemljo
 da te bo ljubila.
 Užali mater
 da te povzdigne v nebo.
 Ubij prijatelja,
 da te sovražnik počasti,
 uniči brata,
 da padeš z njim v isti grob.*

Smrt pesnika

*Človek
 je v zemljo
 zasadil nož svoje
 večne ostrine.*

*Zakrnavela
 je duša otroka
 in pesnik je božal
 kaplje krvi.*

*Nenadoma
 se je razklalo nebo,
 ugasnila beseda,
 sonce brez sija zašlo.*

*Po krvavih brazdah črna
 roža hodi in metulje
 pisane sadi.*

Autor Tone Tomazin, član DOLIK

Cvetko Zagorski

Moj prvi Prvi maj

Daleč, daleč je že to. Daleč zato, ker se je od takrat toliko spremenilo.

Ko sem šel nekega dne iz šole, sem zaslísal od nekd godbo. Stekel sem po ulici in ko sem prišel na ogel, sem zagledal čuden sprevod, ki se je pomikal po sredi ceste, iz predmestja proti središču mesta. Spredaj so bili trije tricikli, kolesa so bila ovita z rdečimi trakovi, vozili pa so jih trije možje v modrih delovnih pajacih in vsi trije so imeli v gumbnicah velike, živo rdeče nageljne. Počasi, enakomerno so vrteli pedale in v tej počasni enakomernosti, s katero so se mi bližali, je bilo nekaj zelo resnega in prazničnega. Pomikali so se lepo v vrsti in zapirali skoraj vso cesto, ko da bi hoteli povedati: mi smo zdaj tu!

V košarah teh triciklov, ki so drugače prevažali kruh ali železje ali kaj drugega, so sedele zdaj tri majhne deklice v belih oblekah, v vsaki košari po ena, in tudi te so bile ozaljšane, s cvetjem v lasih in venčki okoli vratov.

Za tricikli so stopali trije možje: na vsaki strani po en mlajši, na sredi pa starejši, nizek in plečat mož, ki je z močnimi prsti kot s kleščami oklepel debel drog in si ga pošev naslanjal na ramo. Z droga je visela dolga, kot kri rdeča zastava, da bi skoraj cesto pometala. Mlajša dva ob strani sta stopala trdno in strogo ko dva stražarja, ki jima je zaupana velika dolžnost.

Za zastavo so zvrnani, ponosno koračili v strnjeni vrsti možje in nekaj žensk med njimi. Bilo jih je osem ali deset, starih in mladih — danes mislim, da so bili delavski voditelji, takrat pa nisem še nič vedel o tem. Tudi ti so imeli v gumbnicah rdeče nageljne.

Za temi je možato prikorakala delavska godba. Možje in fantje so na vso moč pihali v trobente in klarinete pa bili po bobnih, ko da bi jih morala slišati vsa ulica, vse mesto.
 Za godbo so rinili v gostih, zbitih vrstah možje in žene in nekateri so vodili za roke prav majhne otroke, še manjše kot sem bil

jaz. Nekaj žena je nosilo v naročju celo dojenčke. Vsi pa, tudi otroci, so nosili na prsih rdeče nageljne.

Najbolj čudno pa se mi je zdelo to, da so stopali ob vsaki strani sprevoda policaji in žandarji. Trdo so stopali, posebno žandarji v škornjih, in nasršeno pogledovali po ljudeh v sprevodu. Policaji v modrih uniformah s črnimi našitki na vratu so zamahovali s pendreki, ko da bi grozili, in imeli so opasane revolverje, žandarji v svojih ogabnih ilovnatih rdečih uniformah s kričečimi rdečimi našitki na rokavih in pod vratom pa so stiskali v dlaneh puške z nasajenimi bajoneti.

Stal sem na pločniku in zavzeto gledal. V moje življenje, dotlej enolično, bolj mračno kot svetlo, za otroka polno čudnih, nerazumljivih stvari in dogodkov, je stopilo nekaj novega, čisto drugačnega kot je bilo vse dotlej.

Ko je bil sprevod že mimo, sem še gledal za njim, dokler me ni nekdo sunil in zdramil iz zamaknenosti. Bil je sošolec. Sopi-hal je še, tako je bil tekel. Hotel sem mu povedati, kaj sem videl, pa mu ni bilo treba razlagati, saj je tudi sam gledal sprevod, samo da bolj od daleč. Vendar pa prav tako kot jaz ni vedel, kaj pomeni.

Takrat nama je prišel naproti njegov oče, visok mož s klobukom in v temni, zlikani obleki, z majhno bradico, v mestu zelo ugleden človek.

»Pohiti, ata,« mu je zaklical sošolec, »boš nekaj videl!«

Oče je namršil obraz in rezko odgovoril: »Sem že videl. Delavci.«

Besedo »delavci« je izgovoril zaničljivo, kar sovražno. To se mi je zdelo še bolj čudno kakor sam sprevod, predvsem pa krivično — saj so stopali tako lepo v vrstah, okintani in z godbo. Kot po navadi ob takih prilikah sem se zaprl vase — ko da bi spustil sivo zaveso medse in med svet.

»Kam gredo?« je vprašal sošolec očeta. »Svoj prvi maj praznujejo,« je odgovoril gospod s klobukom in bradico nejevoljno,

Marjan Čufar

Pesem o vetru

*Glas prihajajočih ljudi se
 ziblje na valovih etra
 iz zakajenih votlin se vzdigujejo
 težki monoliti nagrobnikov
 in tam za modro ometanimi
 plastmi bližajoče se razdalje
 utripljejo luči polne imen
 in sončnice v zeleni vazi
 napolnjeni s krvjo odtrganih
 sončnih žarkov prebavljajo
 lastna semena
 ljudje smo gobe brez
 klobukov in trodimenzionalna
 senca stlačena v pikčasto
 razsežnost in naš duh
 je okostje iz odmrlih koral
 in naš ponos je zaprt v
 kletko preživetja ki je
 dimenzija ničnosti.*

Vedno pride solza

*Prišla bo topla valujoča noč
 v dolino tvojega obraza
 in v svetu juter padajočih
 v cvetne grede bo ležala zemlja
 prhka kot listje davnih pomladi
 suha kot za vedno otrpli dotiki
 božajočih ustnic davne ljubezni
 in iz te zemlje
 bom čutil tvoj dih*

*prišla bo zarja medleča na
 večernem nebu in bučeča se
 na jutranjem nebu
 iz razgrete prsti bodo pognale
 rože svoj vabeči lesk
 in v vetru ješeni bodo utihnile
 ptice iz zlomljene trave*

*takrat se bo v tvojem očesu
 zalesketala solza
 in otrpnila kot rosa na mrazu
 v negiben kristal.*

*prišla bo blaga noč brez
 teme in kosmiči čustev
 bodo ležali v naših telesih
 in viseli z brstečih dreves
 in končno bodo prišli dnevi
 prežeti s samimi svežimi jutri
 in tedaj bo naš razum dozorel
 v približajočem se višku dneva.*

Valentin Polanšek

Infernalni ego

Ti
se ne sliniš
za nebesi.
Teh
si se preobjedel
preobjestno
v kodrastih letih
in se potapljal
vanje
kot v medeno smrt
z dekliskim utripom.
Zdaj
ne siliš
več više.
Mar
se bojiš
pasti
v naročje
poslednje device?

V senci antimaterije

V davnini pristanja
je bila še složnost
med bogovi
in besni —
do gotove meje,
dotlej iz teh odnosov
niso izpeljali
gotovih privilegijev
poedinci zase.
Še danes odkrivamo
peto dimenzijo:
sebe v človečanstvu
in obratno,
ko bomo jutri že odbrneli
v brezčasno vsemirje.
Z bajnimi razdaljami
se poenostavlja
skupinska zavest
zemске domačnosti.
Začasno
pa smo zemljani
časovni problem.

Potrošniška družba

Skozi nezamudne poklone
se prenerodno skomolčim
in se izdajam, da ne znam biti
eminenca potrošnik.
Vedno osupnem pred zaprtimi vrati,
preden potrkam.
Slabo znam
privatno ali službeno nastopati,
mlečnozobe stenotipistke
se zavzamem.
Tajniki in šefi in vsi uslužbenci
so delci velikega tajnega ohišja,
katero jaz trepeče izgovarjam:
oblast.
Očarajo me lahko z manipulacijami,
ker se poslužujem patentiranih fraz
in tako postajam
nekak roboter poizkusne kategorije.
Požirajo me z očmi,
pohrustajo me z usti,
pospravljajo me z rokami,
da sem si navsezadnje kot nerazvozlana
šifra.
Stoodstotno presegam najnovejše
presežnike
in nikomur ni treba mene ogrevati
za tako ali tako izbircnost.
Poredko oslabele svarim samega sebe:
Tvojih izpadlih želja
ne boš izpolnil na tem svetu,
kajti takih idej
v nobeni samopostrežbi
ne prodajajo.

Zaverovanost vase

Stalno imam posla
z urejevanjem
preživelega, obnošenega,
izpadlega, odvečnega,
vsega tistega,
kar se je nabralo.
kot usledina
v mojem swimmingpoolu
viharavih let.
Pa muzejsko shranjujem
dosti ničevosti,
ker je
z njihovimi nastanki
povezano tudi obdobje
mojih mladeniških let.
Kaj bi se trafil
s spomini na tista leta,
ki so bila beraška
in nepravilna
in goljufiva
in temna
za sleherno bodočnost.
Omalovaževati
mislim že davno
tisto preteklost.
Pa se izgovarjam:
Brez razdivjanega neurja
ne bi vedel,
kaj je vredno sončno jutro!

Kjer je še prostora

V običajnih tiskarskih izdelkih —
kjer je še prostora —
vpletejo
kak drobec poezije
kakor reklamo,
da je publikacija bolj pestra
in lažje prebavljiva
v tem hlastanju
in bivanju med računalniki;
kjer je še prostora
v bližini srca,
vtikamo
otročje neobuladane poglede
v kelihe nedognanih cvetk
in se pustimo
ogrevati
od dekliskih oči;
kjer je še prostora
med ljudmi,
se zadržujemo
in nazdravljamo
soradosti!

Samo malo

Samo malo
preveč pričakujemo
od ljudi.
Neredkokrat
marsikoga
pri srcu zazebe.
Samo malo
prelahkovernost
nasedamo
imenitnemu kiču.
Samo malo
preveč poslušamo
v daljni svet,
pa preslišimo
klic na pomoč
iz bližine.
Samo malo
premalo
sosesko živimo,
naposled
te bodo
kot bedaka
pozabili.

Andrej Kokot

Pesem vrane

V moji jati nihče ni bela vrana.
Vsi drugim kljuvamo oči, vsi enakih
misli smrti letamo v objem.
V moji jati nihče ne misli belo,
vse je črno urejeno, to prava vranja
je modrost. Vse kar je belo, je brez pomena
za vranjo zgodovino.
Vrane ne letamo brez kljuna!

Prevara

V čašah skrivnosti
med se nabira.
Beli cvetovi
zasipajo zgodnjo pomlad.
Metulji nedolžnih noči
lesk svoj v soncu topijo.

O, vse je tako svetlo,
tako deviško,
kot jok novorojenih,
kot rosna poljana.

Ob robu teh dni
se bela žena sprehaja,
v njeno črno sled
padajo listi rumeni,
listi nerazcvetelih dreves.

Zvezda

Nekje je zvezda mrtva,
brez sonca in brez noči
in brez čudnih ljudi,
je brez boja za črno in belo.

Tam ni belih cvetov,
ne smrti in temnih grobov.

Pa ta zvezda žari,
kljub temu žari!

Prepričanje

Spil bom čašo skaljene vode,
veter prosil, da premeri svod neba,
poroti rekel, naj gre med bele rože,
da igra z mano sama se konča.

Ko bom nasičen tuje sreče,
povabim vse sodnike in poroto,
da pove, kdaj moj dan se izteče,
da razdam ves strup in vso dobroto.

In ko bo moj dan končan,
zemlja odprta na stežaj,
da sprejme trup poln mrtvih ran,
boste besedo temno vzeli spet nazaj.

Valentin Polanšek

Razdraženi živci

V oguljenem žametu
premržene noči
se plazim
skozi avtokolono.
Brez cilja
se podim
skozi svet
kot potepuško ščene,
ki ne ve,
da je vsem napoti.
Ker me zasledovalci
ne dosežejo
s svojimi brcami,
zaudarjam
po njihovi puščobi,
da bevskam
kar nad samim seboj.

Ivan Jan

Zdaj sva bot!

Prvi majski dnevi leta 1945. Lepi,
sončni, upapolni, ki so prinašali dvojno
pomlad!

Postojanka blizu cerke je bila pripeta
na drug breg onstran globeli, ki je parti-
zansko brigado ločevala za poldrug kilo-
meter. Vsako uro, vsak dan je bilo pričako-
vati konec vojne, oblegana posadka na
bregu pa ni popuščala niti za las.

Komandant Sergej je razmišljal, kako
ukrotiti postojanko prej, preden bi prišla
okrepitev, ki je bila že na poti.
»Brez težkega orožja ne bo šlo! Toda —
saj imamo minometalec in angleški PIAT!
Z njima bomo zaigrali, kot da smo začeli
s topništvom! Potem, no potem se bomo še
enkrat zagnali proti trdnjavi!«

Na vsak način je hotel Nemce pred
seboj zmleti s tem delom enote. Ko bi prišel
še ostali del brigade, bi le še preštevali
ujetnike in zaplenjeno orožje.

Zrak so pretrgale detonacije min iz
obeh močnih orožij. Ob trdnjavskem zidu
so se dvigali beli oblaki! Kmalu za tem je
v trenutno tišino Sergej zavpil:

»Udarimo! Juriš! Za meno!«
Kršil je vsa pravila in tik ob koncu
vojne stopil na čelo bataljona, hitel naprej
z brzostrelko v rokah in včasih zavpil svoj
»Naprej!« in »Juriš!«

In kot bi se domenili so v tem hipu iz
postojanke vdrl napadeni napadavci ter se
med vpitjem spustili po rahlem nagibu
proti Sergejevemu partizanom! Dve sovražni
si enoti sta hiteli druga proti drugi, kot da
sta vse dotlej v življenju čakali na ta tre-
nutek! Vse je bilo tiho! Ta trenutek, pa še
naslednji, in tudi naslednjo minuto! Kdor
bi tek nasprotnih si vojska gledal z na-
sprotnega hriba, bi se počutil, kot v areni,
kjer bosta vsak hip udarila skup dva po-
divjana bika ali bolje: bik in njegov kroti-
tel!

Vrste so se približevale z napetostjo in
nevarnostjo močnih valov in vsak, ki je bil
na tistem bregu, je v rokah stiskal svoje
orožje.

Sem in tja je bil kak grm, med grmov-
jem pa so rumenele trobentice in se po-
bavale prve spomladanske cvetice. Sergej
je to opazil mimogrede in hkrati pogledal
tudi na sonce, kar bi ga stalo skoraj življe-
nje. V tem hipu je zaropotalo, kar prav nič
ni bilo podobno pomladanskemu cvetju, ne
sončnim žarkom. Zrak je zatrepetal od
ropota, ki so ga vzdignile številne puške in
strojnice. Krogle so se razletavale tudi tik
ob glavah, kajti marsikatera je bila tudi
dum-dumka!

Partizani in Nemci so se streljali čisto
od blizu! Bilo je, ko da v rokah nimajo
strelnega, vročega orožja, temveč kvečje-
mu fičafaje. Oboji so se naravnost igrali
z življenji!

Partizani so polegali, kajti kdo bi prav
v hipu njihovega napada pričakoval so-
vražnikov izpad! Trenutno jih je to
zmedlo, a komandant Sergej se je hitro
znašel in zavpil:

»Na tla! Streljajte premišljeno! V
živo!«

To je zaleгло! Tako so ustavili prvi
sovražnikov nalet. Nemci so se potuhnili
po njivi in med grmovjem nad njimi!

Juriš ni smel zastati, zato je v nasled-
njem hipu Sergej vzkliknil: »Zdaj na juriš!
Naprej, fantje!«

Partizani so se dvignili in stekli navkre-
ber. Spet je bilo nekaj hipov vse tiho,
potem pa je ozračje pretresel skoraj sogla-
sen plotun! Partizanska vrsta se je zlomila,
se omajala in marsikatero telo je padlo
med razore.

V nogi je zaskalelo tudi komandanta
Sergeja!

»Hudič! Zdaj me imajo!«
Bil je prvi v vrsti in čisto blizu nemških
položajev. Vendar je namesto priznanja, da
je ranjen, zavpil fantom:

»Juriš! Naprej po Fricih!«
Nekaj metrov se je plazil po razoru,
potem je omagal. Izvlekel je pistolo, da bi
bila pri rokah, kajti vsa leta partizanjenja
si je govoril: »Živega me ne bodo dobili!«

In to je nameraval tudi zdaj, tik pred
koncev vojne!

Že je videl nemško vrsto, ki se je dvigni-
la v protinapad, ko je z leve strani zaropo-
talo!

Sergej se je razveselil:

»To so naši! Eh, prej pa sem hotel ...!«
Potem je s slabotnimi rokami trgal pod
bluzo srajco, da bi obvezal krvavečo no-
go ...

Nemci pa, se niso še hoteli umakniti.
V tem se je nad njim sklonila neka
postava. Sergej je že na nekaj metrov ugo-
tovil, da se mu je približal partizan. Na
njegovih rokavih so se srebile vodniške
zvezdice!

Se mu je že mešalo, so bile to že haluci-
nacije pred smrtjo ali je bilo res: vsa parti-
zanova pojava mu je bila čudno znana!?

Saj tak ni bil nihče drug kakor Ignac! Tisti,
ki sta skupaj prišla v partizane!

V tem hipu je Sergej videl pred seboj
boječega in zbezanega Ignaca, ki je zginil
po prvi hajki! Dober teden za tem, so selili
njegove starše in družine šestih partizanov,
ki so prišli v gozdove takrat kakor on, Ser-
gej! Potem je dobil sporočilo, da je njegova
družina nekje v Nemčiji in z njim govorje-
nje, da je bil tega kriv dezertar Ignac!

Takrat se je zaklel, da ne bo miren prej,
dokler Ignaca ne stakne in ga kaznuje za
vse trpljenje, ki ga je povzročil umikajoči
se četi ter njegovi in še drugim družinam.

V to se je zagrizel še bolj potem, ko so
mu ljudje v dolini večkrat rekli: »Saj bi
vam pomagali in šli z vami, pa imate take,
ki uidejo in izdajajo!«

Naenkrat pa je bil ta Ignac tu!

Z vodniškimi zvezdicami na rokavih in
predvsem njegov rešitelj! A to je bil le pre-
blisk, kajti Sergej je bil že tako slab, da ni
več vedel, kaj je res in kaj ni. Tudi povelje-
vati ni več mogel. Tedaj je zaslišal Ignaca,
kako je namesto njega zavpil:

»Naprej, fantje! Saj jih bomo! Juriš!«
In Sergej je zdaj videl, kako so se parti-
zani dvignili s čela in z leve, ter nezadržno
šli proti nemški vrsti, ki se je začela lo-
miti!

Toda Ignac ni šel naprej, temveč je
pomagal Sergeju. Obvezal ga je in zavlekel
za varnejše grmovje. Šele zdaj je pogledal
ranjenčev blede obraz, in Sergeja tolažil:

»Nič ne maraj, tovariš kapetan, prišli
smo pravi čas! Vse bo še dobro, saj rana ni
smrtna. Lahko pa bi bila!«

V tem hipu je rešitelj prebledel bolj, kot
je bil bled ranjenec, in komaj izdaval:

»Sergej! Ti?!«

Zdaj je Sergej vedel, da tisto preje niso
bile ne sanje, ne halucinacije! Tu je bil on,
dezertar Ignac, povzročitelj tolikih muk in
trpljenja! On, ki ga je iskal več ko dve leti!

»Si res ti?« je bolj dahnil kot rekel Ser-
gej, a ga je Ignac dobro slisal.
Ignac je v dvomih že vstal in se hotel
oddaljiti — vendar je ostal ob ranjencu.

Pohitel bi v juriš, a zdaj je bil v nogah čisto
slab in tudi potrebe ni bilo več: Nemci so že
dvigali roke!

Tedaj je nekaj temnega šinilo iz Ignace-
vih oči, a ta temina je takoj zginila. To je
opazil tudi ranjeni in oslabljeni Sergej, ki
je pomislil:

»Nemara pa mu je prišlo na misel, da bi
se me odkrižal za vselej?«

Ignac je ostal ob ranjencu, ki je še
vedno potreboval pomoč, Sergej pa je pre-
skočil vse in ga vprašal:

»Si povedal ti ali ne? Kako se je to zgo-
dilo?«

Medtem je držal v desnici pistolo, ki je
bila obrnjena naravnost v rešitelja Ignaca.
»Sem, a so že tako vedeli za vse! Potem
so me poslali v nemško vojsko, od koder
sem pobegnil! Ti ne veš, kaj je ruska fron-
ta! ... Zdaj sem partizan že leto dni! Če
misliš, da moraš obračunajva! Tu sem!«

Ignac je bil pripravljen na vse.

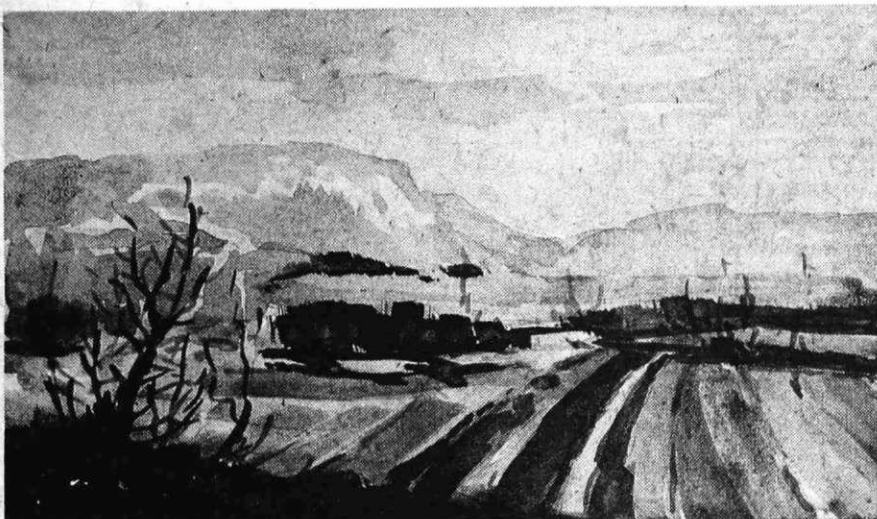
Sergej je povesil pistolo, jo spravil nazaj
v tuljavo in dahnil:

»Zdaj sva bot! Rešil si mi življenje!
Pokličite fante!«

Cez dve uri so zvedeli, da je Nemčija
kapitulirala.

Avtor Tone Tomazin, član DOLIK

Avtor Janko Korošec, član DOLIK

Črtomir Sinkovec

Aretacija ob zori

Tone Bogataj ni mogel zaspati pozno v noč, vznemirjale so ga misli na dogodke prejšnjega dne. Partizani — vodil jih je Vojko — so po spopadu na Nanosu že nekaj časa v Trnovskem gozdu vznemirjali tuje drvarje in oglarje. Zdaj pa so nena doma, ob belem dnevu, stopili v logarsko hišo, odvzeli forestalom orožje ter jih pognali v beg. — Se le ko je pri sosedu prenehalo divje bevskanje priklenjenega psa in se je na oknih zarisala sivina prve zore, se je Tone potopil v težke, blodne sanje.

Stal je sredi zelenega polja, med visoko travo in žitom. Valovilo je do kamor so segle oči. Nabrusil je koso, zamahnil, da je švignila skozi roso travo in omahnila v zajetno redanico. Onstran na ozarrah je zagledal ženo z najmlajšim v naročju. Trenutek zatem se je zeleno polje spremenilo v izsušeno, rjavo prerijo. Onstran nje je buhnil požar in se bližal z vso silovitostjo. Mimo so švigile kače in zveri, ki so z begom, blazno vznemirjene, iskale rešitve. (Ali ni pred leti nekaj podobnega doživel v Etiopiji?) Požar je prihajal bliže in bliže, v njem je utonila žena z otrokom. Z vso silo se je pognal njima na pomoč, a brez moči tebešnil na zemljo, ki je žgala kakor žerjavica. S strahovitim naporom se je prevrnil vznak in se zastrmel v sivo, vročično nebo. Nad njim so zaplesali črni, jekleni jastrebi. — (Ali ni pred leti nekaj podobnega doživel v Etiopiji?) Obsedla ga je taka groza, da se je majajoč kot do smrti pijan, postavil na noge. Pred njim se je iz ognja dvignil forestale Enrico Sacco in naperil vanj karabinko. Trenutek, dva tri... sprožil bo naravnost vanj. Kriknil je z živalskim glasom in se prebudil. Resnice se je zavedel šele, ko je zaslišal ženo. Njen glas je bil ves mehak, božajoč in topel.

Tone jo je prižl k sebi. »Veš, trapile so me strašne sanje.« Ni se mogel otresti zlih slutenj, le počasi se je prebujal iz morečih blodenj v resničnost.

»Marta, da si le ob meni in da so otroci zdravi,« je dejal zaskrbljeno. Bojim se, da so zavohali mojo zvezo s partizani. Enrico ima razpredeno mrežo in neprestano vohlja za menoj. Lisjak je in zdaj se bo maščeval. Toda ne bodo me dobili, hudiči!«

»Nihče ti ne more ničesar dokazati, nikomur nisi storil nič hudega!«

»Če bi me le osumili, da imam prste vmes, ne bi več videl belega dne.«

»Sumničenje, Tone, še ni dokaz. Umiri se vendar in zaspi!«

V spalnico se je bila medtem že razširila skozi okenca medla svetloba meglenega dne. Vse je bilo tiho, otroci so mirno spali in dihali, le na oknu so se vrabci ščebetajoč topli za drobtinice. Vse je bilo kot slednje dremavo jutro. Tudi kurja družina se je kot vsak dan prebujala s kokodakanjem in kikirikanjem v hlevu v pritličju in frfotaje zletala z gred.

Zdaj so na pesku zunaj zaškrtali težki koraki, preko belega stropa in sten so se pomikale temne sence. »Nekdo prihaja,« je pomislil Tone in skočil s postelje k oknu, a se je v istem trenutku odmaknil.

»Hudiči!« je bolj zastokal kakor pa zaklel. Bajta je bila obkoljena, vanjo so bile naperjene puške. Na beg ni bilo misliti. »Hudiči!« je ponovil in stikal za obleko. Medtem so po zaklenjenih vežnih vratih zadoneli udarci puškinih kopit.

Marta je planila iz omotičnega polsna. »Spet bodo kradli koso,« je dejal mož, da ne bi pokazal strahu.

»Hišo bodo zopet preiskali,« je žena pristavila upajoč, da ne bo hujšega, bolj v tolažbo možu kakor sebi.

»Kvestorini so in vojaki.«

»Naj prebrskajo bajto; revščino bodo že našli, pa kup otrok. Drugega pa nimamo,« so ji šklepetali zobje od mraza in srha.

»Odpret jim pojdi, čuj, kako razbijajo po vratih.«

Medtem ko je odšla žena, so otroci zlezli iz postelj in se zbrali okoli očeta.

»Kaj nam hočejo?« je vprašal Andrej.

»Nič hudega nam ne bodo storili,« je Tone ujškal najmlajšega. Vojaki so medtem napolnili kuhinjo, vdrli v spalnico, iztrgali očeta otrokom ter ga zrinili v kuhinjo.

Pred njim se je razčeperil mršav, izpit človeček z naredniškimi našivi in vprašal:

»Antonio Bogataj?«

Tone je povesil roke in prikimal.

»Ribelle!« je človeček z naredniškimi našivi zapičil vanj mrzle oči in pomignil kvestorinu:

»Vkleni ga!«

»Nekdanjega, po sili, vojaka v Etiopiji,« je dejal mirno Tone. Roke so mu od pristiska okovja v hipu odrevenele.

»Tako!« je siknil človeček z naredniškimi našivi. »Molil boš kozje molitvice!«

Zdaj je bilo Tonetu jasno, da od ljudi, ki so ga vklenili, ne more pričakovati dobrega. Na varnem so kakor pajki, z žrtvijo v mreži mojstri v trpinčenju. Z očmi je pobožal ženo in otroke, ki so ob materi v samih srajčkah trepetali od mraza. Ob pogledu nanje ga je prešinil tak obup pomešan s srdom, da bi se iztrgal iz lisic in udaril, čeprav bi ga potem pobili v tej kuhinji pred očmi žene in otrok. Prva misel je spodnesla drugo in ga zbolda do srca:

»Kdo bo skrbel za družino?«

Ni našel odgovora. Zazrl se je v najstarejšega, v Andreja. Zazdel se mu je velik in močan, kakor da je zrasel čez noč.

»Andrej, ko mene ne bo, pomagaj materi. Pomagaj ji, kolikor moreš!«

»Saj se boš vrnil, še danes! Nimajo pravice zapirati poštenih ljudi!« Ženino zaupanje v pravico je bilo tako močno, da je v njej otopena bolečina za možem, ki so ga surovo zrinili iz kuhinje v sivo mrzlo jutro.

»Ne skrbite preveč zame,« je kriknil družini, ki je drgetala na hišnem pragu. Potem je utonil med sive uniforme in puške, ki so se drenjale v kotanjastem kolniku in se oddaljevale vedno globlje v meglo.

V bajti je nastala prazna tišina. Zdelo se je, da je nekdo od družine umrl in so ga pravkar odnesli na poslednjo pot. Otroci pa so še vedno tiho in boječe vpraševali:

»Mati, zakaj so odpeljali očeta?«

Utihiili so, ko so videli, da si mati briše solze v predpasnik.

»Na peč pojdite,« jih je zaprosila.

Nenavadno mirni in ubogljivi so odšli in kot piščeta sedli k peči. V pripečku je sedel ded ves zgrevan in žalosten.

»Zakaj so uklenili očeta?« so se otroci spravili nadenj.

Vprašanje ga je nekoliko zmedlo.

»I, zakaj? Ker ljubi to bajto, te njive in polje in ljudi, ki so naši in so proti tistim, ki so uklenili očeta,« je nízal besedo k besedi.

»Kdaj pa se bo vrnil?«

»Vrnil? Morda že danes ali jutri. Gotovo pa tedaj, ko bodo zavriskali tisti, ki danes najbolj trpijo.«

Valentin Cundrič

epitaf

(pesniški odgovor V. Gajšku)

1.
Od izumrle
pesmi
sem izkopal
eno samo
kost.
(Ti pesem-kost,
ti reci le z besedo,
koščena pesem,
vendar vem:
bridkost
je v molku.
Ne v besedi
in ne v vzkliku.)
Žvrleli v enačaju
sta abecednica
in alga moč.
Žveplenokisla duša,
bakantinja trhljena,
je v mesu
žrelastem
iz basni dneva
bezala si go
za opaže kretenj.
Vendar brez kostnice
je duša
daleč od trajanja
in netrepežna
in odsončna.
Kost je uglasitev
in oglašanje minulega,
ki ne bo nikoli našlo
žleba
ali do nas predora.
(Ti pesem-kost,
ti reci le z besedo,
in luč
pobuda bo
prihodnosti,
naš stalni gost,
ki načrtom našim,
našim sklepom
moč bo dal,
da svojo pričujočnost
razodenejo.
Navzočnost
je namreč treba
utemeljiti
in razupiti.
Ti pesem-kost,
koščena pesem,
ki brazgotine vrčev,
rane vina
zaceliš,
naj ne bo težko
ti iz moje dlani
piti,
moja priča biti,
oznaniti zadnjo uro
in kar je treba
oznaniti.)
To, kar izkopljemo,
obuja zapomnitev
in posamičnost,
ki steza prste
na rob retuše.
Ostali prah,
ostružki luči,
punčica trenutka
pretoči se nazaj
v podžeto zemljo,
v podzidane osnutke.
In menda:
kdor koplje,
bo izkopan.
In še. In še.
Upreti se je treba
živi meji
in okoliščinam,
ki nas brišejo.
Čeprav si lepa družčina
z vsemi,
ki v tebi se,
v tvojem mesu,
v tvojem duhu
nastanijo.

Brez bistrine se pretakaš,
se izgubljaš
in sestavljaš.
(Jok in smeh
je le nasledstvo.
Prva
bila je pesem.
Jok in smeh
je le imetje:
ubožnost
in presitost.
Zadnja
mora biti pesem.
Jok in smeh
je le posredništvo.
Edina
mora biti pesem.
Bosa pesem,
pesem operotena
kot tudi pesem-kost,
koščena pesem.
Samo da te ne zvabi
vase
jok objokanih
in da s teboj
ne poigra se
nasmejanih smeh.
A vsako pesem
bodo bičali.
Vsako pesem
živo zakopali.
In še in še jo bodo
zasramovali.
Vendar pesem-kost,
ti reci le z besedo,
koščena pesem.
Pokaži vsem, da me priznaš.
Za pesem,
za sina
ali vnuka.
In se bom spomnil,
da sem izklican,
najden.
Otalina.)
In to, kar izgubiš,
brez znamenja,
je izgubljeno.
Podpisa ni
v preglednem kraju
in nič ne pomaga:
v svoji hiši si kljuka,
v omari predalnik,
sam svoje spodnje perilo,
sam sebi vedro za smeti.
Bil pa je čas,
minulost pljuskajoča,
ko nisi bil tuj krohota,
tuj porog,
topot tuj nisi bil
in nisi ležal pod sekiro
ali čokom,
pod rezalnikom
ob drobcu ledu;
bil pa je čas,
počitek slasti poln,
večer, njegova naravnost
v tej prošnji za počitek!
Miže v vznemirjenost,
razlomljeni v grižljavej sto,
v sprednji jambor zbiti,
mi
obrt usode,
ročno delo sreče,
na repini sveta,
kjer množice mahajo
z okostji prednikov,
da bi zagovorile
mišji strah.
Tako ostaneš
samo nasad prividov,
s kopji čutil zavarovan,
potuhnjeno ždiš
v gobi telesa,
pesem te samo opljusne
z izklicem vznemirjajočim...

2.
Odpirali smo orehe dežja in snega,
jih tolkli
drug drugemu na čelu,
na trebuhu;
na pladenj popoldneva
smo jedrca devali,
gazili s čeli
po topečem se kruhu.

In smo si pogledali v oči:
Smrt mora imeti mačje tačke,
življenje pa desnico-mater telesa,
ki išče sebe v levih rokah
in ti pogleda v levo
in ti pogleda v desno oko;
na dvorišče z otroki
in ženo,
ki na vratu rano spenja
z debelo verigo,
na hrube,
polne udomačenih krav,
mikroskopskih veveric
in krtic
in konj, trikrat večjih od kmetovih
in smrti, ki prede
človeku za čelom.
In smo si pogledali v oči
brez spoznanja,
kako bi se razsvetlili
mi,

ki smo kaplje visoke sveče,
življenju prižgane
in zbrali smo se,
da ne pridemo smrti na misel.
Zato za nas popolnost in lepota
nista več dve zvižčnosti,
dve lakomnosti,
za nas je življenje pogovor,
ki ga je treba usak dan podaljšati
pozno v večer.
In vemo: skoz membrano tega
dogodka bomo pluli naprej,
velika neprešeta vojska,
zagrizeni drug v drugega,
skrčeni v ena sama začudena usta.
Po vseh štirih v vznemirjenost,
zadenjsko,
z obžalovanjem naphani,
razlomljeni v tisoč pajkov,
v ljudsko klockotanje,
v eno samo smer,
v razbrzdani človeški dež,
iz enega samega prgišča.
Vendar brez zobo rovarjenje,
preplašeno kluvanje,
volčja prevleka
in nič ne pomaga
in nič ne pomaga:
v svoji hiši si kljuka,
v omari predalnik,
sam svoje spodnje perilo,
sam sebi vedro za smeti.
Bil pa je čas,
minulost pljuskajoča,
ko nisi bil tuj krohota,
tuj porog,
topot tuj nisi bil
in nisi ležal pod sekiro
ali čokom,
pod rezalnikom
ob drobcu ledu;
bil pa je čas,
počitek slasti poln,
večer, njegova naravnost
v tej prošnji za počitek!
Miže v vznemirjenost,
razlomljeni v grižljavej sto,
v sprednji jambor zbiti,
mi
obrt usode,
ročno delo sreče,
na repini sveta,
kjer množice mahajo
z okostji prednikov,
da bi zagovorile
mišji strah.
Tako ostaneš
samo nasad prividov,
s kopji čutil zavarovan,
potuhnjeno ždiš
v gobi telesa,
pesem te samo opljusne
z izklicem vznemirjajočim...

Koliko bomo plačali za varstvo svojega otroka v vrtcu

Na podlagi družbenega dogovora o izhodiščih za razvoj, izvajanje in financiranje otroškega varstva, ki so ga sprejeli izvršni svet skupščine SRS, republiški svet zveze sindikatov Slovenije in republiška skupnost otroškega varstva v letu 1971, je prišlo tudi v občini Jesenice do uvedbe diferenciranega plačevanja oskrbnin v vzgojno varstvenih zavodih.

Družbeni dogovor pravi, da mora družba prispevati več za otroke družin z nizkimi dohodki, manj pa za druge otroke.

Zaradi zvišanja stroškov na oskrbovanca v letošnjem letu sta skupščina temeljne skupnosti otroškega varstva Jesenice, dne 17. aprila in skupščina temeljne izobraževalne skupnosti, šestega maja, sprejeli sklep o novih cenah in novi lestvici o prispevku staršev v vzgojno varstvenih zavodih. Cene veljajo od prvega maja dalje.

Upoštevajoč specifičnost posameznih zavodov, znaša stroškovna cena na oskrbovanca za:

a) predšolske otroke	
— Vzgojnovarstveni zavod Jesenice	640 din
— Vzgojnovarstveni zavod Kr. gora	540 din
— Vzgojnovarstveni zavod Mojstrana	480 din
— Vzgojnovarstveni zavod Kor. Bela	390 din
b) dojenčke	
— Vzgojnovarstveni zavod Jesenice	1.000 din
Prispevek staršev je odvisen od njihovih osebnih dohodkov in ga plačujejo po naslednji lestvici:	
Pri povprečnem mesečnem dohodku na družinskega člana	
do 400	— %
od 400 do 700	20 %
od 700 do 900	30 %
od 900 do 1.200	45 %
od 1.200 do 1.400	60 %
od 1.400 do 1.600	65 %
nad 1.600	70 %

Stroškovna cena na otroka vsebuje stroške vzgojnega osebja, materialne stroške, režijske stroške in stroške prehrane. V teh stroških pa ni zajeta amortizacija, ki je letos za vse vrtce 201.240,80 din in jo bo v celoti krila temeljna izobraževalna skupnost.

V vzgojnovarstvenem zavodu Jesenice je cena višja zato, ker ima samostojno upravo, vsi ostali vrtci pa so pod upravo osnovnih šol.

Družbeno varstvo otrok je posebna družbenega interesa in pomena. Že leta 1969, je bila v naši občini ustanovljena samostojna temeljna skupnost otroškega varstva, ki je sprejela tudi okvirni program razvoja otroškega varstva v občini. Program razvoja otroškega varstva so sprejele krajevne skupnosti, delovne organizacije, skupščina temeljne izobraževalne skupnosti in skupščina temeljne skupnosti otro-

škega varstva; na seji obeh zborov pa ga je potrdila tudi občinska skupščina.

V letu 1970 je bilo možno glede na razpoložljivo igralno površino vključiti v varstvene ustanove le 263 otrok. Danes pa je stanje že precej drugačno.

V VVZ Jesenice, ki vključuje vrtce Angelce Ocepkeve — z oddelkom na

Štacija mladosti v Mojstrani

Začeli bodo urejati Park talcev na Koroški Beli

Odbor za izgradnjo parka talcev na Koroški Beli je imel pred kratkim redno sejo. Odbor je v marcu in aprilu prek objav v Železaruju in lokalne radijske postaje svojce umrlih, ki so pokopani na pokopališču na Koroški Beli že obvestil, da je bil rok za prekop pokojnih do 25. aprila. Odbor za izgradnjo parka talcev je omenjeni rok še podaljšal do 1. junija. Obenem so komisiji za zgodovino pri krajevnem odboru ZB NOV na Javorniku naročili, da zbere in uredi podatke o umrlih, ki so pokopani na pokopališču, ki je bilo opuščeno pred trinajstimi leti. Zlasti so pomembni podatki z zgodovinskega stališča, ki naj zajemajo obdobje prve in druge svetovne vojne. Tako bodo ohranili podatke o nekdanjem pokopališču na Koroški Beli.

Člani odbora so bili na minuli seji informirani tudi o tem, da je bila skupščini občine Jesenice odposlana vloga za odobritev lokacijskega in gradbenega dovoljenja.

Hrušici, in vrtce Julke Pibernikove — z oddelkom Podmežaklje, je 384 predšolskih otrok in 28 dojenčkov; v VVZ Kranjska gora je 59 otrok, v VVZ Mojstrana je 24 otrok in v VVZ Koroška Bela, ki vključuje tudi vrtce na Blejski Dobravi, 114 otrok.

Jesen pa bo organizirano varstvo za predšolske otroke tudi v Žirovnici in sicer v novem traktu osnovne šole. V njem bo našlo varstvo 64 otrok.

Kljub novogradnjam pa še vedno ni moč zadostiti vsem potrebam po organiziranem varstvu predšolskih otrok. Prav zato bi morali še naprej skrbeti za pospešeno gradnjo vzgojnovarstvenih zavodov. Treba bo poskati še dodatne vire sredstev, saj s sprejeto prispevno stopnjo ne bo mogoče realizirati celotnega programa gradnje varstvenih ustanov.

Novice iz radovljiške občine

Na torkovi seji vseh predsednikov krajevnih organizacij SZDL, ki jo je sklical predsednik OK SZDL Janez Varl, so politično ocenili nedavne volitve, ki so jih tako po rezultatih kot po izvedbi v vsej občini uspešno opravili, zahvaljujoč predvsem dobrim pripravam in prizadevanju zlasti predsednikov krajevnih organizacij SZDL. Sledila je razprava o novih statutih krajevnih skupnosti in o pripravi za volilne konference v krajevnih organizacijah SZDL. Dogovorili so se tudi o pripravi za razpis novega referenduma za podaljšanje samopriskupnega občanov in delovnih organizacij za dograditev vseh šol, vrtcev in nekaterih drugih družbenih objektov.

Tridesetletnico ustanovitve varnostne službe so tudi v radovljiški občini proslavili s številnimi prireditvami in tekmovanji. V športnih srečanjih, ki so se pričela že 5. maja so se delavci milice pomerili s šahisti ŠD Lesce, Verige Lesce in psihiatrično bolnišnico Begunje, v kegljanju in streljanju pa z ekipami JLA iz garnizije Boh. Bela in Radovljica ter s športniki Elana Begunje. V soboto 11. maja je za vse aktivne in upokojene pripadnike varnostne službe in milice priredil sprejem v hotelu Grajski dvor v Radovljici predsednik občinske skupščine, Leopold Pernuš, na katerem je imel slavnostni govor sekretar občinskega komiteja ZK Jože Bohinc. Ob tej priložnosti so prejeli odlikovanja predsednika republike: Alojz Pogačnik — red republike z bronastim vencem in Marjan Fikfak — red zasluga za narod s srebrnim vencem. Red dela pa so prejeli miličniki Ignac Biskup, Alojz Bračič, Ciril Bremec, Anton Hribar, Viktor Sever in Matevž Stanonik. Jakob Marčič pa je prejel medaljo zasluga za narod. Trije miličniki so dobili tudi občinsko priznanje.

Na letošnji prireditvi Po poteh partizanske Ljubljane je sodelovalo tudi več sto udeležencev iz radovljiške občine. Na partizanskem maršu na 25 km so nastopile 4 mladinske ekipe, prav toliko pa tudi na štafeti zmage, kjer je ekipa mladinskega aktiva Kamna gorica zasedla odlično drugo mesto. Drugo mesto je zasedla tudi ekipa JLA iz Boh. Bele na štafetu tekmu. Na sobotnem manifestativnem pohodu po poteh tovarštva je sodelovalo več kot 250 mladih iz vseh MA občine.

Poleg zvezne štafete, ki so jo nadvse slovesno sprejeli v soboto 11. maja najprej v Begunjah, nato v Radovljici, Lescah, Bledu, Bohinju in v Gorjah, je pri mostu na Lancovem krenila tudi štafeta kajakašev po Savi. Štafeto so po Savi do Kranja spremljali štirje kajakaši. Povsod, kjer se je štafeta ustavila, so bile svečane prireditve s kulturnim programom, ki se jih je udeležilo veliko število mladine in občanov.

V torek 14. maja popoldne se je sestal na 4. sejo aktiv komunistov — neposrednih proizvajalcev, ki je razpravljala o izvajanju sklepov in stališč VII. kongresa ZKS in o uresničevanju programov dela občinske konference ZK. Razen tega so ocenili tudi volilno aktivnost, konstituiranje delegacij in nove občinske skupščine ter priprave na X. kongres ZKJ.

Dve organizira občinska konferenca ZM predtekmovanje ekip MA v kvizu Družbenopolitična dogajanja in aktualni dogodki od januarja do aprila 1974. Finale kviza bo na dan mladosti v Kazini na Bledu. V tem tednu so se zvrstila tudi finalna tekmovanja v nogometu, rokometu in košarki, ki jih v počastitev meseca mladosti organizira občinska konferenca ZM.

V sredo, 8. maja so na seji delovne skupnosti delavske univerze Radovljica, ki so se je udeležili tudi predsednik skupščine in predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij, TIS in TKS ter komisija za verifikacijo delavskih univerz pri republiškem sekretariatu za kulturo in prosveto, obravnavali pogoje za dejavnost DU. Po temeljiti analizi poslovanja te ustanove so ocenili, da so dani vsi pogoji za njeno verifikacijo.

V torek, 21. maja se bo sestala v graščinski dvorani v Radovljici skupščina kulturne skupnosti na 5. redni seji, ki bo obravnavala poročilo o kulturni dejavnosti in zaključnem računu za 1973. Razen tega bodo obravnavali in sprejeli program in finančni načrt za 1974. leto.

Prejšnjo soboto in nedeljo, 11. in 12. maja so na povabilo ZKPO gostovali v Boh. Češnjici, v Podnartu in v Ribnem slovenski študenti s Koroškega, ki so člani kulturne skupine Oder 73 s Pliberka. Pred številnimi gledalci so uprizorili satirični kabaret z izvirnim delom Anite Hudl, z naslovom Šel je popotnik skozi koroški vek. Povsod so mlade koroške goste pristrčno sprejeli ter jih nagradili s šopki in knjižnimi darili.

Krajevna skupnost Radovljica je pred dnevi postavila na najbolj vidnih točkah mesta 13 velikih pločevinastih tabel za plakiranje. V kratkem pa bo KS sprejela tudi predpis, s katerim bo urejeno plakiranje, ki ga bo prevzela posebna služba KS. S tem bodo preprečili divje lepljenje raznih plakatov in reklamnih napisov, ki so močno kazili mesto.

Na II. občinskem tekmovanju ekip prve pomoči mladih članov RK iz vseh osnovnih šol radovljiške občine, ki je bilo v petek 10. maja v Radovljici, se je najbolj izkazala ekipa iz osnovne šole Boh. Bistrica I., ki je zbrala 97,16 točk. Vrstni red ostalih ekip pa je bil naslednji: — Gorje 97 točk; Lesce 96,83; Boh. Bistrica II. 87,16; Radovljica 76,33; Bled 69,50 in Lipnica 67,16 točk.

Aktiv komunistov — kulturnih delavcev je na zadnji seji sklenil, da bo dal pobudo za ustanovitev kluba kulturnih delavcev, v katerega bodo vključili vse poklicne kulturne ustvarjalce in umetnike, ki živijo in delajo v radovljiški občini. Kulturni skupnosti pa je aktiv predložil, da bo nosilec te naloge, ki naj jo skuša realizirati že do junija.

Krajevni odbor ZRVS Radovljica, bo v okviru občinskega programa vojaškega strokovnega usposabljanja rezervnih starešin, v soboto 18. maja dopolne organiziral orientacijsko taktični pohod in strokovne izpite za svoje člane. Do 15. junija bodo v vseh 20 KO ZRVS izvedli pohode in s tem zaključili programirane akcije za 1973/74 leto.

V okviru kulturne akcije in programa gledaliških gostovanj je v petek 10. maja jeseniško gledališče Tone Cufar uprizorilo v Radovljici komedijo Štuke pa ni. Z istim delom so se jeseniški gledališčniki predstavili v soboto 11. maja v Gorjah, 26. maja pa bodo nastopili tudi v Podnartu.

Številne prireditve za mesec narcis

V Planini pod Golico bo letos v okviru Meseca narcis, ki so tačas v polnem razcvetu, več prireditev.

V soboto, 18. maja bo ob 14.30 na Gasilskem vrtu slovesen sprejem železarskih godb na pihala z Jesenic, Štor in Raven, ki bodo v organizaciji komisije za kulturo Slovenske železarne in železarne Jesenice imele promenade koncert. Srečanje sodi v okvir praznovanja 100-letnice obstoja in uspešnega dela pihalnega orkestra Jeseniških železarjev in tesnejšega medsebojnega sodelovanja. Po srečanju bo za godbenike pripravljen skupen piknik.

V organizaciji turističnega društva Planina pod Golico in pod vodstvom sodelavcev radia Jesenice bo v nedeljo, 19. maja osrednja prireditev. V kulturnem programu, ki se bo začel ob 13. uri, bo nastopil domači pevski zbor, več pesmi bodo zapeli mladinke okteta s Planine pod Golico, nato pa bo sledil nastop mladih recitatorjev in folklorne skupine iz Planine pod Golico.

Predvidoma ob 14. uri bo volitev »miss narcis«. To bo s pomočjo udeležencev izvedla posebna žirija, ki jo je imenovala turistično društvo tega kraja. Po izvolitvi bo prosta zabava, na kateri bo igral ansambel »Bergant«.

Zaključna prireditev Meseca narcis bo 2. junija, ko bodo planinci tega kraja, s planinci z Jesenic in Ljubljane, pripravili izlet na Golico. Isti dan popoldne pa bo prosta zabava na gasilskem vrtu v Planini pod Golico. Za prevoz udeležencev na osrednjo prireditev 19. maja bo poskrbel Viator TOZD Jesenice. Glede na to, da organizatorji pričakujejo to nedeljo nad desetstisoč izletnikov, bo ta dan na cesti v Planino pod Golico, ki je letos asfaltirana že do pod vrha, veljal poseben prometni režim, za kar bodo skrbeli člani postaje Milice Jesenice.

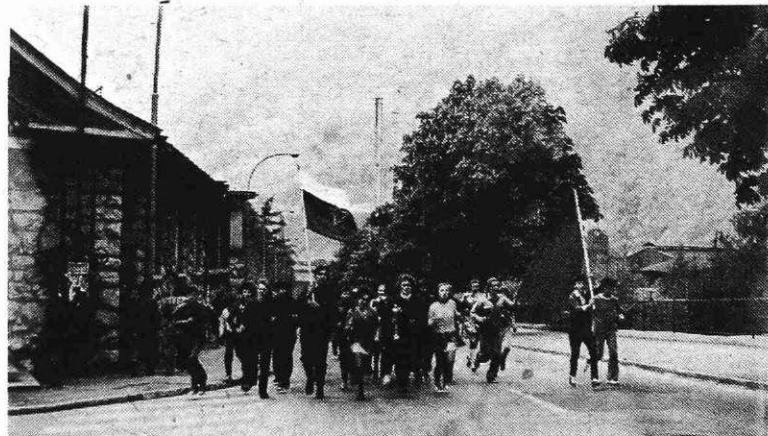
V kolikor bo ta dan slabo vreme, bo turistično društvo Planina pod Golico po radiu Jesenice in Ljubljana sporočilo, da se osrednja prireditev prestavi na nedeljo 26. maja. B

Upokojencem je potrebna rekreacija

Komisija za rekreacijo, kulturo in oddihe pri društvu upokojencev na Jesenicah je že nekaj časa razmišljala o ureditvi balinišča, ki bi nudilo članom zdravo rekreacijo na čistem zraku. Zaprlosili so gradbeno podjetje Gradis na Jesenicah za potreben gradbeni material. Le-to se je prošnji odzvalo in dalo brezplačno 3 kubične metre betona, kubični meter mivke in kamion gramoz.

Dela so se lotili upokojenci sami. Z betoniranjem potrebnega opornega zidu in z odkopom nasipa so že gotovi. Prihodnji teden bodo utrjevali balinišče, ga obdali z lesenimi plohi, uredili okolico, postavili mize in klopi in balinišče v izmeri 15 krat 3 m bo nared.

S pridobitvijo omenjenega balinišča bo dom upokojencev na Jesenicah mnogo pridobil, saj so bili doslej obiskovalci navezani le na točilnico in dvorano, ki se je poslužujejo v glavnem igralci družabnih iger. Ob otvoritvi balinišča bodo ustanovili balinarski klub društva, uvedli redno balinanje in povabili k zdravemu športu tudi mlajše, da bo balinišče v polni meri služilo svojemu namenu. Po dograditvi balinišča bodo postavili tudi rusko kegljišče, če bo zanj zanimanje.

Štacija mladosti na Jesenicah

Razprava na skupščini temeljne izobraževalne skupnosti Jesenice

V ponedeljek, 6. maja, je bila sedma redna skupščina TIS Jesenice, na dnevnem redu je bilo kar sedem točk. Najprej je tekla beseda o zaključnem računu za leto 1973. Iz razprave je bilo razvidno, da so bili ustvarjeni manjši dohodki in da je bilo za pokritje izdatkov treba porabiti del rezerve. Dotok sredstev je bil zelo neenakomeren in je bila realizacija proračuna dosežena šele v mesecu januarju 1974.

Za osnovno dejavnost TIS je bilo porabljen kar 71,32 % vseh razpoložljivih sredstev, za vse ostale dejavnosti v okviru TIS je ostalo še 28,68 %. Skupščina je po temeljiti razpravi sprejela in potrdila predloženi zaključni račun.

Sledila je razprava o predlogu stroškovnih cen v vzgojno varstvenih zavodih. Predlog je izdelala skupnost otroškega varstva. Predložene cene za varstvo otrok so zelo različne, in se gibljejo od 390,00 do 640,00 dinarjev. Cene v vzgojno varstvenih zavodih, ki so priključeni šolam so nižje, kot pa v samostojnih zavodih. Za varstvo dojenčkov je le ena cena in sicer 1.000,00 dinarjev, ker jih tudi sprejema samo ustanova na Jesenicah. V predloženih cenah pa ni všteta amortizacija. Če bi dodali še amortizacijo, bi bile cene v poprečju kar za 150,00 dinarjev višje. V razpravi je bilo pojasnjeno zakaj nastajajo razlike v cenah, sicer pa je bil predlog sprejet.

V tretji točki dnevnega reda so na skupščini obravnavali osnutek diferenciranih oskrbnin, ki jih bodo plačevali starši, ki imajo otroke v teh zavodih. Tudi ta predlog je pripravila temeljna skupnost otroškega varstva. Višina prispevkov je odvisna od višine skupnega dohodka na člana družine po principu, kdor več dobi naj tudi več prispeva.

Razprava po tem vprašanju je bila razmeroma živahna. Iz nje je bilo razvidno dvoje mnenj in sicer del udeležencev v razpravi je zagovarjalo osnutek s tolmačenjem, da so tisti z višjimi dohodki že razmeroma dovolj obremenjeni z raznimi davkami in prispevki. Drugi del navzočih pa se je ogreval za predlog, da se lestvica popravi v korist tistih, ki imajo nižje osebne dohodke. Priporočila so bile tudi zakaj odstotek ne raste sorazmerno, kar se opazi posebno pri zgornjih kategorijah. Največ pripomb pa je bilo na osnutek, ki predvideva da vsem tistim, ki imajo več kot 1.600,00 dinarjev dohodka na člana družine, ne glede kakšna je dokončna vsota, družba daje kar 30 % regresa, ali bolje rečeno prispeva za varstvo otroka. Po daljši razpravi je skupščina predlog uvrstila in sprejela novega. Da bi bila bolj razvidna razlika med obema predlogoma, navajamo oba:

Predlog temeljne skupnosti otroškega varstva:

Višina dohodka	prispevek staršev	prispevek družbe
400	0 %	100 %
od 500 do 700	20 %	80 %
od 700 do 900	30 %	70 %
od 900 do 1200	45 %	55 %
od 1200 do 1400	60 %	40 %
od 1400 do 1600	65 %	35 %
od 1600 pa dalje	70 %	30 %

Predlog skupščine temeljne izobraževalne skupnosti:

Višina dohodka	prispevek staršev	prispevek družbe
do 500	0	100 %
od 500 do 600	10 %	90 %
od 600 do 700	20 %	80 %
od 700 do 900	30 %	70 %
od 900 do 1200	45 %	55 %
od 1200 do 1400	60 %	40 %
od 1400 do 1600	70 %	30 %
od 1600 do 1900	80 %	20 %
od 1900 dalje	90 %	10 %

Predlog TIS nedvomno izhaja iz bolj objektivnih osnov. Tako spremljen predlog osnutka diferenciranja prispevka, bo morala skupnost otroškega varstva še enkrat obravnavati.

Ker so vzgojno varstveni zavodi že obvestili starše, da bodo prispevali po predloženem osnutku, ker so menili, da bo tudi tak sprejet, je skupščina TIS sprejela sklep, da se plačevanje po novi predloženih lestvici začne šele z novim šolskim letom 74/75, do takrat, da velja predlog temeljne skupnosti otroškega varstva.

Po vsej verjetnosti bo takih in podobnih razprav, ko se bo šlo za porabo denarja, katerega prispevajo na osnovi samoupravnih dogovorov proizvajalci še več in so tudi potrebne.

V nadaljevanju seje skupščine so razpravljali o samoupravnem spo-

razumu oziroma programu TIS Jesenice za leto 1974 in o združevanju sredstev za uresničitev programa. Sporazum so v glavnem podpisale vse TOZD, razen dveh. Ena TOZD bo sporazum še podpisala, tako da ostane samo ena, ki tega sporazuma ni podpisala. Na seji so obravnavali tudi zakon o izobraževalnih skupnostih in poročilo o dosedanjem delu vzgojno izobraževalnega zavoda Jesenice.

Udeležba na seji skupščine je bila kar zadovoljiva in je v razpravi sodelovala skoraj večina navzočih članov. S. T.

Javorniški Svobodaši gostujejo v Trbovljah

V rudarskih Trbovljah se že več mesecev intenzivno pripravljajo na praznovanje 50-letnice zloma OR-JUNE.

DPD Svoboda II Trbovlje je v program praznovanja uvrstilo tudi socialno dramo proletarskega pisatelja Toneta Čufarja z Jesenic LJUBEZEN V KLETI. S to igro bodo člani dramskega odseka javorniške Svobode gostovali danes zvečer na odru Svobode II.

Letošnje gostovanje v Trbovljah je pomembno tudi zato, ker bodo obudili spomine na prvo srečanje pevskih zborov obeh društev pred dvajsetimi leti. Takrat so se dogovorili za medsebojno izmenjavo obiskov, tako da so v vsaki sezoni izmenjali po eno gostovanje (koncert pevskega zbora, gledališka predstava).

Z nocojšnjo predstavo socialne drame Ljubezen v kleti v Trbovljah, dramski odsek javorniške Svobode zaključuje sezono, ki je bila v primerjavi s prejšnjimi, najbolj uspešna. Po večletnem premoru je uspelo, da so v eni sezoni uprizorili tri različna odrska dela. Najprej Ribičičovo igro za otroke Mezinček, v režiji Janeza Kejžarja, nato komedijo Hotel Plaza, ki jo je režiral Franci Tušar. Za 40-letnico delovanja, pa so naštudiralci že omenjeno igro Ljubezen v kleti, prav tako v režiji Janeza Kejžarja. Dosedanji sedem predstav si je ogledalo več kot 1000 ljudi.

Člani dramskega odseka, ki ga sestavljajo predvsem mladi, pa ne bodo mirovali tudi v prihodnjih mesecih. S prostovoljnim delom bodo pod odrom delavskega doma uredili prostore in jih ob praznovanju krajevnega praznika izročili svojemu namenu.

Rokomet

OBČINSKO PRVENSTVO OSNOVNIH ŠOL

Za osnovno šolo na Jesenicah se je dne 8. maja pričelo občinsko prvenstvo v rokometu za osnovne šole. Sodelovale so štiri ekipe: SSD Kranjska gora, SSD Žirovnica, SSD Prežihov Voranc in SSD Tone Čufar Jesenice.

Vreme je bilo ugodno za dobro in hitro igro. Najprej sta se srečali moštvi SSD Kranjska gora in SSD

Jeseniški kulturni delavci v Celovcu in na Obirskem

Jutri v soboto 18. maja bodo jeseniški kulturni delavci celodnevni gostje Slovenske prosvetne zveze v Celovcu — Avstrija. V dopoldanskih urah bodo imeli predstavniki kulturno umetniškega kluba Tone Čufar pri istovimenski Svobodi Jesenice, ki se jima bosta pridružila tudi dva predstavnika kulturnega življenja radolviške občine: razgovor o medsebojnem sodelovanju in o sedanjih kulturni tvornosti Slovencev v Avstriji. Z razgovorom bodo nadaljevali popoldan na Obirskem, v katerem bodo sodelovali tudi slovenski besedni ustvarjalci z avstrijske Koroške. Proti večeru pa se jim bo pridružil še ženski pevski zbor Jesenice, ki bo imel pod vodstvom zborovodja Milka Škoberneta na Obirskem koncert, dva recitatorja pa bosta predstavila partizansko liriko pesnika Miha Klina, ki je nastala v času njegove udeležbe v partizanskih enotah na avstrijskem Koroškem.

Jutrišnje srečanje s kulturnimi delavci slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji sodi v že tradicionalno vsakoletno izmenjavo srečanj in v okviru ustvarjanja enotnega kulturnega prostora. Predvidoma bodo v jeseni koroški kulturniki vrnili obisk Jesenicam.

Jeklar bo gostoval na Koroškem

V sporazumu s Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu, kulturno skupnostjo Jesenice in Zvezo kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice, se bo pevski zbor jeseniških železarjev Jeklar, odzval vabilu slovenskega kulturnega društva v Ločah na Koroškem. V tamkajšnjem občinskem domu bo priredil samostojen koncert v nedeljo, 26. maja. V programu, ki bo obsegal umetne, tuje in predvsem narodne pesmi, bosta nastopila z opernimi arijami tudi člana zbora Jaka Jeraša in Andrej Kosem. Jeraša, ki je solist ljubljanske opere, Kosem pa, ki je član mestnega gledališča v Celovcu.

Ob tej priložnosti se bosta oba zbora dogovorila o vsakoletni izmenjavi gostovanj. Med narodnimi pesmimi bo zapel Jeklar tudi »Nmau čez izaro«, ker je ta pesem nastala v Ločah, med partizanskimi pa Tam na Pugled gori, da se bo z njo poklonil pokojnemu koroškemu pevcu in komponistu Luki Kramolcu.

V kolikor bo za gostovanje Jeklarja zanimanje tudi med Jeseničani, bo organiziranje posebnih avtobusov za udeležence izleta v Loče.

Tone Čufar Jesenice. Tekma je bila dinamična in razburljiva, saj je bilo na eni, kot na drugi strani veliko dobrih strelcev. Sodnik Jelovšek iz Kranjske gore je odlično sodil tekmo. Čeprav so Kranjskogorci odlični tehniki v rokometu, niso mogli razbiti obrambe nasprotnikov. Končni rezultat je bil 12:3 za ekipo SSD Tone Čufar.

Druga tekma je bila med SSD Žirovnica in SSD Prežihov Voranc Jesenice. Tekma ni bila tako razburljiva kakor prva. Končni rezultat je bil 8:4 za SSD Prežihov Voranc.

Tekma med SSD Kranjska gora in SSD Žirovnica ni bila odigrana.

Po partizanskih poteh na Pristavo

Občinska konferenca Zveze mladine in občinski odbor Zveze združen borcev prirejata vsako leto že tradicionalni pohod mladine po partizanskih poteh na Pristavo. Letošnji pohod bo na dan mladosti, v soboto, 25. maja. Cankarjev bataljon sestavljajo člani mladinskih aktivov Javornik, Kranjska gora in Rateče. Zbor Cankarjevega bataljona bo pred spomenikom padlih borcev na Javorniku ob 6. uri.

Iz Javornika bo Cankarjev bataljon odšel na pot najprej do Valvasorjevega doma, nato do žage v Javorniškem rovtu in do Pristave, kjer bo zbor vseh odredov in bataljonov. Mladince, ki bodo odšli na pot v sestavi Cankarjevega bataljona naprošamo, da se primerno oblečejo, medtem ko bo občinska konferenca Zveze mladine poskrbela za prehrano na Pristavi ter za prevoz mladincev iz Kranjske gore in Rateč.

Pionirji in mladinci iz osnovnih šol bodo vključeni v svoje bataljone in odrede. Mladinci z območja krajevnih skupnosti Javornik — Koroška Bela se lahko prijavijo za udeležbo na pohodu pri predsedstvu mladinskega aktiva Javornik — Koroška Bela.

RAZPIS Gregorčičevih plaket za leto 1974

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Gregorčičevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Gregorčičevih plaket za leto 1974.

Gregorčičeve plakete se podeli organizacijam ali posameznikom za:

- aktivnost in uspehe razvijanja množičnosti na področju telesne kulture;
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela;
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture;
- tekmovačne dosežke na pomembnejših tekmovanjih;
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, telesno kulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagajencev do 1. julija 1974.

Skupščina občine Jesenice

RAZPIS Čufarjevih plaket za leto 1974

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Čufarjevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Čufarjevih plaket za leto 1974.

Čufarjeve plakete se podeli kulturno-prosvetnim organizacijam ali posameznikom ter kot priznanje za aktivno delovanje na kulturno-prosvetnem in umetniškem področju ter za izredni prispevek k rasti in dosežkom kulturno-prosvetne dejavnosti na območju občine Jesenice.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, kulturno-prosvetne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagajencev do 1. julija 1974.

Skupščina občine Jesenice

Čez 600 pevcev in glasbenikov na letošnjem srečanju z našimi zbori

Danes, 17. maja, se bo na že tradicionalnem Srečanju z našimi zbori v gledališki dvorani na Jesenicah v dveh delih predstavilo 14 pevskih zborov in dve instrumentalni skupini naše občine. Občinska Zveza kulturno prosvetnih organizacij, ki je organizator tega srečanja, je prireditev delila na dva dela. V popoldanskem delu s pričetkom ob 17. uri se bodo predstavili pionirski in mladinski zbori in sicer:

Zborček cicibanov s spremljavo Orffa glasbene šole Jesenice (zborovodkinja Rajka Pejič), oddelek glasbene šole Jesenice na osnovni šoli v Mojstrani s skupino blok flavt, kitar in harmonik (vodja Ivan Jenko), pionirski zbor osnovne šole Žirovnica s spremljavo Orffa in klavirja (zborovodkinja Rajka Pejič), pionirski zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice (zborovodja Boris Jurič), pionirski zbor osnovne šole Tone Čufar (zborovodkinja Mira Mesarič), pionirski in mladinski zbor osnovne šole Kranjska gora s spremljavo Orffa in harmonike (zborovodja Janez Mlakar), mladinski zbor osnovne šole Žirovnica (zborovodja Marjan Jemec), mladinski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice (zborovodja Boris Jurič) in mladinski zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice (zborovodja Boris Jurič).

V večernem delu s pričetkom ob 19.30 uri, bodo nastopili ženski, moški in mešani zbori ter pihalni orkester Jeseniških železarjev. Predstavili se bodo:

Oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica (zborovodja Marjan Jemec), ženski zbor Jesenice (zborovodja Milko Škoberni), moški zbor društva upokojencev Javornik-Koroška Bela (zborovodja Jakob Veber), moški pevski zbor DPD Svoboda Kranjska gora (zborovodja Marjan Vodopivec), moški zbor Jeklar (zborovodja Polde Ulaga), mladinski zbor Blaž Arnič ob spremljavi pihalnega orkestra Jeseniških železarjev (dirigenta Janko Pribošič in Rado Kleč) in samostojno pihalni orkester Jeseniških železarjev (dirigent Rado Kleč).

Vsi nastopajoči zbori in ansambli se bodo predstavili vsak s po tremi pesmimi oziroma skladbami.

Vsekakor je to mogočna in masovna manifestacija zborovske in instrumentalne amaterske glasbene aktivnosti v jeseniški občini, ki zasluži vso pozornost občinstva in vse naše javnosti.

Zadnja tekma, ki je odločala o občinskem prvaku, je bila med SSD Tone Čufar in SSD Prežihov Voranc. Ta tekma je tudi odločala, katera ekipa bo zastopala občino na gorenjskem tekmovanju osnovnih šol. V tem srečanju je prepričljivo zmagala ekipa SSD Tone Čufar z rezultatom 15:6.

Leon Leskovšek

RK SAVA — GOR. SEJEM; RK JESENICE 23:24

Kranj, 11. maja igrisce RK Save, tekma I. GRL med ekipama RK SAVA — Gorenjski sejem iz Kranja in RK Jesenice, teren primeren za igro, gledalcev 100, sodnik Bartol iz Kranja.

Moštvo Jesenice: Šporar I, Rebolj 2, Geršak, Pogačnik 6, Prešeren 9, Šubic 1, Pavlič 4, Rozman, Šporar II, Radenovič 1, Dizdarevič 1.

To je bil derbi prve gorenjske rokometne lige, borba za prvo mesto in vodilno pozicijo na lestvici, bila je borba živcev, borba za vsako žogo. Naloga obeh ekip je bila, zadeti čim večkrat nasprotnikovo mrežo in zaradi manj storjenih napak, so Jeseničani zapustili igrisce Save naporaženi.

Prvi so povedli Jeseničani, domači so izenačili in zaporedoma dosegli še dva zadetka, gostje pa so spet izenačili na 3:3. Za tem so Jeseničani, prevzeli pobudo in ves čas vodili, najvišjo razliko pa so dosegli pri rezultatu 11:8. Kranjčani so nato s hitrimi protinapadi rezultat izenačili (11:11), do polčasa pa je vsaka ekipa dosegla še po en zadetek.

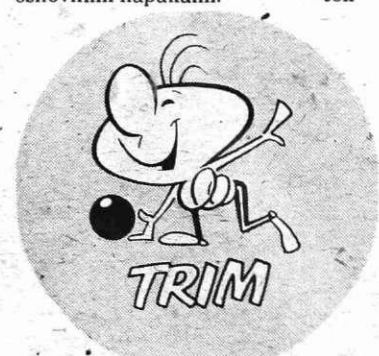
V drugem polčasu sta se obe ekipi menjavali v vodstvu vse do rezulta-

ta 21:21, nakar so Jeseničani dosegli tri zadetke, kar je bilo dovolj za zmago. Jeseniški rokometasi so s to zmago prevzeli vodstvo na lestvici s 26 točkami, drugi so rokometasi Save, tretja je ekipa Kranjske gore itd.

Zmaga jeseniške ekipe je zaslužena, še posebej, ker je bila dosežena v gosteh. Do konca prvenstva so ostale še tri kola in nagrada za zmago v splošnem delu bo tekmovanje v višji skupini. To bo nedvomno na igrisce za osnovno šolo privabilo večje število gledalcev, saj bodo tekme kvalitetnejše in še bolj zanimive.

Rokometasi so v Kranju prikazali odlično in borbeno igro. Za zmago je zaslužna vsa ekipa, od vratarja Šporarja, do kapetana ekipe Pogačnika in najboljšega strelca Gorenjske Prešerna. Ekipi za zmago lahko čestitamo in ji v bližajočem finalnem tekmovanju želimo odlične rezultate.

Obe ekipi sta pohvalili odličnega sodnika Bartola, ki je o tekmi dejal, da je bila dinamična, vendar pa z osnovnimi napakami. -tok

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER IN ŽELEZARNA JESENICE, JESENICE NA GORENJSKEM

RAZPISUJETA

sprejem učencev v šolskem letu 1974/75 v naslednje šole:

POKLICNA KOVINARSKA, METALURŠKA IN ELEKTRO ŠOLA

Vpisali bomo:

- 45 učencev za strojne mehanike (strojne ključavničarje),
- 10 učencev za ključavničarje varilce,
- 5 učencev za orodne ključavničarje,
- 20 učencev za strugarje,
- 5 učencev za vodovodne instalaterje,
- 30 učencev za obratne elektrike.

Vpisni pogoji so:

- uspešno končana osnovna šola
- možen je pogojni vpis s popravnim izpitom iz tujega jezika, ki ga mora učenec naknadno opraviti,
- da je učenec telesno in duševno zdrav,
- starost največ 18 let.

Ugodnosti šolanja so:

- učenci prejemajo mesečno štipendijo, ki jo daje železarna Jesenice in je odvisna od letnika in učnega uspeha, giblje pa š od 160.— do 650.—,
 - učenci iz oddaljenih krajev lahko stanujejo v domu učencev,
 - oskrbnino v domu učencev regresira železarna Jesenice; višina regresa je odvisna od osebnega dohodka staršev na družinskega člana in je na primer 100 % pri osebnem dohodku staršev do 650.— na družinskega člana,
 - učenci dobijo brezplačno malico,
 - učenci so zdravstveno in nevarno zavarovani,
 - učenci prejmejo v času šolanja 3 delovne obleke.
- Šolanje traja tri leta.

ŠOLA ZA METALURŠKE DELAVCE

Vpisali bomo:

- 15 učencev za talilce pri plavžu, SM peči in elektro peči,
- 15 učencev za valjavce,
- 15 učencev za žičarje,
- 20 učencev za hladno valjavce.

Vpisni pogoji so:

- uspešno končanih najmanj šest razredov osnovne šole in izpolnjena obveznost osnovnega šolanja,
- da je učenec telesno in duševno zdrav,
- starost največ 18 let.

Ugodnosti šolanja so:

- Učenci šole za metalurške delavce uživajo enake ugodnosti kot učenci poklicne šole.
- Šolanje traja dve leti.

TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

Vpisali bomo:

- 30 učencev v metalurški oddelku,
- 30 učencev v strojni oddelku.

Vpisni pogoji so:

- uspešno končana osnovna šola,
- uspešno opravljen pisni preizkus znanja iz slovenščine in matematike,
- odlični in prav dobri učenci so oproščeni preizkusa znanja,
- da je učenec telesno in duševno zdrav,
- starost največ 18 let.

Pisni preizkus znanja iz slovenščine in matematike bo 28. 6. 1974 ob 9. uri. Navedenega dne naj pridejo v šolo vsi učenci, ker bodo dobili ustrezna navodila.

Ugodnosti šolanja so:

- Železarna Jesenice bo štipendirala 20 učencev metalurškega in 5 učencev strojnega oddelka. Učenci iz oddaljenih krajev lahko stanujejo v domu učencev.
- Šolanje traja štiri leta.

PRIJAVA ZA SPREJEM

Za sprejem v eno izmed navedenih šol izpolnite prijavo, kolkovano z 2.— din obr. 1.20, ki ga dobite v knjigarnah. V prijavi napišite poleg ostalih podatkov še naziv šole in poklic, za katerega se želite šolati. K prijavi za sprejem priložite:

- spričevalo o končani osnovni šoli,
- rojstni list,
- zdravniško potrdilo.

Za sprejem v dom učencev napišite prošnjo in ji priložite:

- potrdilo o premoženjskem stanju in številu članov skupnega gospodinjstva,
- potrdilo o osebnih dohodkih vseh zaposlenih v skupnem gospodinjstvu.

Prijave in prošnje za sprejem v dom učencev pošljite do 28. 6. 1974 na naslov: Železarski izobraževalni center Jesenice, 64270 Jesenice.

V primeru, da bodo ostala razpisana mesta prosta, bo vpis možen do 1. 9. 1974.

O sprejemu v šolo in pričetku pouka boste pisмено obveščeni.

PROSTO DELOVNO MESTO

Tobak Ljubljana TOZD trgovina na drobno OE Jesenice razpisuje prosto delovno mesto:

administratorke v skladišču Jesenice

Pogoji: Poleg splošnih pogojev se zahteva obvladanje strojepisja ter delno znanje materialnega knjigovodstva. Zahtevana praksa najmanj 5 let v administraciji.

Pisemne ponudbe z dokazili o izpolnjenih pogojih naj kandidati pošljejo v 14 dneh po objavi, na naslov:

Tobak Ljubljana skladišče Jesenice, cesta na Golico 10 c.

PROSTO DELOVNO MESTO

TEHNIŠKI BIRO JESENICE razpisuje prosto delovno mesto direktorja.

Potrebna izobrazba: dipl. strojni inženir z desetletno prakso oziroma petletno prakso na vodilnih delovnih mestih.

Delovno mesto zahteva usposobljenost za vodenje ljudi, organizacijo dela in znanje tujega jezika.

Nastop službe po dogovoru.

Prijave z dokazili o šolski izobrazbi in praksi vložite do 15. junija 1974 komisiji za medsebojne odnose pri TBj.

O izidu razpisa boste obveščeni do 20. junija 1974.

DEŽURNE TRGOVINE OB NEDELJAH V ČASU POLETNE SEZONE 1974

- V nedeljo 19. maja sta dežurni trgovini
- samopostrežba Specerija market UNION.
- klasična Rožca 7 Koroška Beia — v vasi

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi ljubega moža in očeta

TONETA SVETLINA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sodelavcem, ki so ga spremili na njegovi mnogo prežgani zadnji poti in nam ob tem hudem udarcu nudili pomoč, nam pisмено ali ustno izrekli sožalje, počastili pokojnikov spomin z venci in cvetjem in s številno udeležbo pri pogrebu. Lepa hvala zdravnikom in ostalemu osebju internega oddelka bolnišnice na Jesenicah za zdravljenje, prizadevanje in skrbno nego. Hvala vsem športnikom, športnim delavcem iz občine in drugih krajev, članom TVD Partizan Jesenice in predsedniku tov. Baldermanu, predsedniku Sankaške zveze Slovenije tov. Delopstu in predsedniku sankaškega kluba Jesenice tov. Jelovčanu za vso pomoč, pozornost in poslovljne govore. Hvala vsem športnim sodnikom in vsem tistim, ki so držali častno stražo. Hvala tudi zastopniku krajevnih skupnosti Podmežaklja tov. Rozmanu za poslovljne besede ob odprtem grobu. Hvala našim dobrim sosedom, posebno Račičevim in Jeralovim, kakor tudi tov. Dimi Gerdej za vso pomoč, kakor tudi vsem ostalim. Hvala voznikom osebnih avtomobilov, kakor tudi Železarni in vsem, ki sočustvujete z nami. Še enkrat iskrena hvala!

ZALUJOČI: žena Francka ter sinova Boris in Milan z družinama

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

FAIKA ZAIMOVIČA

se iskreno zahvaljujemo zdravniku dr. Dražiču za obiske na domu, dr. Branku Čehu za tolažbo in razumevanje ter osebju bolnice na Jesenicah in dr. Ogrinovi za vsestransko pomoč. Zahvaljujemo se sodelavkam in sodelavcem ter osnovni organizaciji sindikata elektroodnega obrata za denarno pomoč, kakor tudi sodelavcem iz obrata površinske obdelave in skladišča v valjarni Bela. Za vso pomoč v dneh težke izgube se zahvaljujemo sosedom iz Savske ceste št. 21, 22, 23, prav tako tudi za denarno pomoč. Posebej se zahvaljujemo družinam: Pašič, Mujezinović in Cveti Hasanbegović. Vsem še enkrat iskrena hvala.

ZALUJOČI: žena Fatima, hčerke Edina, Semka, Elvira, sinova Mirsad in Edo ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob tragični in boleči izgubi dragega sina in brata

GORANA RABIČA

se iskreno zahvaljujemo gorskim reševalcem iz Mojstrane in Jesenic in dr. Ažmanu za vso pomoč. Nadalje se zahvaljujemo tehnični srednji šoli Jesenice, sodelavcem iz obrata hladna valjarna, mladini Železarni ter darovalcem vencev in cvetja. Zahvaljujemo se še vsem planinskim in smučarskim društvom, sosedom za vso pomoč v dneh težke izgube, govrnikom za poslovljne besede ob odprtem grobu ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

ZALUJOČI: oče Mihael, mama Antonija, bratje in sestra ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega sina in brata

FRANCIJA RAVNIKARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Zasut s cvetjem, obdan s sorodniki, prijatelji in znanci, je mnogo prežgani odšel na zadnjo pot. Dolžni smo zahvaliti vsem za izraze sočutja in številno cvetje.

Najtoplejšo zahvalo izrekamo njegovim prijateljem, sodelavcem, sosedom, uslužbenecem zobne ambulante, Minki Javorski, za pomoč na domu, pevcem, voznikom osebnih vozil za storjene usluge in vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti.

vsi njegovi

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

18. maja nemško jugoslovanski barvni film BELI VOLKOV ob 15. uri, režija Boško Bosković, v glavni vlogi Gojko Mitić

18. in 19. maja francosko italijanski barvni film ZADNJI TANGO V PARIZU ob 17. in 19.30, režija Bernardo Bertolucci, v glavni vlogi Marlon Brando, zaradi dolžine filma in na zahtevo distribucije so cene zvišane, po 18. členu Zakona o filmu ne dovolimo ogleda mladini do dopolnjenega 16. leta starosti.

20. in 21. maja britanski barvni film HOLANDSKA ZVEZA ob 17. in 19. uri, režija Geoffrey Reeve, v glavni vlogi Sven Bertil Taube

22. maja nemški barvni film HELGA ob 17. in 19. uri, režija Erich Bender, v glavni vlogi Rut Gassman

23. maja ZAPRTO

24. maja ameriški barvni film POLETNI MORILEC ob 17. in 19. uri, režija A. Isasi, v glavni vlogi Chris Mitchem

25. maja ameriški barvni film DVOBOJ ob 17. in 19. uri, režija Steven Spielberg, v glavni vlogi Dennis Weaver, film je bil prikazan na Festu 74.

KINO PLAVŽ

18. in 19. maja britanski barvni film HOLANDSKA ZVEZA ob 18. in 20. uri

20. in 21. maja francosko italijanski barvni film ZADNJI TANGO V PARIZU ob 18. in 20.30, zaradi dolžine filma in na zahtevo distribucije so cene zvišane, po 18. členu Zakona o filmu ne dovolimo ogleda mladini do dopolnjenega 16. leta starosti.

22. maja ZAPRTO

23. maja ameriški barvni film POLETNI MORILEC ob 18. in 20. uri

24. maja zapadno nemški barvni film HELGA ob 18. in 20. uri

25. maja ameriški CS barvni film SAVDER ALI PASJE ŽIVLJENJE ob 18. in 20. uri

KINO KRANJSKA GORA

18. maja francoski barvni film AMERIŠKA NOČ

19. maja ameriški barvni film TISTI, KI ZAVDARJA PO ZNOJU IN SMRTI

22. maja britanski barvni film HOLANDSKA ZVEZA

23. maja zapadno nemški barvni film HELGA

25. maja francosko italijanski barvni film ZADNJI TANGO V PARIZU

RAZPIS

za vpis v 1. letnik gimnazije Jesenice za šolsko leto 1974/75.

V šolskem letu 1974/75 bo gimnazija Jesenice sprejela do 105 dijakov v 1. letnik. Prošnje za razpis je treba vložiti do 21. junija 1974 na naslov: Razpisna komisija pri gimnaziji Jesenice.

Pogoji za vpis so naslednji:

1. uspešno dovršena osemletna osnovna šola

2. starost do 18 let

Kot prošnjo na razpis naj kandidati izpolnijo »Prijavo za vpis v 1. letnik gimnazije« (obrazec 1,20), ki se dobi v knjigarni. Priložiti je treba naslednje dokumente:

1. dijaško knjižico iz vseh nižjih razredov osnovne šole

2. zaključno spričevalo v originalu

Prijavo je treba kolkovati z 1.— din državne takse. Na zadnji strani prijave mora vsak dijak navesti, katerega tujega jezika se želi učiti poleg angleščine, ki je na šoli prvi obvezni tuj jezik. Drugi tuj jezik, ki bo prav tako obvezen, si bodo dijaki lahko izbrali. Za izbiranje predmeta prideta v pošte naslednja tuj jezika: nemščina in francoščina.

Kandidati, ki so 8. razred končali z dobrim in zadostnim uspehom, bodo opravljali preizkus znanja iz slovenskega jezika, angleškega jezika in matematike. Preizkus znanja bo 26. junija 1974. Točen razpored bo od 20. junija dalje objavljen na šolski oglasni deski.

Kandidatom, ki so 8. razred osnovne šole opravili z odličnim ali s prav dobrim uspehom, ne bo treba opravljati preizkusa znanja. Vsi kandidati naj se v četrtek, dne 27. junija 1974 ob 9. uri zberejo v učilnici 4. a razreda, da bodo zvedeli za rezultate.

V šolskem letu 1974/75 bo ekonomska šola na Jesenicah sprejela do 35 kandidatov v 1. letnik. Prošnje za razpis je treba vložiti do 21. junija 1974 na naslov: Razpisna komisija pri ekonomski šoli Jesenice, Trg Toneta Čufarja 1. Pogoji za vpis so isti kot za vpis na gimnazijo. Dijaki se bodo učili samo en obvezni tuj jezik in to angleščino, drugi jezik pa bo neobvezen, v kolikor se bo kdo zanj prijavil.

V šolskem letu 1974/75 bo tudi dosločirani oddelku jeseniške ekonomske šole v Radovljici sprejel do 34 dijakov. Veljajo isti pogoji kot za vpis na jeseniško ES. Tudi te prošnje je treba poslati na naslov: Razpisna komisija pri ekonomski šoli Jesenice.

Kandidati, ki so 8. razred končali z dobrim ali s zadostnim uspehom, bodo opravljali preizkus znanja iz slovenskega jezika, angleškega jezika in matematike. Preizkus znanja bo 26. junija 1974. Točen razpored bo od 20. junija dalje objavljen na šolski oglasni deski.

Kandidatom, ki so 8. razred osnovne šole opravili z odličnim ali s prav dobrim uspehom, ne bo treba opravljati preizkusa znanja. Vsi kandidati naj se v četrtek, dne 27. junija 1974 ob 9. uri zberejo v učilnici 4. a razreda, da bodo zvedeli za rezultate.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata, starega ata

ŠTEFANA HEBERLA

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom, sestram in ostalemu osebju splošne bolnice Jesenice interni oddelku.

Vsem, ki so sočustvovali z nami, nam pomagali in pokojnika spremili na zadnji poti.

Hvala govrniku tov. Trevenu in pevcem društva upokojencev Javornik — Koroška Bela za žalostinke in družbenim organizacijam za vence in cvetje.

ZALUJOČI: žena Marija, hčeri Metka, Marija z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega bratranca

FRANCA ŽEMVE

se iskreno zahvaljujemo sosedom za pomoč v dneh težke izgube, sodelavcem njegove izmene na transportu za vence in spremstvo na zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo govrnikom za poslovljne besede ob odprtem grobu, pevcem iz Zasipa za žalostinke in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

ZALUJOČI: bratranci Francelj, Jože, Janez, sestrična Jožica in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikatu odboru strojnih delavnic se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času mojega bolovanja.

Še enkrat prisrčna hvala. Angela Prestor, čistilka

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru martinarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla. Sodelavcem želim veliko delovnih uspehov in jih lepo pozdravljam. Stefan Boldžar

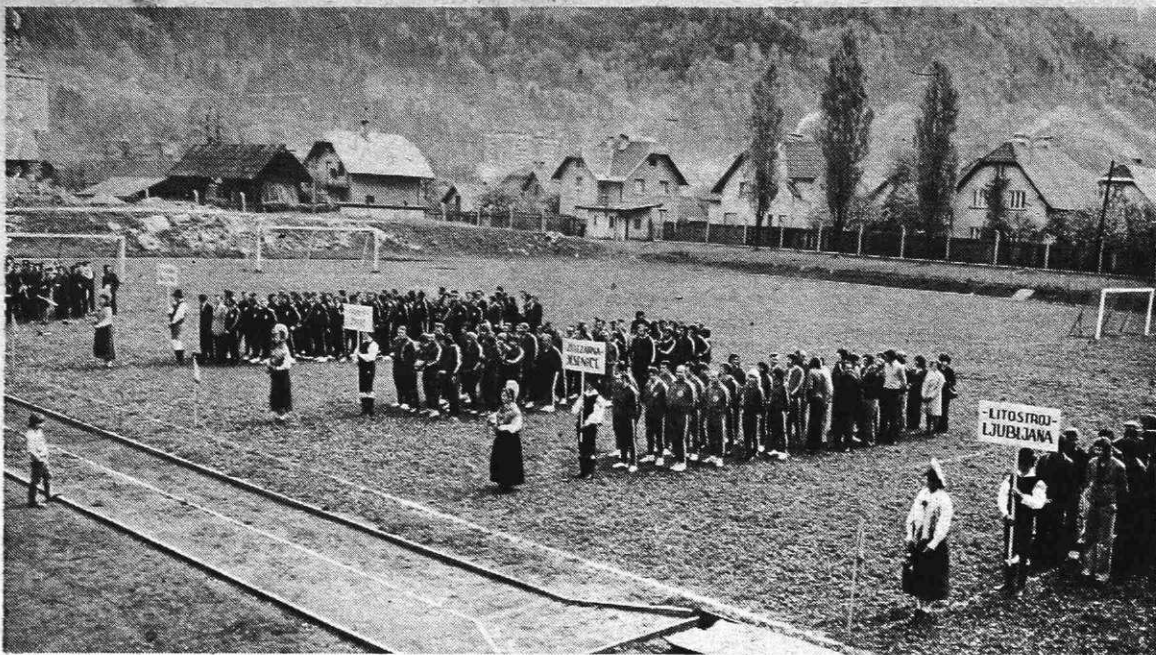
ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta

ALOJZA ZAGORCA

se iskreno zahvaljujemo obratovodstvu martinarne, sindikalnemu odboru Železarni, tov. Štefanu Ščerbicu za poslovljne besede. Zahvaljujemo se pevcem za žalostinke, sodelavcem, ter njegovim sodelavcem za spremstvo na zadnji poti ter vsem, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje.

ZALUJOČI: žena Angela, sinovi Silvo, Lojze in Mirko ter ostalo sorodstvo

Cez 300 tekmovalcev in tekmovalk se je zbralo v nedeljo iz petih slovenskih podjetij na PETEROBOJU 74

Košarka

JESENICE : ZAGORJE (člani) 69:63 (31:21)

V soboto 11. t. m. je bila na igrišču Podmežakljjo odigrana prvenstvena tekma 3. kola v 1. SKL — B. Zaradi nesigurnega vremena je bila tekma odigrana v hali.

Začetek tekme je bil precej nervozen tako, da je bilo v prvih štirih minutah le 2:1. Gostje so se prvi zbrali in povedli s 15:12. Jeseničanom ni preostalo drugega, kot da so uporabili posebno vrsto obrambe, ki jo uporabljajo takrat, kadar želi doseči nenaden preobrat v igri. Ta taktika se je obrestovala in na odmor so odšli z desetimi točkami prednosti.

V prvem delu drugega polčasa so s hitro in učinkovito igro razliko povečali na dvaindvajset točk. Proti koncu tekme je padla koncentracija v obrambi in gostje so uspeli zmanjšati razliko le na šest točk. Ta slabost na koncu tekme je odraz manjše tekmovalne krize, ki se je pojavila zato, ker so Jeseničani priprave usmerili tako, da so vrhunec forme dosegli v 1. kolu proti Ljubljani (83:68), kar je bilo potrebno predvsem zaradi odnosov drugih do moštva in odnosov v moštvu samem.

Z resnim delom nameravajo slabosti odpraviti, kajti v spomladanskem delu jih čaka še sedem težkih tekem (3 doma in 4 gostovanja).

Za Jesenice so nastopili: Vujačić 32, Vauhnik 10, Šmid 6, Mihelič 2, Mišič, Piriš 18, Bizalj, Hrstar, Čampa 1, Lozar, Babič, Noč.

V soboto 18. t. m. ob 19.30 bo na igrišču Podmežakljjo prvenstvena tekma 4. kola z Litijo.

JESENICE : ASKÖ BELJAK (VILLACH)

75:46 (26:26)

V ponedeljek, 13. t. m. so Jeseničani na domačem igrišču odigrali prijateljsko povratno tekmo z avstrijskim moštvom iz Beljaka, katerega so v gosteh premagali z osemindesetimi točkami razlike.

Gostje so nastopili v najboljši postavi, domačini pa brez Piriha.

V prvem polčasu so gostje z grobo igro, ki sta jo dovoljevala neuigrana sodnika, zmedli domačine in uspeli obdržati ravnotežje na igrišču. V drugem polčasu so Jeseničani s hitro in na trenutke duhovito igro nadigrali nasprotnika in visoko zmagali.

Dvesto gledalcev je kljub razočaranju po prvem polčasu, zadovoljno zapustilo igrišče.

Za Jesenice so nastopili: Vujačić, 21, Vauhnik 14, Šmid 10, Mihelič 2, Mišič 3, Bizalj, Hrstar, Čampa 7, Lozar 10, Babič 2, Noč 6.

TEŽAK PORAZ

V drugem kolu II. košarkarske lige za ženske so Jeseniška dekleta gostovala v Litiji. Pred okrog 100 gledalci so Jeseničanke doživele katastrofalen poraz z rezultatom 92:22.

Favorizirane Litijčanke so tekmo pričele zelo ostro. Igrale so zelo hitro in zanesljivo, vendar pa jim vse do 8. minute prvega polčasa ni uspelo priigrati večje prednosti. To je bilo edino obdobje tekme, ko so Jeseniške košarkarice uspeli držati ravnotežje na igrišču. Od te minute dalje pa se je domačinkam odprlo in razlika se je iz minute v minuto večala.

Jeseničanke so se poskušale razigranim domačinkam upirati z ostro igro v obrambi. Posledica take igre pa je bila, da so že v začetku drugega polčasa ostale brez štirih igralk, ki so igro zapustile zaradi petih osebnih

napak, pa tudi ostale so imele veliko število osebnih napak tako, da skoraj ves drugi polčas niso mogle igrati normalno v obrambi.

Rezultat je morda zares katastrofalen, vendar v opravičilo velja navesti, da v moštvo Litije igrajo same prekaljene, starejše igralke z izredno višino. Njihov cilj je vrnitev v I. republiško ligo. Nasprotno pa Jeseniškim tekmovalkam manjka višina in tekmovalne izkušnje.

Za Jesenice so nastopile: Kristan D. 1, Kristan N., Papler 12, Zorman 5, Markez, Lihtineger, Malacko, Pavliček, Purger, Možina 4.

V tretjem kolu so naša dekleta prosta, v četrtem kolu 25. maja pa na Jesenicah gostuje izvrstna ekipa Kladivarja iz Zirov. To ekipo sestavljajo igralke, ki so pred dvema letoma osvojile naslov državnih pionirskih prvakinj, zato bo njihovo gostovanje prav gotovo zanimivo.

Br

Judo

V soboto, 11. maja, je bilo zadnje kolo I. republiške Judo lige in s tem tudi zadnji in najtežji boji za čim boljše uvrstitev na lestvici. Jeseniški judoisti so se uvrstili na solidno četrto mesto v naši republiki. To pot so Jeseničani odpotovali v Maribor, kjer so se srečali z judoisti JK Triglav iz Kranja in JK Branik iz Maribora. Iz tega dvoboja so Jeseničani osvojili žal le dve točki in to s kranjskimi judoisti, ki niso bili dotedaj Jeseničanom. Jeseniška ekipa pa je klonila v dvoboju z mariborskim Branikom.

Med našimi fanti se je najbolje izkazal mladi Čebulj in je z lahkoto premagal oba nasprotnika. Vsekakor pa je treba pohvaliti tudi Bečiroviča, saj je verjetno prav njegova zmaga nad Galičem največ pripomogla k zmagi nad Triglavom.

Sodniki niso bili ravno najboljši, vendar s svojim pristranskim sojenjem niso mogli bistveno spremeniti rezultatov.

REZULTATI:

Jesenice : Triglav
Morič — 0 : Cavlovič — 5
Ražman — 0 : Kunej — 0
Polanec — 0 : Frelj — 0
Čebulj — 10 : Podlipnik — 0
Dvoršak — 10 : Finžgar — 0
Kučina — 0 : Zaplotnik — 10
Bečirovič — 5 : Galič — 0

Jesenice : Branik
Morič — 0 : Golubovič — 3
Polanec — 0 : Kefelja — 10
Ražman — 0 : Majcen — 0
Čebulj — 3 : Petrič — 0
Dvoršak — 0 : Raner — 10
Bečirovič — 0 : Mitnans — 7
Kučina — 0 : Dežman — 0

R. Miro

Uspeh balinarjev Jesenic

V soboto, 11. in v nedeljo-12. maja je bilo na Jesenicah odigrano II. kolo gorenjskega prvenstva v četverkah.

Jeseniška ekipa v postavi Gučanac, Plesničar, Vudrič, Domevšek (Dornik, Uran, Kozamernik) se tokrat ni dala presenetiti. Z odlično igro ji je uspelo nadoknaditi zamujeno. Premagala je vse nasprotnike in tako osvojila gorenjsko prvenstvo. Druga je bila ekipa Radvljice, sledijo ekipe: Vodovodni stolp iz Kranja, Lesce, Huje, Borec iz Kranja, Loka 1000 ter Trata iz Skofje Loke. Pohvalo zaslužijo vse sodelujoče ekipe za zanimiva medsebojna srečanja.

Ekipe Jesenic in Radvljice sta si s tem priborili pravico udeležbe na slovenskem ekipnem prvenstvu, ki bo v Mariboru.

K. Jadran

Odbojka

OK JESENICE : OK BRANIK 3:1 (10, 12, —13, 11)

V predzadnjem kolu slovenske odbojarske lige so Jeseniški odbojkarji doma premagali moštvo Branika iz Maribora s 3:1.

OK Jesenice: Kavčič, Bergelj, Divjak, Demšar, Noč, Bogataj, Prištov, Praprotnik, Kovač.

Domačini so nastopili brez Röslerja in Strnada. Obe moštvi sta zaigrali dobro. Škoda, da so Jeseničani proti koncu tretjega niza pustili in ga izgubili. Posebno dobro so zaigrali mladi Kovač ter Bogataj in Kavčič.

S to zmago so Jeseničani skupaj s Savo in Bledom še zmeraj na prvem mestu. Kljub temu, da imajo od teh treh ekip najslabšo razliko v nizih, imajo še vedno možnost, da postanejo slovenski prvaki in se s tem uvrste v II. zvezno ligo — zahod.

V nedeljo je na sporedu zadnje kolo. Naši igralci bodo nastopili v gosteh z Mislinjo.

Če bodo tudi v poslednjem kolu vse tri vodeče ekipe zmagale, bodo za prvo mesto igrale na posebnem turnirju.

OK LJUBLJANA : OK JESENICE (ženske) 2:3 (15, —13, 14, —11, —15)

Smučanje

VELESALOM NA ZELENICI

V lepem sončnem vremenu v organizaciji TVD Partizan Žirovnica, je bilo v nedeljo, 12. maja, tekmovalje v veleslalomu za smučarje iz žirovniškega območja.

Proga je potekala z vrha plazu pod severno steno Begunjske nad Smokuško planino. Dolga je bila okrog 800 m z 240 metri višinske razlike in 19 vrzati, ki so jo tekmovalci prevozili dvakrat in je bila precej zahtevna.

Nastopilo je 18 članov do 35 let in 7 nad 35 let.

Rezultati:
Člani nad 35 let: 1. Jane Smolej — 1.11.7, 2. Rupert Kramar — 1.34.3, 3. Štefan Bohinc — 1.34.7.

Člani do 35 let: 1. Zvone Špec — 1.02.7, 2. Franci Mežek — 1.11.1, 3. Lado Murn — 1.13.6.

Najmlajši udeleženec tekmovalja je bil sedemletni Igor Pšenica, ki je prevozil precej skrajšano progo v času 0.50.9.

Uprava društva Partizan Žirovnica se zahvaljuje Janezu Bohincu za gostoljubnost in za zatočišče v njegovi koči. Tončku Rozmanu pa za postrežbo s čajem in okrepčilom.

K. M.

Štacija mladosti v Kranjski gori

Srečanje športnikov kovinarjev, steklarjev, gumarjev in železarjev uspelo

Šesto srečanje športnikov petih slovenskih podjetij: Ferralit Zalec, Steklarna Hrastnik, Litostroj Ljubljana, Sava Kranj in železarna Jesenice, ki je bilo preteklo nedeljo na Jesenicah, je zelo lepo uspelo.

»Peterboj 74« se je pričel z minipohodom vseh sodelujočih športnikov na športnem igrišču Podmežakljja. Šesto tradicionalno srečanje je pozdravil predsednik tovarniške konference ZM Vajša Koman, tekmovalje pa je otvoril glavni direktor Železarne Peter Kunc.

Športniki petih slovenskih podjetij so nato pričeli s tekmovalni v sedmih športnih panogah in sicer v odbojki, rokometu, namiznem tenisu, kegljanju na asfaltu, streljanju, šahu in malem nogometu.

V vseh panogah v katerih je nastopilo okrog 300 tekmovalcev, smo gledali lepe in zanimive boje, ekipe pa so se v posameznih panogah razvrstile takole:

ODBOJKA: 1. Železarna Jesenice, 2. Sava Kranj, 3. Ferralit Zalec, 4. Steklarna Hrastnik, 5. Litostroj Ljubljana.

MALI NOGOMET: 1. Steklarna, 2. Železarna, 3. Sava, 4. Litostroj, 5. Ferralit.

STRELJANJE: 1. Steklarna, 2. Sava, 3. Železarna, 4. Litostroj, 5. Ferralit.

KEGLJANJE NA ASFALTU: (ekipno) 1. Železarna, 2. Litostroj, 3. Steklarna, 4. Sava, 5. Ferralit.

KEGLJANJE NA ASFALTU (posamezniki): 1. Franci Črv — Železarna 512 keglj., 2. Jože Šlibar Železarna 500 keglj., 3. Rudi Perušek — Litostroj 495 keglj., 4. Edi Oblak — Železarna 493 keglj., 5. Jože Hafner — Železarna 488 keglj., 6. Albert Ramšak — Ferralit 486 keglj. itd.

NAMIZNI TENIS: 1. Železarna, 2. Litostroj, 3. Steklarna, 4. Sava, 5. Ferralit.

ROKOMET: 1. Sava, 2. Železarna, 3. Steklarna, 4. Litostroj, 5. Ferralit.

SAH: 1. Litostroj, 2. Železarna, 3. Sava, 4. Steklarna, 5. Ferralit.

V skupni razvrstitvi pa je prvo mesto osvojila Železarna pred Savo, Steklarno, Litostrojem in Ferralitom.

REZULTATI ZENSKE (izven konkurence):

KEGLJANJE NA ASFALTU (posameznice): 1. Anica Čerin — Železarna 427 keglj., 2. Nevenka Bratuš — Steklarna 425 keglj., 3. Anica Fabjan — Železarna 359 keglj., 4. Krista Pokrajac — Steklarna 357 keglj., 5. Hilda Drane — Steklarna 329 keglj., 6. Božena Ronner — Železarna 174 keglj.

EKIPNO: 1. Steklarna 1111 keglj., 2. Železarna 960 keglj.

STRELJANJE (posameznice): 1. Majda Kralj — Železarna 148 krogov, 2. Nada Suštar — Steklarna 147 krogov, 3. Milka Verač — Steklarna 143 krogov, 4. Vanda Eniko — Železarna 137 krogov, 5. Iva Grohar — Steklarna 135 krogov, 6. Silva Stermecki — Sava 131 krogov, 7. Vika Cvetkovič — Sava 122 krogov, 8. Sonja Frelj — Železarna 111 krogov, Ema Zajc — Sava 100 krogov, 10. Marija Poljevič — Sava 70 krogov.

EKIPNO: 1. Steklarna — 425 krogov, 2. Železarna 396 krogov, 3. Sava — 353 krogov.

Po končanih tekmovaljih je bila v prostorih Kazine svečana razglasitev rezultatov, ki se je končala s tovariškim srečanjem sodelujočih. Okrog 300 udeležencev Peterboja 74 je z železarskih Jesenic odpotovalo zadovoljnih, tako z organizacijo, kakor tudi s potekom samih tekmovalj.

K uspešni organizaciji te velike masovne športne prireditve pa so veliko pripomogli: odbojarski, rokometni, kegljaški, strelski, namiznoteniški in nogometni klub športnega društva Jesenice ter šahovsko društvo Jesenice. Splošen vtis je bil zelo dober, srečanje pa je še bolj poglobilo sodelovanje med petimi slovenskimi podjetji.

Vsi udeleženci peterboja so se poslovili z besedami: »Nasvidenje prihodnje leto v Žalcu!«

Br

Nogomet

BOHINJ : JESENICE 1:4 (0:2)

V Bohinjski Bistrici je bila preteklo soboto odigrana prvenstvena nogometna tekma gorenjske lige med moštvoma Bohinja in Jesenic. Vsa tekma je potekala v popolni premoči gostov z Jesenic, ki so igrali dobro in niso dovolili, da bi domačini postavili v mat položaj vratarja Iliča.

Novinec Suhonjič je že v 8. minuti povedel goste v vodstvo z 1:0. Pet minut pozneje je vse boljši Dušan Donev dosegel drugi gol na tej tekmi.

V 50. minuti igre je domači igralec v obrambnem prostoru zrušil Suhonjiča in sodnik je odločno pokazal na enajstmetrovko, ki jo je zanesljivo realiziral Dragi Donev. Iz ofsajd pozicije domačini zmanjšajo na 3:1.

V enem prodoru po levi strani je krillec Dušan Donev usel grobemu startu obrambnega igralca Bohinja in porinil žogo v mrežo ter postavil končni rezultat tekme.

Srednji napadalec Petkovič sigurno ne bo pozabil svojih številnih

strelav na gol domačinov kateri niso našli poti v mrežo, trikrat pa je zadel vratnico. Domačini so igrali zelo grobo; pri čemer so jih spodbujali tudi gledalci.

Proti Bohinju so igrali: Ilič, Petrov, Saltirov, Ljušič, Kramar M., Donev D., Kocjan, Suhonjič, Petkovič, Cimirotič, Dušan Donev.

V soboto, 18. maja, je na igrišču Podmežakljjo derbi srečanje Jesenic in Alpele iz Železnikov.

TRŽIČ : JESENICE 3:7 (MLADINCI)

Mladi nogometaši Jesenic v nedeljo, 12. maja, niso zadovoljili s prikazano igro proti sovratnikom Tržiča in so doslej igrali najslabše kljub visoki zmagi. Poleg slabe igre so se nešportno ponašali pred in po srečanju ter so zaslužili kritiko katero jim je izrekel trener Radvljič.

V prvem delu srečanja je bila igra izenačena kljub vodstvu gostov. Sulejmanović in Kovačič sta hitro dosegla dva gola, igra pa je postala še bolj zanimiva, ko so domačini uspeli zmanjšati na 2:1. Ob podpori gledalcev domačini poskušajo rezultat izenačiti. Upe jim je preprečil Ilič, ki je na podajo Kramarja dosegel tretji gol. Srednji napadalec Sulejmanović, strellec četrtega gola za goste, je bil ob Ibrahimoviću edina svetla točka v Jeseniškem moštvu.

V 50. minuti igre sta padla dva gola. Najprej so Tržičani zmanjšali rezultat na 4:2, Ibrahimović pa povisal na 5:2. Kramar Z. je zatem dosegel gol iz daljine in povečal vodstvo na 6:2.

Druga polovica drugega polčasa je pretekla v premoči domačinov, ki so na vse načine skušali zmanjšati rezultat. V teh prizadevanjih so dosegli tudi svoj tretji gol. Končni rezultat srečanja je postavil Ibrahimović iz solo prodora in strelom s 16 metrov.

Za NK Jesenice so igrali: Trplan, Ivukalič, Čatak S., Hribar, Samardžija, Kramar M., Kramar Z., Kovačič, Ibrahimović, Sulejmanović, Mlačnik in Ilič.

M. Cimirotič